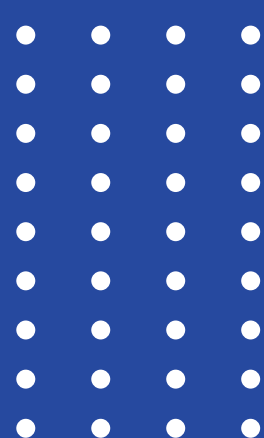

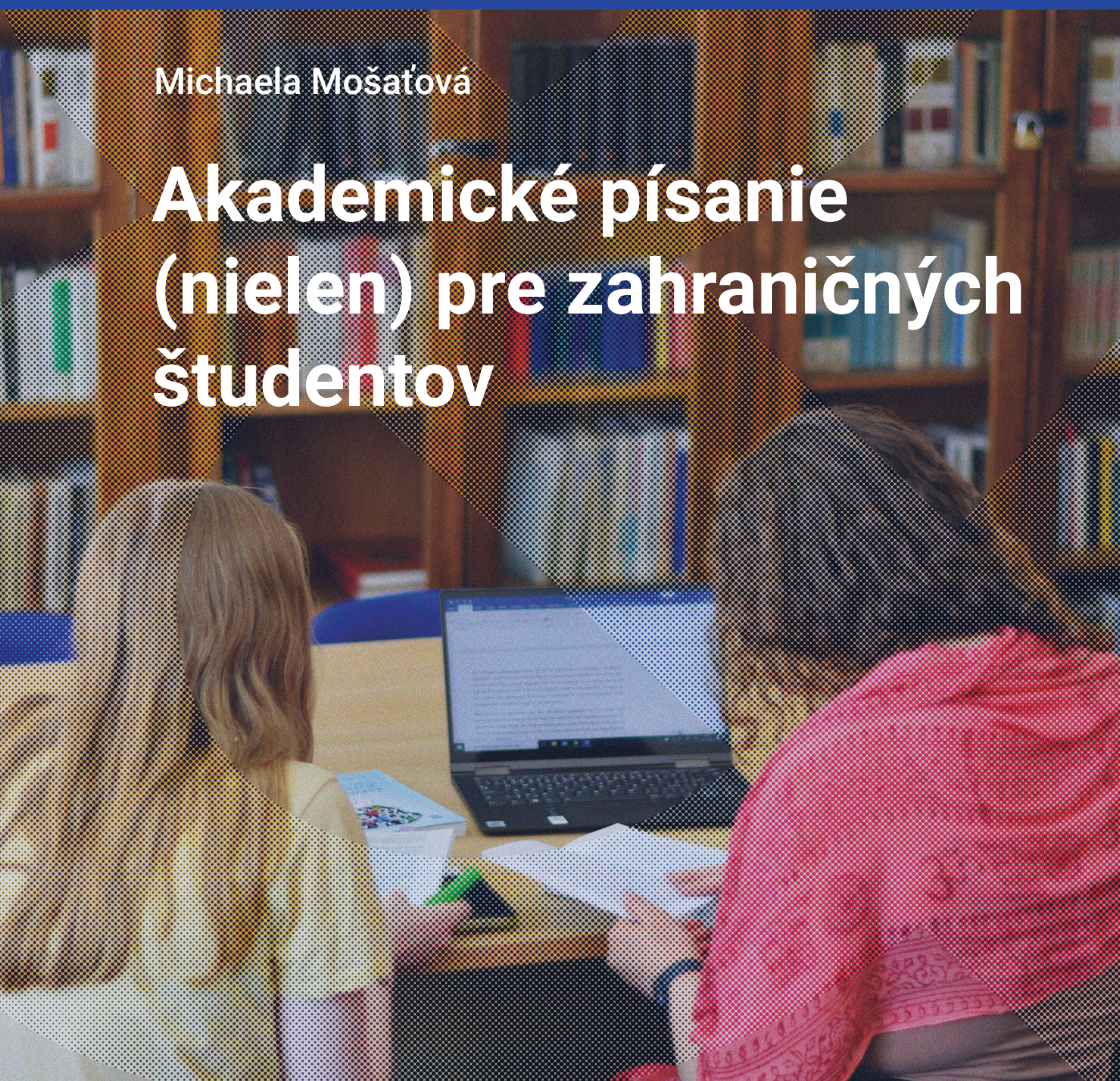

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Michaela Mošaťová

Akademické písanie (nielen) pre zahraničných študentov

2022

STIMUL

Akademické písanie (nielen) pre zahraničných študentov

Autorka:

Mgr. Michaela Mošatová, PhD.
michaela.mosatova@uniba.sk

Afiliácia:

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta
Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk
<https://fphil.uniba.sk/sas>

Recenzentky:

doc. Mgr. Lucia Lichnerová, PhD.
Mgr. Stanislava Spáčilová, PhD.
Mgr. Lujza Urbancová, PhD.

Jazyková redaktorka:

Mgr. Agáta Karčová, PhD.

Technickí redaktori:

Martin Drahovský
Patrícia Peterková

Grafické spracovanie:

CUBE studio, s. r. o.

Fotografia na titulnej strane:

Mgr. Petra Kollárová, PhD.

© STIMUL a Michaela Mošatová, 2022

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 (vyžaduje sa: povinnosť uvádzať pôvodného autora diela; len nekomerčné použitie diela; nie je možné vytvárať odvođeniny diela bez predchádzajúceho súhlasu autora).

Viac informácií o licencií a použití diela:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Vydavateľstvo:

STIMUL, Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Bratislava
<https://fphil.uniba.sk/stimul>

1. vydanie

78 strán, rozsah autorského textu 116 NS, 5,8 AH

ISBN 978-80-8127-359-9

Predhovor

Vysokoškolská učebnica *Akademické písanie (nielen) pre zahraničných študentov* je určená pre všetkých vysokoškolských študentov na jednotlivých stupňoch štúdia na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ale špeciálne pre tých, ktorí si slovenčinu osvojujú ako cudzí alebo druhý jazyk. Hlavnou cieľovou skupinou sú študenti študijného programu stredoeurópske štúdiá (najmä druhého stupňa), pre ktorých predstavuje primárny výučbový materiál v rámci kurzu Akademické písanie. Zároveň však môže byť vhodnou učebnou pomôckou aj pre zahraničných slovakistov, ktorí sa vzdelávajú na lektorátoch slovenského jazyka a kultúry v zahraničí, ale rovnako aj pre študentov so slovenčinou ako prvým/materinským jazykom, ktorí ešte len začínajú získavať skúsenosti pri písaní seminárnych či ročníkových prác.

Impulzom na vznik učebnice je moja vyše dvadsaťročná prax s výučbou slovenčiny ako cudzieho jazyka (ďalej „SakoCJ“) v univerzitnom prostredí a najmä osobné skúsenosti so školiteľským vedením záverečných prác študentov so slovenčinou ako nematerinským jazykom. Takýchto študentov na Univerzite Komenského v Bratislave, ako aj na iných univerzitách na Slovensku každým rokom pribúda. Do koncepcie učebnice sa zároveň pretavili vyše pätnásťročné vlastné skúsenosti s prípravou iných výučbových materiálov v oblasti SakoCJ vydaných Univerzitou Komenského v Bratislave (*Praktická fonetická príručka*, séria učebníc *Krížom–krážom. Slovenčina A1 – B2*, *Metodická príručka k učebnici Krížom–krážom A1*) a s prípravou koncepcie a obsahu online kurzov v rámci platformy e-slovak.sk.

Učebnica si kladie za cieľ zhrnúť a upevniť teoretické princípy plánovania výskumu a budovania štruktúry vedeckých textov (najmä záverečných prác) a zosumarizovať praktické zásady štylizovania typického pre slovenský akademický diskurz. Hlavným zámerom je však vybudovať u študentov sebadôveru pri koncipovaní odborných textov, podporiť ich motiváciu publikovať výsledky svojich výskumov a skvalitniť tým aj prípravu budúcich odborníkov a vedcov najmä v oblasti spoločenských a humanitných vied.

V učebnici používam spojenie *vedecký text* na označenie akéhokolvek druhu textu odborného charakteru, s ktorým sa počas univerzitného štúdia študenti konfrontujú – t. j. ročníkovej práce, bakalárskej práce, diplomovej práce, vedeckej monografie alebo vedeckej štúdie publikovanej v časopise či zborníku. Učebnica je koncipovaná všeobecne, sledujúc rozvíjanie schopností identifikovať výskumný problém, vymedziť výskumnú tému a výskumné otázky, zosumarizovať relevantnú odbornú literatúru a sformulovať výsledky svojho výskumu. Vzhľadom na cieľového respondenta – študenta – však venujem osobitnú pozornosť aj problematike záverečných (bakalárskych a diplomových) prác najmä v otázkach, akými sú formálne náležitosti záverečných prác požadovaných na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.

Kvôli adekvátnemu nácviku akademického písania sú do učebnice zakomponované textové príklady z odborných štúdií publikovaných v printovej alebo elektronickej forme a takisto zo záverečných študentských prác zverejnených v Centrálnom registri záverečných prác, pričom uvádzam aj príslušné bibliografické údaje. Výnimkou sú predovšetkým prípady, keď ukážkami poukazujem na nesprávne tendencie v písaní vedeckých textov. Tieto pasáže sú často prvými pokusmi študentov o formulovanie vedeckého textu vôbec, preto pri nich neuvádzam meno autora ani názov práce, iba spojenie *študentská práca* spolu s rokom jej prípravy.

Verím, že táto učebnica bude užitočným sprievodcom pre mnohých študentov a mladých vedcov pri ich zlepšovaní sa v technikách akademického písania, v citačných zručnostiach a produkcii odborných publikačných výstupov.

autorka

Obsah

1 Výstavba vedeckých textov	5
1.1 Hlavné znaky vedeckých textov	6
1.2 Písanie vedeckého textu	16
1.3 Výskumná oblasť, výskumná téma a výskumné otázky	17
1.4 Výskumné metódy a výskumné dáta	19
1.5 Formulovanie cieľov práce	25
1.6 Teoretické východiská vedeckého textu	28
1.7 Citovanie a uvádzanie prameňov	33
2 Základné formálno-obsahové časti záverečných prác	38
2.1 Formálne znaky záverečných prác	39
2.2 Abstrakt	43
2.3 Úvod	45
2.4 Jadro	50
2.5 Záver	51
3 Praktické jazykové cvičenia	55
3.1 Textová nadväznosť	56
3.2 Slovtvorba	59
3.3 Prepozície v odborných textoch	60
3.4 Konjunkcie v odborných textoch	62
3.5 Súhrnné cvičenia	64
Kľúč k cvičeniam	67
Zoznam bibliografických odkazov	76

1 Výstavba vědeckých textů

1.1 Hlavné znaky vedeckých textov

Vedecké texty sú médiom na asynchrónnu komunikáciu a kooperáciu v rámci vedeckej komunity. Popri konferenciách, vedeckých fórach alebo výskumných mobilizáciách slúžia na výmenu poznatkov medzi odborníkmi v istom odbore a tvoria neodmysliteľnú súčasť vedeckej práce i pôsobenia na univerzitných pracoviskách. Špecifickú skupinu vedeckých textov predstavujú seminárne a bakalárske práce, keďže v nich autori-študenti primárne syntetizujú, interpretujú alebo aplikujú poznatky osvojované počas štúdia v rámci daného vedného odboru.

Podstatou písania vedeckých textov je teda v prvom rade informovať odbornú verejnosť o vlastnom vedeckom výskume, jeho výsledkoch, prípadne zostávajúcich otázných miestach, ktoré bude potrebné ešte preskúmať. Pri niektorých typoch vedeckých textov môže byť cieľom poskytnúť kritický prehľad odbornej literatúry a existujúcich názorov k istému výskumnému problému. Podstatné pre vedecké texty je však to, že ide o argumentačné texty, ktoré odrážajú jasné a štruktúrované formulovanie a riešenie vedeckého problému a ktoré majú ustálenú formálnu výstavbu.

Vedecké texty musia rešpektovať isté pravidlá, ktoré je potrebné pri písaní dodržiavať. Možno ich rozdeliť na tri oblasti:

- a) formálna štruktúra,
- b) obsah,
- c) jazyková forma.

a) Formálna štruktúra

Formálna štruktúra konkrétneho vedeckého textu závisí od jeho typu – či ide o štúdiu v odbornom časopise, seminárnu prácu, diplomovú prácu alebo o podávaný grantový projekt. Vo všeobecnosti má minimálne nasledujúce časti:

- záhľad / titulný list (názov, autor, inštitúcia),
- abstrakt a kľúčové slová,
- úvod,
- jadro,
- záver,
- zoznam bibliografických odkazov.

Uvedenú minimálnu výstavbu majú príspevky v zborníkoch a štúdie v odborných časopisoch. Pri rozsahovo väčších (záverečných a kvalifikačných) prácach je formálno-obsahová štruktúra jadra diferencovanejšia, pretože obsahuje aj ďalšie relevantné časti, vymedzené často aj ako samostatné kapitoly práce:

- ciele práce,
- predpoklady alebo hypotézy, z ktorých autor vychádza,
- metódy a postup pri výskume,
- výskumná vzorka,
- výsledky výskumu,
- závery, ku ktorým autor dospel, príp. problémy pri výskume alebo ostávajúce otvorené otázky, ktoré sa autorovi nepodarilo zodpovedať.

Takúto komplexnú štruktúru jadra vedeckého textu vystihuje aj model, ktorý sa používa v anglosaskej literatúre a označuje sa ako IMRAD (porov. Staroňová 2011, s. 16 a n.): úvod (*Introduction*), teoretické východiská (*Material*), metódy (*Methods*), výsledky (*Results*) a diskusia (*Discussion*). Ak to teda zhrnieme, vedecké texty by mali obsahovať nasledujúce časti (porov. tabuľku 1).

Tabuľka 1 Základné časti textu podľa K. Staroňovej (2011, s. 17)

ROZDELENIE	Časti v štandardnom poradí (klasický stredo európsky model)	Časti v štandardnom poradí (IMRAD model)	Obsah jednotlivých častí (orientačne)
Predná časť	Titulný list	Titulný list	Inštitúcia Názov práce Meno a priezvisko autora Dátum
	Abstrakt	Abstrakt	Text abstraktu (stručný prehľad práce) Kľúčové slová
	Obsah	Obsah	Názvy hlavných častí a podčastí a čísla strán
	Zoznam skratiek, zoznam tabuliek	Zoznam skratiek, zoznam tabuliek	Iba v prípade, ak sa vyskytujú v texte
Hlavná časť textu	Úvod	Úvod	Čo práca prináša? Aký je jej cieľ? Ako je členená?
	Jadro	Teoretické východiská	Aké práce na danú tému existujú a čo v stručnosti sprostredkujú? Aký je vzťah medzi existujúcou literatúrou a samotnou prácou?
		Metódy	Ako sme problém skúmali? Ako prebehol empirický výskum? Aká je výskumná otázka/hypotéza?
		Výsledky	Čo sa (detailne) zistilo?
		Diskusia	Čo tieto zistenia znamenajú? Prečo sú dôležité? Aký prínos má práca?
	Záver	Záver	Syntéza hlavných zistení
	Zoznam bibliografických odkazov	Zoznam bibliografických odkazov	Zoradený podľa techniky citovania zvolenej citačnej konvencie
Prílohy	Prílohy	Prílohy	Nepovinná časť
Koncová časť	Sprievodný materiál	Sprievodný materiál	Nepovinná časť

b) Obsah

Vzhľadom na požadovanú presnosť a objektívnosť sa vedecké texty vyznačujú ďalšími dôležitými kritériami. Sú to logická nadväznosť myšlienok a argumentácia, ktoré by mali byť obsiahnuté v celej práci, ale najmä v jadre práce. Dôležité je preto ovládať požadovaný spôsob písania, štruktúrovaného formulovania výskumných otázok a záverov a dôslednej vedeckej argumentácie.

c) Jazyková forma

Z jazykového hľadiska sú pre vedecké texty typické najmä tieto znaky:

- používanie terminológie týkajúcej sa príslušného vedného odboru; adresátom je odborná, nie laická verejnosť;
- ak existujú terminologické varianty (napr. *dvojazyčnosť/bilingvizmus*), treba to uviesť a vysvetliť postoj k používaniu týchto termínov, avšak v práci používať iba jeden zo zvolených termínov;
- používanie bezpríznačkovej lexiky (nepoužívame hovorové, expresívne, nespisovné slová, publicizmy);

- eliminácia používania umeleckých prostriedkov (metafory, personifikácie, irónie...);
- zvyčajné preferovanie tzv. autorského plurálu, čiže 1. os. pl. namiesto 1. os. sg. (v práci sa venujeme, nacionalizmus chápeme ako)¹;
- neosobné slovesné formy (opisné/zvratné pasívum, napr. **aby bolo možné orientovať sa** v skúmanej problematike, **je nutné vysvetliť** niekoľko základných pojmov týkajúcich sa osvojovania nielen slovenčiny; v ostatných prípadoch **sa** druhý jazyk **chápe** primárne v súvislosti s bilingvizmom);
- prídavné mená na kondenzovanie výpovede – namiesto (vzťažných) vedľajších viet sa využívajú prídavné mená (napr. z prác **publikovaných** na túto tému v česko-slovenskom prostredí **nadväzujeme najmä na...**; v **súčasnosti počet prác venujúcich sa** naznačenej problematike začal mierne narastať);
- multiverbizácia (napr. *podporiť – poskytnúť podporu, naplánovať – vypracovať plán*);
- abstraktá (napr. *vhodnosť, nadväznosť, analýza, vyhodnotenie*);
- využívanie zložených sekundárnych prepozícií vyjadrujúcich abstraktné vzťahy (napr. **v súvislosti** s vymedzenou témou, **bez ohľadu na vek, v závislosti od** jazykovej úrovne) a i.

1. Dokážete sa orientovať v základných pojmoch súvisiacich s písaním vedeckých textov? Spojte termín s jeho definíciou.

1. abstrakt	a) najvýznamnejšie a najdôležitejšie prirodzené slová alebo slovné spojenia, ktoré vyjadrujú obsah práce/štúdie
2. téma	b) základná myšlienka práce/štúdie; zameranie výskumu
3. cieľ	c) doslovne prevzatá časť istého textu uvedená v úvodzovkách
4. úvod	d) domnienka, predpoklad
5. citát	e) skrátené, presné vyjadrenie obsahu práce/štúdie bez pridanej interpretácie alebo kritiky, uvedené na začiatku
6. sekundárna literatúra	f) odborná literatúra, ktorú používame ako východiskovú teoretickú bázu pri písaní vlastnej práce/štúdie
7. kľúčové slová	g) jasné a presné vymedzenie predmetu práce/štúdie
8. hypotéza	h) vstupná kapitola do problematiky a obsahu práce/štúdie, stručne charakterizuje ciele práce, výskumné metódy a prácu ako celok

2. Vyberte vhodné slová do tabuľky. Pozor, niektoré slová vôbec nepoužívajte.

dvojbodka – otáznik – kurzíva – bold/tučné písmo –
čiarka – skratka/značka – úvodzovky – bodka

a)	signalizovanie slov v inom jazyku alebo názvov publikácií priamo v texte
b)	nahradenie celého viacslovného spojenia kvôli úspore miesta
c)	signalizovanie začiatku a konca doplňujúcej informácie alebo vysvetlenia
d)	signalizovanie začiatku a konca doslovne prevzatej pasáže z inej práce
e)	zvýraznenie nadpisov a podnadpisov

¹ V praxi sa môžeme stretnúť aj s tým, že niektorí autori používajú 1. os. sg. Na FiF UK v Bratislave sa odporúča používať 1. os. sg. len v predhovore záverečných prác, zatiaľ čo v jadre práce je vhodný autorský plurál (porov. Lichnerová 2016, s. 50–56).

3. Vhodne priradte k nasledujúcej ukážke uvedené termíny a vysvetlite, čo znamenajú. Vysvetlite zvyšné termíny, ktoré ste nepriradili.

autor/-i – kľúčové slová – názov príspevku – abstrakt – bibliografický odkaz
odsek – kurzíva – úvodzovky – skratka – bold/tučné písmo – zátvorka – pomlčka – spojovník

a) REFLEXIA DIŠTANČNEJ VÝUČBY SLOVENČINY
AKO CUDZIEHO JAZYKA
NA UNIVERZITNÝCH PRACOVISKÁCH

b) Michaela Mošaťová – Jana Výškrabková
Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

c) **ABSTRACT**
In this paper, we focus on the distance teaching of Slovak as a Foreign Language (SasFL) at universities, in the context of pandemic situation related to COVID-19. We point our research mainly on answering the following questions: What were the conditions of SasFL distance teaching at universities in Slovakia and abroad? What has changed in distance teaching in the winter semester 2020/2021 compared to the summer semester 2019/2020? To get the data for our research we conducted two surveys among university teachers of SasFL. The surveys showed that teachers evaluate the efficacy of teaching, the students' progress and interaction with students positively despite the demanding situation. On the other hand, it is needed to develop more digital learning materials for SasFL and support continuing education in the area of distance teaching.

d)

e) **Keywords:** *distance teaching, Slovak as a foreign language, departments of Slovak language and culture abroad, Studia Academica Slovaca*

f)

g) **Úvod**
Studia Academica Slovaca (SAS) na Filozofickej fakulte UK v Bratislave je odbornovo-metodické centrum, ktorého úlohou je o. i. koordinovať výskum slovenčiny ako cudzieho jazyka (ďalej „SakoCJ“) a podieľať sa na odbornovo-metodickej príprave lektorov pôsobiacich na univerzitách v zahraničí (porov. Pekarovičová et al. 2019). Epidemická situácia vo svete, ktorej sme boli všetci vystavení v rokoch 2020 a 2021, výrazne ovplyvnila výučbu vo všeobecnosti (porov. Heng – Sol 2020; Pokrhel – Chhetry 2021), nevynímajúc ani výučbu SakoCJ. Išlo nielen o technologické zabezpečenie, ale aj o didaktické materiály a pedagogické zručnosti potrebné v online prostredí. Mapovali sme preto v dvoch etapách viaceré aspekty dištančnej výučby SakoCJ na lektorátoch slovenského jazyka a kultúry zriadených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR v zahraničí, ako aj v rámci centra SAS.

h)

i) (MOŠAŤOVÁ, M. a J. VÝŠKRABKOVÁ, 2021. Reflexia dištančnej výučby SakoCJ na univerzitných pracoviskách. In: *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Sofia: Univerzita sv. Klimenta Ochridského – v tlači)

j)

4. Prečítajte si odborný text na s. 10 – 15 a vypíšte z neho do tabuľky základné informácie o realizovanom výskume.

Ciele výskumu, ku ktorým chceli autorky dospieť	
Predpoklady alebo hypotézy, z ktorých vychádzali	
Metódy a postup pri výskume	
Výskumná vzorka	
Výsledky výskumu a závery, ku ktorým autorky dospeli	
Problémy pri výskume	
Ostávajúce otvorené otázky, ktoré sa autor- kám nepodarilo zodpovedať	

**REFLEXIA DIŠTANČNEJ VÝUČBY SLOVENČINY AKO CUDZIEHO
JAZYKA NA UNIVERZITNÝCH PRACOVISKÁCH**

**Michaela Mošaťová – Jana Výškrabková
Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave**

Úvod

Studia Academica Slovaca (SAS) na Filozofickej fakulte UK v Bratislave je odborný-metodické centrum, ktorého úlohou je o. i. koordinovať výskum slovenčiny ako cudzieho jazyka (ďalej „SakoCJ“) a podieľať sa na odborný-metodickej príprave lektorov pôsobiacich na univerzitách v zahraničí (porov. Pekarovičová et al. 2019). Náročná epidemická situácia vo svete, ktorej sme boli všetci vystavení v rokoch 2020 a 2021, výrazne ovplyvnila výučbu vo všeobecnosti (porov. Heng – Sol 2020; Pokrhel – Chhetry 2021), nevynímajúc ani výučbu SakoCJ. Išlo nielen o technické a technologické zabezpečenie, ale aj o didaktické materiály a pedagogické zručnosti potrebné v online prostredí.

Mapovali sme preto v dvoch etapách viaceré aspekty dištančnej výučby SakoCJ na univerzitných pracoviskách (lektorátoch slovenského jazyka a kultúry zriadených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR) v zahraničí, ako aj v rámci centra SAS.

Cieľom nášho výskumu bolo jednak odhaliť pripravenosť a vybavenosť lektorov a lektoriek na dištančnú výučbu (ďalej „DV“), zmapovať ich skúsenosti, zručnosti a jednak preskúmať ich potreby s cieľom zväžiť ďalší rozvoj a možnosti smerovania SakoCJ v blízkej budúcnosti. Potrebné je však kvôli komplexnosti doplniť, že sme svoj výskum nezacielili na postoj študentiek a študentov na dištančnú výučbu SakoCJ v uvedenom období, ale aspekty výučby sme analyzovali len na základe odpovedí lektoriek a lektorov.

Naše výskumné otázky boli takéto: Aké formy dištančnej výučby SakoCJ na univerzitných pracoviskách na Slovensku i v zahraničí prevládali?, Aký bol postoj učiteľov a lektorov SakoCJ k DV a čím bol podmienený?, Aké boli pozitíva a negatíva DV SakoCJ?, Aké sú ďalšie potreby a očakávania učiteľov a lektorov SakoCJ v oblasti DV?, Aké zmeny v oblasti DV SakoCJ nastali podľa lektoriek a lektorov v zimnom semestri AR 2020/2021 v porovnaní s letným semestrom AR 2019/2020?

Na základe vlastných lektorských skúseností sme do výskumu vstupovali s nasledujúcimi hypotézami:

- V dôsledku nevyužívania dištančnej výučby v období pred pandemiou covid-19 bude existovať nízka variabilita v používaní digitálnych platforiem a výučbových aplikácií.
- U lektoriek a lektorov bude prevažovať v oboch sledovaných semestroch skôr celková nespokojnosť s DV.
- Najdôležitejšou potrebou lektoriek a lektorov bude potreba zlepšiť a rozšíriť ponuku didaktických materiálov pre SakoCJ v online forme a potreba zlepšiť si technologické, ale aj didaktické zručnosti v online prostredí.

1. Metodológia výskumu a výskumné dáta

Náš výskum prebiehal v dvoch fázach – v júni 2020 a v januári 2021 – formou anonymných online dotazníkov. Otázky v oboch dotazníkoch boli rovnaké, avšak dotazník, ktorý sa zameriaval na výučbu počas ZS 2020/2021, obsahoval navyše otázky zamerané na zmeny vo výučbe v porovnaní s LS 2019/2020. Práve zmeny a porovnanie výučby v oboch semestroch boli pre nás kľúčové. Dotazníky obsahovali tak otvorené, ako aj zatvorené otázky. Na otázky, ktoré sa zameriavali na hodnotenie a zisťovanie postojov k dištančnej výučbe a k jej aspektom a taktiež na frekvenciu využívania jednotlivých foriem a spôsobov DV, sme využili Likertove škály.

Získali sme 27 vyplnených dotazníkov hodnotiacich výučbu v LS 2019/2020 a 21 odpovedí za ZS 2020/2021 (z toho ženy mali v LS 66,7-percentné zastúpenie a 76,2-percentné v ZS). Vzhľadom na pracovné vyťaženie viacerých lektoriek a lektorov i vzhľadom na personálne výmeny na niektorých lektorátoch sme rezignovali na pôvodný zámer získať dáta od rovnakých respondentov za oba skúmané semestre a pozornosť sme zamerali na vyšpecifikovanie istých skúseností a tendencií v oblasti dištančnej výučby SakoCJ vo všeobecnosti.

2. Analýza dát

2.1 Predchádzajúca skúsenosť s dištančnou výučbou

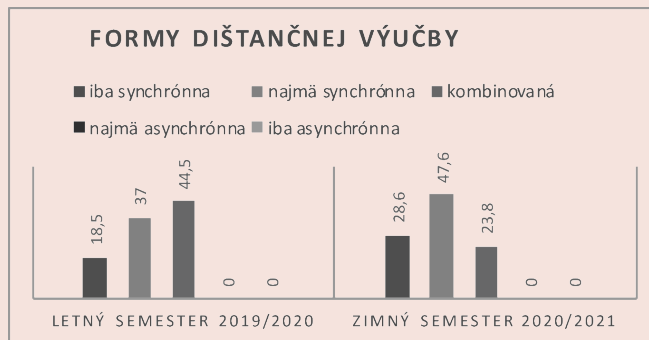
Jedným z hlavných aspektov, ktoré nás v rámci dotazníkov zaujímali a ktoré boli relevantné pri prechode na DV, je predchádzajúca skúsenosť respondentov s touto formou výučby. V LS 2019/2020 uviedlo predchádzajúce skúsenosti 48 % respondentov. Išlo predovšetkým o výučbu s využitím aplikácií Skype, prípadne Zoom, ale aj LMS Moodle či aplikácií, ktoré umožňujú vytváranie interaktívnych cvičení a úloh (napr. Kahoot). V porovnaní s letným semestrom sa v zimnom semestri situácia zmenila, a hoci väčšina lektorov už mala skúsenosti práve z predchádzajúceho semestra, 19 % respondentov

takto učilo prvýkrát. V prípade lektorov, ktorí už učili v LS 2019/2020, sa v ZS 2020/2021 výraznejšie zvýšil počet i variabilnosť využívaných digitálnych nástrojov a aplikácií.

2.2 Formy a spôsoby dištančnej výučby

Ak vnímame základné rozdelenie dištančnej výučby na synchrónnu a asynchrónnu a z tohto pohľadu sa pozrieme na odpovede respondentov (porov. graf 1), zistíme, že celkovo bola preferovaná v oboch semestroch synchrónna výučba, keďže ani v jednom z dotazníkov sa nevyskytla odpoveď „najmä asynchrónna“ ani „iba asynchrónna“. Isté rozdiely však môžeme badať v tom, že zatiaľ čo v letnom semestri sa 44,5 % respondentov vyjadrilo v prospech kombinovanej výučby, v zimnom semestri túto možnosť zvolilo len necelých 24 %.

Graf 1 Formy dištančnej výučby

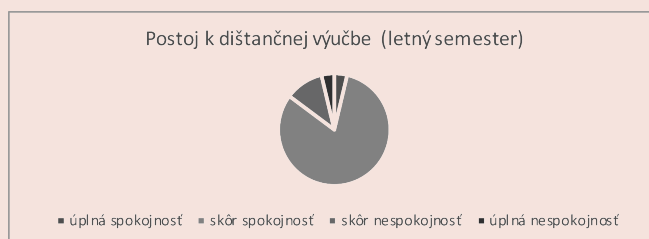

2.3 Spokojnosť s dištančnou formou výučby SakoCJ

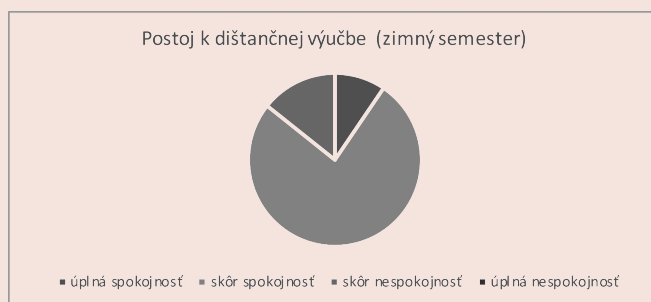
Hodnotiaci postoj k DV (v škále úplná spokojnosť – skôr spokojnosť – skôr nespokojnosť – úplná nespokojnosť) sme sledovali jednak komplexne (celkový postoj k DV) a tiež na pozadí nasledujúcich partiálnych kritérií: technická podpora zo strany univerzity, technické vybavenie respondenta (počítač, kamera, wifi, internet), technické vybavenie študentov, dostupnosť elektronických výučbových materiálov, dostupnosť digitálnych nástrojov (aplikácie, LMS, a pod.), digitálna gramotnosť respondenta, didaktická kompetencia respondenta v oblasti dištančnej výučby, digitálna gramotnosť študentov, interakcia so študentmi, efektívnosť výučby, progres študentov, efektívnosť hodnotenia a časová náročnosť DV.

Zaujímavým zistením bolo veľmi pozitívne hodnotenie celkovej spokojnosti respondentov-lektorov s DV SakoCJ v oboch skúmaných obdobiach. (Úplne a skôr) spokojných bolo spolu 85 % respondentov hodnotiacich DV za letný semester a 86 % respondentov hodnotiacich DV za zimný semester (porov. grafy 2 a 3):

Graf 2 Celková spokojnosť s DV v LS 2019/2020

Graf 3 Celková spokojnosť s DV v ZS 2020/2021

Z analýzy zároveň vyplynulo, že najväčšiu nespokojnosť spomedzi jednotlivých parametrov pritom respondenti jednoznačne pociťovali v dôsledku **časovej náročnosti DV** (a to v oboch semestroch – 51,9 % v LS, v ZS sme dokonca zaznamenali nárast nespokojných respondentov na 61,9 %). Nespokojnosť bola v LS 2019/2020 ešte s **dostupnosťou elektronických výučbových materiálov** (47,6 % nespokojných) a u časti respondentov aj **s technickým vybavením študentov** (nespokojných bolo 29,6 % všetkých respondentov). V ZS však už v týchto parametroch prevažovala skôr spokojnosť: 76,2 % bolo skôr spokojných s dostupnosťou elektronických výučbových materiálov a 85,7 % respondentov bolo spokojných s tým, na akých zariadeniach pracovali študenti. Zaujímavým zistením však pre nás bolo to, ako vysoko pozitívne boli hodnotené nasledujúce tri parametre: **a) interakcia so študentmi, b) efektívnosť výučby a c) progres študentov**.

Výsledky možno vidieť v tabuľke 1:

Tabuľka 1 Spokojnosť s vybranými parametrami dištančnej výučby

	INTERAKCIA SO ŠTUDENTMI	EFEKTÍVNOSŤ VÝUČBY	PROGRES ŠTUDENTOV
LS 2019/2020	88,9 % spokojných	85,2 % spokojných	85,2 % spokojných
ZS 2020/2021	81,0 % spokojných	95,2 % spokojných	100,0 % spokojných

Nabáda to teda k otázke, prečo je DV vo všeobecnosti z pohľadu lektoriek a lektorov vnímaná a prezentovaná ako didakticky menej efektívna a z hľadiska komunikácie a interakcie so študentmi odťažité a únavná. Vzhľadom na to, že v oblasti SakoCJ sa doteraz nerealizoval žiadny výskum, ktorý by meral efektívnosť kontaktnej výučby vs. dištančnej výučby, ostáva táto otázka otvorená.

2.4 Potreby a očakávania

Keďže v období vzniku tohto príspevku ešte nevieme, ako bude situácia s epidemickou situáciou vyzerat' perspektívne, uvádzame aj relevantné očakávania a potreby, ktoré oslovení lektori vnímali ako dôležité – zoradené sú od najčastejšie sa vyskytujúcich v dotazníku za ZS 2020/2021):

- **zlepšenie ponuky výučbových materiálov v online forme** (33,3 % respondentov): viac dokumentárnych a/alebo hraných filmov s titulkami, ktoré by boli dostupné na účely výučby; vytvorenie „online databázy cvičení“; „viac materiálov z oblasti slovenských reálií s cvičeniami v podobe kvízov; témy na diskusie rozpracované do otázok a pod.“;

- **školenia týkajúce sa nových trendov a efektívneho využívania aplikácií** vrátane školení „sami sebe“ (33,3 % respondentov): „pravidelné odborné semináre/kurzy vedené skúsenými lektormi, (v rámci ktorých možno zdieľať vlastné skúsenosti), ktoré sú voľne dostupné – toto celkovo chýba v oblasti didaktiky SakoCJ v porovnaní s inými jazykmi sveta“;
- **technické vybavenie zo strany univerzity** (19 % respondentov): kvalitné hardvérové a softvérové vybavenie, adekvátne, resp. rýchlejšie internetové pripojenie aj „služobné notebooky z MŠVVaŠ SR“;
- **technické vylepšenia niektorých aplikácií** (9,5 % respondentov): nové funkcie napr. v MS Teams;
- **lepší a aktívnejší prístup študentov k DV SakoCJ** (9,5 % respondentov);
- **vypracovanie metodiky DV SakoCJ** (9,5 % respondentov) – najmä vypracovanie metodiky rozvíjania všetkých jazykových zručností, možnosti objektívneho testovania a efektívneho hodnotenia; „myslím, že na jazykové vyučovanie sa dištančná metóda hodí, dúfam, že budú aspoň kombinované formy takéhoto vyučovania“.

Na druhej strane sme zaznamenali aj názory respondentov, ktorí si smerom do budúcnosti nezakladajú na dištančnej výučbe: „nuž je to oblasť, ktorá ponúka veľmi veľa možností, kde je možné sa zlepšiť. Nie vždy je nevyhnutné ovládať mnoho a rôznych aplikácií, ale skôr vedieť využiť hodinu naplno a vedieť vysvetliť. Aplikácie sú vhodné skôr na zopakovanie, precvičenie preberaných javov“. Niektorí lektori očakávajú návrat k tradičnej kontaktnej výučbe, možno s prvkami *blended-learningu*: „Verím, že čoskoro sa vrátíme k prezenčnej výučbe a dištančné formy výučby budeme využívať len v opodstatnených prípadoch.“

3. Záver

Dištančná výučba, prebiehajúca na mnohých univerzitných pracoviskách vo svete viac-menej vyše roka (od zimy/jari 2020 až do času vzniku tohto príspevku), preverila aj oblasť SakoCJ. Ak zovšeobecníme názory lektorov na DV prezentované v dvoch realizovaných dotazníkoch, analýza ktorých je predmetom tohto príspevku, prekvapil nás vysoko pozitívny postoj k dištančnej výučbe, čo sa ukázalo byť v rozpore s jednou z našich vstupných hypotéz. Predpokladali sme totiž, že bude prevažovať celková nespokojnosť s DV. Na základe zistení bolo však s DV celkovo nespokojných len 14 až 15 % respondentov. Spomedzi jednotlivých skúmaných parametrov DV (porov. podkapitulu 2.4 príspevku) sme najväčšiu nespokojnosť zaznamenali v prípade časovej náročnosti DV (v oboch semestroch), čo v dotazníkoch koreluje s vyjadreným dopytom po digitálnych materiáloch a školeniach zameraných na prácu s novými technológiami a aplikáciami. V rozpore s našou vstupnou hypotézou bolo aj to, ako pozitívne boli hodnotené nasledujúce tri oblasti výučby: 1) študenti nestagnovali, ale napredovali, 2) výučba bola hodnotená ako efektívna a 3) lektori napriek ojedinelým výhradám hodnotili veľmi pozitívne aj mieru interakcie so študentmi.

Za akútne problémy lektorky a lektori považujú nedostatok online materiálov (cvičení, kvízov, videí) alebo aj filmov s titulkami (túto požiadavku uviedlo spolu 33,3 % respondentov) a rovnako tak aj potrebu ďalšieho vzdelávania v oblasti DV a práce s digitálnymi technológiami (uviedlo to takisto 33,3 % respondentov), čo teda po-

tvrdilo náš predpoklad. Medzi odpoveďami však zazneli aj požiadavky po metodických školeniach a vypracovaní metodických postupov zameraných špecificky na oblasť DV SakoCJ vrátane podpory rozvoja všetkých jazykových zručností a metodiky online testovania. Za aktuálne úlohy v oblasti SakoCJ vo všeobecnosti možno preto považovať saturovanie dopytu po kvalitných digitálnych didaktických materiáloch a po ďalšom vzdelávaní lektorov.

Potvrdil sa takisto náš predpoklad, že zmeny zaznamenané v zimnom semestri v porovnaní s predchádzajúcim letným semestrom sa budú týkať zlepšenia pedagogických zručností lektorov v ich práci v online prostredí – lektori častejšie zaraďujú skupinové a párové aktivity (napr. v tzv. *break-out rooms*), naučili sa lepšie plánovať a organizovať výučbu. Takisto do online výučby implementovali aj prácu v nových aplikáciách (Wordwall, Ideaboardz, Twine, GSuite, Jamboard a i.).

Zároveň sme sa utvrdili v tom, že lektorky a lektori SakoCJ majú záujem vzdelávať sa a neustále hľadajú nové spôsoby, ako si zlepšiť svoje odborné-metodické zručnosti a ako študentom zabezpečiť čo najlepšie podmienky. Na základe viacerých pozitívnych postojov k DV (najmä deklarovanej vysokej efektívnosti online výučby a progresu študentov) sa môže v budúcnosti dištančný spôsob výučby stať rovnocennejším v rámci univerzitného vzdelávania.

(MOŠAŤOVÁ, M. a J. VÝŠKRABKOVÁ, 2021. Reflexia dištančnej výučby SakoCJ na univerzitných pracoviskách. In: *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Sofia: Univerzita sv. Klimenta Ochridského – v tlači)

5. Vedecký text má svoje jazykové špecifiká. Vyberte slová, ktoré je vhodné použiť v nasledujúcich vetách. Vety spolu obsahovo nesúvisia.

- V (*diele / príspevku / texte / spise / štúdiu / štúdiu*) sa venujeme motívu otca v románe Ruda Slobodu Rozum.
- (*Cieľom / Zmyslom / Zámerom / Vôľou / Funkciou*) našej práce je poukázať na príčiny nárastu trestných činov drogového závislých.
- V bakalárskej práci používame dva hlavné (*zdroje / pramene / knihy / publikácie*): *War and Peace in the Frontier: Ottoman Rule in the Uyvar Province* od M. Fatıha Çalıřıra (2009) a *Frontier Orientalism and the Turkish Image in Central European Literature* od Charlesa D. Sabatosa (2014).
- Napriek tomu, že práce prvých dvoch (*spisovateľov / kolegov / výskumníkov / autorov*) sú z relatívne staršieho obdobia, ich vymedzenie bilingvizmu sa v odbornej literatúre stále používa.
- Ako však (*rozpráva / hovorí / uvádza / povedal / tvrdí / konštatuje*) J. Filipovič (2015), používaná klasifikácia má isté nedostatky.

6. Vyberte správne výrazy k definícii.

- odborný text publikovaný najmä v odbornom časopise/zborníku
= *práca – dielo – príspevok – štúdia – článok – výtvor – spis*
- bakalárska alebo diplomová práca
= *záverečná práca – hypotéza – téza – finálna práca*
- osoba, ktorá vytvorila istý vedecký text a na ktorú sa odvolávame v našom texte
= *spisovateľ – vedec – autor – pisateľ – stvoriteľ – odborník*
- písať niečo v odbornom texte
= *konštatovať – povedať – tvrdiť – vyjadrovať sa – uvádzať*

1.2 Písanie vedeckého textu

Písanie vedeckého textu je intelektuálny proces, pri ktorom sa pokúšame čo najpresnejšie jazykovo sformulovať, čo sme na základe výskumu zistili o istom jave a čo zvyčajne vedome nadväzuje na iné výskumy v danom vednom odbore.

Tento proces má zvyčajne niekoľko základných krokov (porov. Murray 1972; Zemach a Islam 2006):

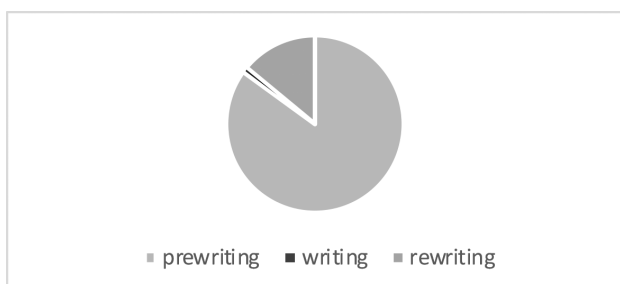
- 1) príprava na písanie,
- 2) písanie,
- 3) prepísanie.²

Pod **prípravou na písanie** rozumieme najmä čítanie a prácu s prameňmi a informačnými zdrojmi, robenie si poznámok a excerpícií, premýšľanie, hľadanie a vymedzovanie témy textu (mentálna projekcia), hľadanie a vytváranie koncepcie textu, ako aj formuláciu predpokladov a hypotéz. Podľa D. M. Murrraya (tamže) do tejto etapy investujeme, resp. by sme mali investovať 85 % z celkovej energie potrebnej na vznik dobrého vedeckého textu.

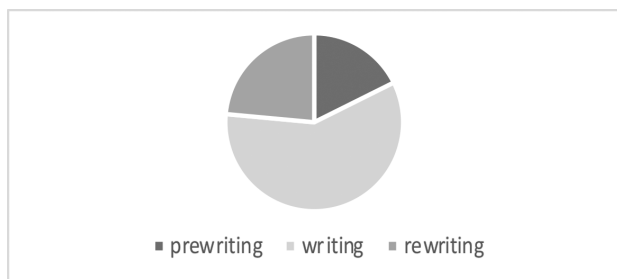
Za **písanie** považujeme vytvorenie prvej verzie textu (tzv. draftu alebo hrubého textu), čiže napísanie obsahu „jedným ťahom“. Na túto fázu vynakladáme asi 1 % svojho času a energie.

Poslednou a veľmi dôležitou fázou je **prepísanie**, ku ktorému patrí preformulovanie nejasných častí textu, overenie formulácií a zdrojov, štylistická úprava textu, zapracovanie pripomienok kolegov a recenzentov a napokon jazyková korektúra. V tejto fáze si kladieme otázku: „Rozumejú nám druhí – chápú text, vedia, čo chcem povedať?“ Možno sa to nezdá, ale fáza prepisovania a overovania si tiež vyžaduje významný podiel nášho času, významnejší ako samotné písanie – cca 14 %.

Graf 1 Odporúčaný podiel práce študentov na vedeckom texte podľa D. M. Murrraya (1972)

Graf 2 Bežný podiel práce študentov na vedeckom texte podľa D. M. Murrraya (1972)

² D. M. Murray (1972, s. 4) používa ľahko zapamätateľné termíny: *prewriting*, *writing*, *rewriting*.

1.3 Výskumná oblasť, výskumná téma a výskumné otázky

Napísať dobrý vedecký text si vyžaduje vytvoriť vopred dobrý plán výskumu a samotný výskum potom aj úspešne zrealizovať. V tejto a nasledujúcej kapitole preto zhrnieme, na čo všetko je potrebné myslieť pri príprave výskumu. Kľúčové je ujasniť si odpovede na tri principiálne otázky:

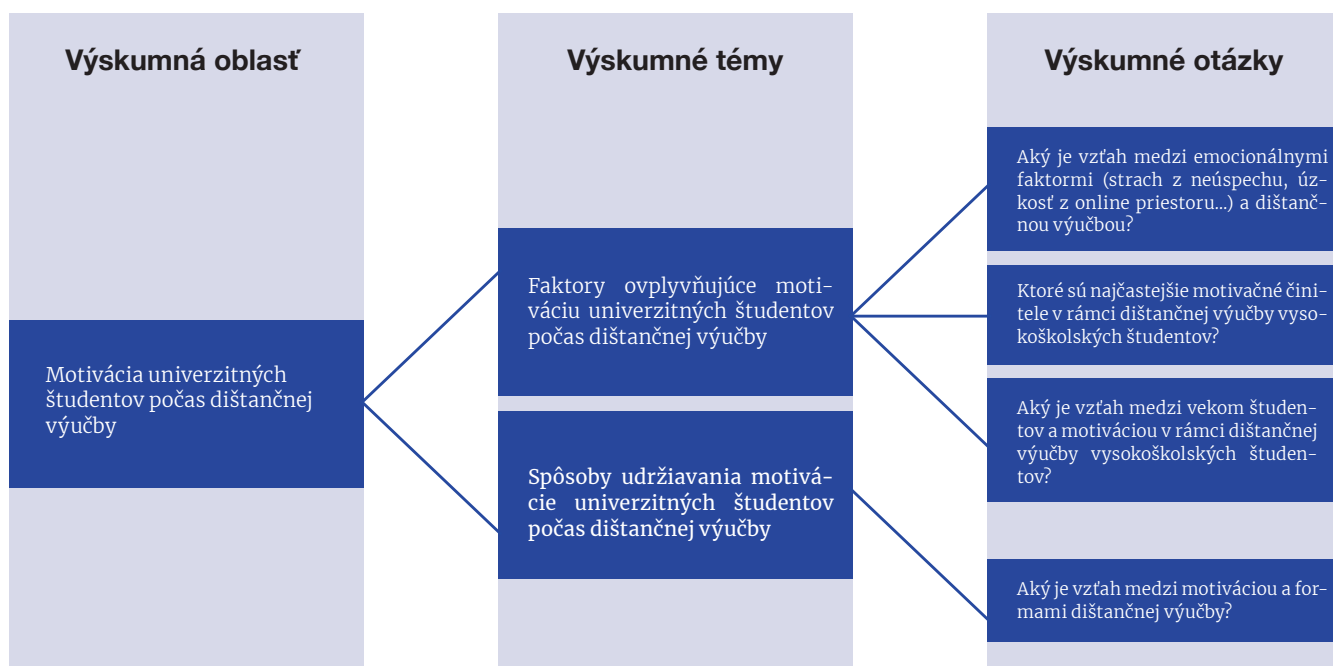
1. **čo** budeme skúmať,
2. **ako** to budeme skúmať,
3. **prečo** je tento výskum dôležitý.

To, čo chceme skúmať, možno uchopiť na rôznych úrovniach abstrakcie. Na najvšeobecnejšej a najabstraktnejšej úrovni môžeme výskum pomenovať pár slovami, napr. *problémové správanie adolescentov*, *motív lásky v slovenskej literatúre* a pod. Táto úroveň sa označuje termínom **výskumná oblasť**. Vo vzťahu k nášmu vlastnému výskumu je zvyčajne výskumná oblasť veľmi široká, zahŕňa veľké množstvo aspektov, ktoré by sme nedokázali vyčerpávať v rámci jedného výskumu obsiahnuť, a preto musíme výskumnú oblasť konkretizovať a zúžiť – vybrať si len určitý jej „výsek“, čiže **výskumnú tému**. Pri jednej výskumnej oblasti môžeme vymedziť mnoho výskumných tém. Napr. v rámci výskumnej oblasti *problémové správanie adolescentov* sa možno zamerať na takéto výskumné témy: *prejavy problémového správania u adolescentov*, *faktory ovplyvňujúce problémové správanie u adolescentov*, *intervenčné aktivity pomáhajúce pri prevencii problémového správania u adolescentov* a i.

Vymedzenie výskumnej oblasti, ako aj výskumnej témy nám slúži na dohľadanie vhodnej odbornej literatúry, ktorá tvorí teoretické východisko výskumu. Na základe preštudovania odbornej literatúry sa zorientujeme v tom, ktoré výskumné témy už boli predmetom výskumu v domacom aj zahraničnom kontexte a čomu sa venovala slabá alebo vôbec žiadna pozornosť. Toto nám pomôže pri vymedzení ešte konkrétnejších a špecifickejších aspektov výskumnej témy – pri vytvorení **výskumných otázok**. Výskumná otázka by mala byť sformulovaná tak, aby poukazovala na účel samotného výskumu a aby indikovala, aké výskumné dáta potrebujeme. Ide teda o kľúčovú otázku, na ktorú pri výskume hľadáme odpoveď a ktorá ovplyvňuje výber premenných, hypotéz, zber dát a implikuje výber **výskumnej metódy** (viac v kapitole 1.4).

Opísaný, hierarchicky usporiadaný systém vzťahov medzi výskumnou oblasťou, výskumnými témami a výskumnými otázkami môžeme ilustrovať schémou 1.

Schéma 1 Vzťahy medzi výskumnou oblasťou, výskumnými témami a výskumnými otázkami

Výskumná otázka vyplýva z dôkladnej znalosti existujúcej odbornej literatúry a z identifikovania „bielych miest“ v stave poznania v rámci istej vednej oblasti.

Výskumné otázky by podľa K. Staroňovej (2011) mali byť:

- jednoducho sformulované – malo by byť jasné a jednoznačné, čo presne sa pýtame (vyhýbame sa súvetiam, ktoré sémanticky komplikujú pochopenie a zámer výskumnej otázky),
- realizovateľné – vieme (v stanovenom čase) získať spoľahlivé dáta pre svoj výskum,
- originálne a zmysluplné – výskum prinesie niečo nové a zároveň zmysluplné v poznatkovej báze v rámci daného vedného odboru.

Na overenie kvality výskumnej otázky slúži tzv. **empirické kritérium na overenie výskumnej otázky** (porov. Punch 2015, s. 44), ktoré spočíva v tom, že dobre sformulovaná výskumná otázka už sama osebe naznačuje, akým spôsobom dokážeme zistiť odpoveď (v zmysle „dobrá otázka predstavuje polovicu odpovede“). Znamená to, že ak z výskumnej otázky nie je jasné, aké dáta sú na jej zodpovedanie potrebné a ako ich dokážeme skúmať, otázka nie je dobrá a treba ju modifikovať alebo vytvoriť inú. Ilustrovať to môžeme nasledujúcim príkladom: *Je potrebné skrátiť vyučovacie hodiny pri dištančnej výučbe?* Pri tejto otázke nevieme, aké empirické dáta potrebujeme na zistenie odpovede a otázka obsahuje v sebe aj subjektívne hodnotenie, takže nejde o dobre sformulovanú výskumnú otázku. Ak ju však preformulujeme na otázku *Považujú študenti za potrebné skrátiť vyučovacie hodiny pri dištančnej výučbe?* alebo *Považujú pedagógovia za potrebné skrátiť vyučovacie hodiny pri dištančnej výučbe?*, vieme, že pri výskume potrebujeme zistiť názory študentov (alebo pedagógov) na dĺžku vyučovacích hodín počas dištančnej výučby.

V nasledujúcom zozname sú zhrnuté relevantné otázky, ktoré by sme si mali vedieť zodpovedať pri plánovaní výskumu. Je vhodné, ak si ho vypracujeme aj písomne a prediskutujeme so spolužiakom alebo s pedagógom.

O čom je potrebné premýšľať pri plánovaní výskumu

- O čom je môj výskum? Aká je moja výskumná oblasť?
- Na čo chcem prísť / čo chcem zodpovedať? / Aká je moja výskumná téma? Určil/-a som si ju jasne?
- Aký je účel môjho výskumu? / Aké sú jeho ciele?
- Prečo je dôležité urobiť tento výskum? / Aký je odborný alebo spoločenský význam môjho výskumu?
- Na aké konkrétne otázky chcem nájsť odpovede? Aké výskumné otázky som si stanovil/-a?
- Akým spôsobom môj výskum zodpovie stanovené otázky? Viem každú výskumnú otázku empiricky zodpovedať?
- Aké údaje na empirické zodpovedanie výskumných otázok potrebujem a akou formou budem výskum robiť?

1. Vyberte si jednu z uvedených výskumných oblastí a) – d). V priebehu 5 minút spíšte všetky svoje myšlienky, ktoré s vybranou výskumnou oblasťou súvisia.

A) Aké možné výskumné témy dokážete sformulovať zo svojich poznámok? Diskutujte o tom v skupine so spolužiakmi.

B) Vyberte si jednu zo zapísaných výskumných tém a sformulujte k nej možné výskumné otázky. Diskutujte o zapísaných otázkach so spolužiakmi. Napíšte, aké výskumné dáta by ste na ich zodpovedanie potrebovali.

- a) antisemitizmus na Slovensku
- b) pravicový extrémizmus
- c) život študentov na internáte
- d) rodová (ne-)rovnosť

1.4 Výskumné metódy a výskumné dáta

Dôležitou súčasťou každého vedeckého textu musia byť nasledujúce informácie (ich poradie nie je pevne stanovené, ale zvyčajne sú uvedené v tomto poradí):

- vymedzenie problému – výskumná otázka, hypotéza alebo téza,
- výskumné dáta – výskumná vzorka, vzorkovanie, charakteristika dát, veľkosť,
- metodológia a metodika výskumu,
- fázy/etapy/kroky výskumu.

Z hľadiska písania vedeckých textov je potrebné tieto parametre jasne sformulovať a logicky vyargumentovať. Na základe uvedeného opisu by čitateľovi-odborníkovi malo byť jasné, ako sme pri výskume postupovali (mal by byť schopný výskum sám zrekonštruovať).

Rozsah opisu výskumných dát a výskumných metód závisí od charakteru odborného textu: v prípade seminárnej práce môže ísť o jeden odsek, kým v prípade kvalifikačných prác sa takejto špecifikácii venuje celá samostatná kapitola v rozsahu niekoľkých strán.

Hoci je táto učebnica orientovaná primárne na písanie vedeckých textov, a nie na plánovanie výskumu ako takého, ide o vzájomne prepojené oblasti, preto v nasledujúcej časti zrekapitulujeme rozdiely medzi základnými typmi výskumných metód.

Výber primeranej metodológie závisí v prvom rade od konkrétneho vedného odboru (trocha iná metodológia sa používa napr. v odbore filológia, iná v ekonómii či sociológii). Mnohé metódy sú všeobecné a používajú sa univerzálne vo viacerých vedných disciplínach (skupinách vied) – napr. syntéza, dedukcia, komparácia, experiment. Niektoré metódy sú však natoľko špeciálne, že sa s nimi môžeme stretnúť iba v osobitných skupinách vied – porov. napr. spektrálna analýza, metóda diaľkového merania vzdialenosti na základe laserových lúčov (LIDAR) a pod. V súčasnosti existuje dostatok prác, ktoré opisujú výskumné metodológie jednotlivých vedných disciplín (porov. napr. Bielik et al. 2016; Bielik 2019; Gavora 2010) a študenti sa s nimi viac-menej oboznamujú už aj v rámci svojho univerzitného štúdia.

Pokiaľ ide o konkrétne výskumné metódy a metodický postup, ktoré použijeme pri istom výskume, tie závisia od zvolených výskumných otázok. Neplatí, že výskumné metódy jedného typu sú vedecky relevantnejšie, fundovanejšie a objektívnejšie než metódy druhého typu. Dôležitý je tu skôr fakt, že ciele výskumu zhmotnené vo výskumnej otázke nám implikujú/predurčujú voľbu výskumnej metódy (nie naopak).

výskumná otázka —————> **výskumná metóda**

Kvalitatívne a kvantitatívne metódy výskumu

Kvantitatívne metódy výskumu sú charakteristické tým, že už pri plánovaní výskumu na základe odbornej literatúry a vlastnej praxe poznáme relevantné vstupné aj výstupné výskumné premenné a vzťahy medzi nimi. Tieto metódy volíme vtedy, ak chceme porovnať dáta, vzťahy a závislosti medzi nimi, opísať ich podmienenosť a variantnosť. Pred samotným výskumom si stanovíme istú hypotézu, ktorú výskumom potvrdíme alebo, naopak, vyvrátíme (hypotéz môžeme mať aj viacero). Opis overovania tejto hypotézy spolu s formulovaním príslušných záverov predstavuje podstatu empirickej časti (jadra) vedeckého textu.

Pri **kvalitatívnych metódach** nepoznáme vopred žiadne premenné, ale hĺbkovo pozorujeme istý jav, komplexne ho charakterizujeme, zisťujeme jeho vzťahy k iným javom, na základe čoho sa pokúšame formulovať isté zovšeobecnenie. Takýto prístup môžeme uplatniť napríklad pri etnologických, psychologických, literárnovedných alebo lingvistických prípadových štúdiách, kde sa zameriavame na interpretáciu významov, správania alebo charakteristiku kultúrnych fenoménov. Keďže pri kvalitatívnom výskume skúmaný jav vopred nepoznáme a pristupujeme k nemu „s otvorenou myslou“, je niekedy problematické vopred formulovať nejakú hypotézu.

metóda – návod na postup, ako skúmať určitý vedecký problém/objekt vedeckého výskumu

metodológia – náuka o metódach v istom vednom odbore vo všeobecnosti

metodika – postupnosť krokov, ako pri výskume prakticky uplatniť výskumné metódy; metodický postup

Tabuľka 2 Rozdiely medzi kvalitatívnym a kvantitatívnym výskumom

KVALITATÍVNY VÝSKUM:	KVANTITATÍVNY VÝSKUM:
Čo? Prečo?	Kedy? Koľko? Za akých podmienok?
vytváranie hypotéz	overovanie hypotéz a teórií
najmä skúmanie fenoménu	najmä zisťovanie frekvencie, miery (škály), podmienosti parametrov fenoménu
induktívnosť (od jednotlivostí k zovšeobecneniu)	deduktívnosť (od všeobecného k jednotlivému)
formy: napr. rozhovor, pozorovanie	formy: napr. prieskum (formou štandardizovaného, štruktúrovaného dotazníka), test, experiment
malá výskumná vzorka	veľká výskumná vzorka
výskumník je „insider“ (bezprostredný kontakt s respondentmi)	výskumník je „outsider“ (sprostredkovaný kontakt s respondentmi)

Pri výskume sa nám niekedy môže stať, že výskumný problém môžeme skúmať aj kvalitatívnymi, aj kvantitatívnymi metódami, a tak stojíme pred otázkou, ktorý typ metód je vhodnejší. V takom prípade je dôležité uvedomiť si, čo od vlastného výskumu očakávame (porov. Punch 2015):

- Chceme si overiť (potvrdiť alebo vyvrátiť) vlastné domnienky o istých vzťahoch/vlastnostiach skúmaných javov? Vtedy zvolíme kvantitatívne metódy. Alebo chceme hlbšie či na základe nového prístupu spoznať už opísaný jav? V takom prípade použijeme kvalitatívne metódy.
- Máme dostatok dát na kvantitatívny výskum? Ak nie, vhodnejší je potom kvalitatívny typ výskumu.
- Vyhovuje nám osobne ako vedcovi/vedkyňi viac kvalitatívny alebo skôr kvantitatívny typ výskumu? S čím máme viac skúseností?
- Vieme, ktorý typ výskumu prinesie viac poznatkov, teda prinesie výraznejšie obohatenie v danom vednom odbore?

Ak si odpovieme na uvedené otázky, pomôže nám to vybrať najvhodnejší typ výskumných metód, resp. zvoliť si kombinovaný kvantitatívno-kvalitatívny výskum. Príkladom môže byť výskumný postup, kde najprv použijeme metódu dotazníka (kvantitatívnu metódu) a v ďalšej fáze ešte metódu rozhovoru (kvalitatívnu metódu).

Čo je to hypotéza?

Za hypotézu považujeme istý „neprotirečiaci si predpoklad, resp. mienku o pozorovanej súvislosti, ktorá má síce určitú pravdepodobnosť, ale musí sa preskúmať a potvrdiť“ (porov. Staroňová 2011, s. 57). Podľa L. Bielika (Bielik et al. 2016) ide o výrok, ktorého pravdivostnú hodnotu na začiatku výskumu nepoznáme, ale snažíme sa ju pomocou vedeckých metód potvrdiť (alebo vyvrátiť). Je to teda len dočasný logicko-intuitívny predpoklad/domnienka. Vzťahuje sa najmä na kvantitatívny typ výskumu.

Zdroje dát

Súčasťou metodologickej kapitoly v prípade empirického výskumu je aj informácia o účastníkoch výskumu: kto a akým spôsobom nám poskytol výskumné dáta. Samotnými zdrojmi dát môžu byť dotazníky, rôzne dokumenty, rozhovory, umelecké diela a artefakty, mediálne výstupy (filmy, novinové texty, rozhlasové nahrávky) alebo aj existujúce štúdie (dáta spracované inými vedcami).

Keďže na výsledky výskumu a ich interpretáciu môže mať veľký vplyv výber druhu údajov, dôležité je premyslieť si už pri plánovaní výskumu okolnosti a spôsob, akým dáta a zdroje poskytujúce dáta budeme získavať. Ide o **vzorkovanie**, ktoré zvyčajne tvorí súčasť metodologickej kapitoly. Rozlišujeme viaceré typy výberu (vzorkovania) výskumných údajov: cielený výber, reprezentatívny výber, náhodný účelový výber atď.

Kvalitatívny výskum

V texte sa zameriavam na materiálne, sociálne a kultúrne aspekty domáceho chovu ošípaných v konkrétnom spoločenstve obce. Prezentujem niektoré výsledky dlhodobého etnografického výskumu, ktorý som vykonal v obci na západnom Slovensku v prostredí Bielych Karpát. V príspevku sú opísané tak, ako boli zachytené vo výpovediach respondentov a pozorované počas etnografického terénneho výskumu.

Príspevok je etnografickou prípadovou štúdiou. Čitateľ sa dozvie o prostredí obce, o zistených údajoch a ich špecifikách. Zvlášť zaujímavé sú spomienky na obdobie socializmu. V tomto období sa kontrolovali mnohé aspekty každodenného života obyvateľov, okrem iných aj domáci chov ošípaných a spracovanie či distribúcia jeho produktov, ktoré vytvárali v istom zmysle „šedú ekonomiku“. V závere sa dostanem k niektorým zovšeobecneniam vzťahujúcim sa na materiálne, sociálne a kultúrne aspekty domáceho chovu ošípaných.

Výskum prebiehal od júna 2017 do júla 2019. Hlavným spôsobom získavania údajov bolo etnografické interview a zúčastnené pozorovanie. Interview bolo realizované s 55 obyvateľmi obce. Z toho bolo 33 žien a 20 mužov. Výpovede respondentov uvádzané v texte sa vzťahujú najmä na obdobie od začiatku druhej polovice 20. storočia po súčasnosť; niektoré spomienky siahajú až na prelom 19. a 20. storočia. Údaje získané prostredníctvom zúčastneného pozorovania sa vzťahujú na súčasnosť.

(UHRIN, M., 2021. Zabíjačky – tradičné spoločenské príležitosti vo vidieckom prostredí. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 268 – didakticky upravené)

Príklad 2

Kvantitatívny výskum

Predmetom skúmania je rozdelenie trhu na cieľové segmenty a využitie marketingu zážitku na produkte Happy Meal a na službe Narodeninová oslava, ktoré ponúka sieť reštaurácií rýchleho občerstvenia McDonald's.

Prvým a dôležitým predpokladom na vypracovanie diplomovej práce bolo zhromaždenie dostatočného množstva materiálu vypovedajúceho o problematike segmentácie trhu a marketingu zážitku vo všeobecnosti. Existuje veľký počet domácich aj zahraničných autorov, ktorí sa uvedeným problémom venujú, a tak nebol problém dostať sa k relevantným informáciám. No vzhľadom na fakt, že inovatívne formy marketingu patria k pomerne novým trendom, istá časť informácií bola získavaná aj z dôveryhodných webových stránok. Po pochopení všetkých faktov, podstatných pre správne vypracovanie diplomovej práce, bolo možné prejsť k ďalším častiam.

Po oboznámení sa s teoretickými poznatkami bolo dôležité zoznámiť sa so spoločnosťou McDonald's, ktorá bola objektom pri skúmaní využívania získaných poznatkov v praxi. Spoločnosť patrí medzi najvýznamnejšiu sieť rýchleho občerstvenia na svete. Oficiálne existuje od roku 1955 a svoje produkty ponúka vo viac ako 30 000 reštauráciách v 121 krajinách, pričom ich počet sa neustále rozširuje a spoločnosť preniká do nových kultúr a krajín. Na Slovensku začala svoje pôsobenie v roku 1995 a od toho času už otvorila 19 reštaurácií, kde sa snažia obslúžiť zákazníkov k ich úplnej spokojnosti. Spoločnosť McDonald's patrí s viac ako 1400 zamestnancami medzi významných zamestnávateľov v SR, pričom ich ambíciou nie je byť najväčší, ale najlepší zamestnávateľ pre svojich ľudí.

Nevyhnutnou súčasťou dosiahnutia cieľa bol prieskum trhu, zabezpečovaný prostredníctvom dotazníka. Jeho vypracovaniu bola venovaná náležitá pozornosť, keďže od jeho správneho zostavenia záležala pravdivosť, vypovedacia schopnosť údajov, ako aj ochota oslovených respondentov odpovedať na položené otázky. Táto technika bola zvolená najmä z dôvodu zaručenej anonymity a objektivity. Dotazník sa skladal z troch častí. V prvej bolo vysvetlené, čo je predmetom výskumu a prosba o spoluprácu, druhá časť obsahovala otázky týkajúce sa predmetu výskumu a poslednú časť tvorili otázky o respondentovi. Zostavený dotazník obsahoval 3 typy otázok:

- Uzavreté – respondent si mohol vybrať len jednu z ponúkaných možností.
- Polootvorené – respondent mal okrem ponúkaných alternatív možnosť vytvoriť svoju vlastnú, ak nesúhlasil ani s jednou z ponúkaných alternatív.
- Otvorené – respondent mohol vyjadriť svoj vlastný názor a nebol pri tom obmedzovaný už vopred ponúkaným výberom.

Dotazníkový prieskum bol uskutočnený na vzorke 130 respondentov v mesiacoch január až marec 2010. Opytované subjekty pochádzali prevažne z okolia Nitry, pričom pri výbere respondentov nerozhodovalo pohlavie, vek, príjem alebo vzdelanie. Väčšina opýtaných osôb pochádzala z okruhu rodiny, priateľov a známych, ktorí ochotne ponúkli svoju pomoc pri získavaní odpovedí.

Po zozbieraní všetkých údajov bolo potrebné dáta spracovať do vhodnej podoby. Nesprávne vyplnené dotazníky boli vyradené z analýzy. Pri kontrole dotazníkov bolo zistené, že až 10 vrátených dotazníkov nebolo vyplnených správne. Po ich vyradení sa všetky ostatné údaje prepísali do programu Microsoft Excel, ktorý slúžil na spracovanie a grafické vyhodnocovanie zistených údajov.

Na vyhodnocovanie otázok boli použité kontingenčné tabuľky, absolútne, relatívne, grafické aj slovné vyjadrenia výsledkov. Zistenie závislostí medzi vybranými otázkami zabezpečil Chí kvadrát test, pomocou ktorého bolo možné závislosť potvrdiť, resp. vyvrátiť. Prvým krokom pri zisťovaní závislosti bolo formulovanie hypotézy H_0 (nulová hypotéza) a hypotézy H_1 (alternatívna hypotéza):

H_0 : Medzi kvalitatívnymi znakmi A a B nie je závislosť, resp. nie je asociácia oproti alternatívnej hypotéze.

H_1 : Medzi znakmi A a B je závislosť, t. j. je asociácia.

V diplomovej práci sa zisťovali uvedené závislosti, na základe ktorých boli vytvorené nasledovné hypotézy:

Závislosť medzi vzdelaním a názorom na McDonald's

H_0 : Neexistuje závislosť medzi vzdelaním a názorom, že je McDonald's miesto vhodné na stravovanie.

H_1 : Existuje závislosť medzi vzdelaním a názorom, že je McDonald's miesto vhodné na stravovanie.

Závislosť medzi vekom a frekvenciou návštev v McDonald's

H_0 : Neexistuje závislosť medzi vekom a frekvenciou návštev v McDonald's.

H_1 : Existuje závislosť medzi vekom a frekvenciou návštev v McDonald's.

(GÁLOVÁ, A., 2010. *Segmentácia trhu a marketing zážitku vo vybranej obchodnej prevádzke* [diplomová práca]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, s. 14.)

Príklad 3

Kvantitatívno-kvalitatívny výskum

Cieľom výskumu je s odstupom desaťročia od štúdie J. Staškovej a štvrtstoročia od výskumov G. Horáka a H. Běličovej doplniť poznanie o fungovaní antepreterita v slovenčine. Výskum sa výberovo sústreďí na tri otázky:

- Aké sú typické slovosledné variácie komponentov antepreterita v písaných textoch?
- Ktoré sémantické triedy verb sú s tvarom antepreterita kongruentné preferenčne?
- Plní antepreteritum aj iné funkcie než tie, ktoré sú už z doterajšieho výskumu známe, t. j. pomenovať minulé dej pred iným minulým dejom, dávny dej a ukončený dej?

Výskum sa realizuje pomocou dát korpusu prim-9.0-public-sane (v štruktúre 73,69 % publicistické, 16,21 % umelecké, 9,23 % odborné, 0,87 % iné texty). Celkový rozsah je 1 256 679 127 slov. Pri konštruovaní vyhľadávacieho vzorca vychádzame z gramatického tvaru antepreterita: *l*-ový tvar verba + *l*-ový tvar verba *byť* vo funkcii gramatickej morfémy (*bol som urobil, bol si urobil...*). Antepreteritum má aj samotné verbum *byť* (*bol som býval, bol si býval...*). Použitím vyhľadávacieho vzorca [word_lc="bol|bola|bolo|boli"] [tag="VL.*" & lemma_lc!="(ne)?byť"] within < /> sa dopracúvame k výsledkom, ktorých súčasťou sú, podľa očakávania, aj tvary kondicionálu. Preto je ďalším krokom na tvorbu výskumnej vzorky negatívne filtrovanie tvarov s kondicionálovou morfémy *by* a konjunkciami *keby, ak by, aby, žeby, staby, akoby, kiež by, bárs by* pomocou filtra [word_lc="*by"]. Tretím krokom je manuálne odstránenie nežiaducich výsledkov (napr. *bol omyl, bol šibal, bolo skvelo, bol Hrabal, bol Rafal, bol Nezval, bol Kryl, bol Nedbal, bola zúfala* namiesto *bola zúfalá* a pod.).

(KESSELOVÁ, J., 2021. Antepreteritum ako výpoveď o existencii, myslení, hovorení a konaní človeka. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 95–96)

1. Prečítajte si nasledujúci text. Identifikujte, aký druh výskumu a aké výskumné metódy boli použité. S akými výskumnými dátami autorka pracovala a akým spôsobom ich získala?

Kvôli vypracovaniu tejto diplomovej práce sme ako prvé potrebovali zhromaždiť nárečový materiál, ktorý sme získali využitím prístupu poloriadeného rozhovoru, ktorý vyžaduje „osobný kontakt terénneho pracovníka a informátora“ (Milroy – Gordon 2012, s. 67). Priamy kontakt terénneho pracovníka a respondenta (informátora) je jedným zo spôsobov dialektologickej heuristiky a rozhodli sme sa práve pre jeho využitie z dôvodu, že „predpokladá bezprostrednú spoluprácu a aktivitu bádateľa (exploátora) a nositeľa nárečí (informátora) priamo v teréne“ (Krajčovič 2009, s. 190).

Typológia informátora, ktorú sme si určili predtým, než sme pristúpili k zberu nárečového materiálu, bola zhodná s typológiou, na ktorú sme sa zameriavali už v bakalárskej práci v roku 2018. Tento materiál sme pre účely diplomovej práce rozšírili o nahrávky informátorov z obcí Štítник (štítnické nárečie) v južnej časti Štítnickej doliny, Čierna Lehota (lehotské nárečie) v severnej časti Štítnickej doliny a z dvoch obcí Slavošovce (slavošovské nárečie) a Roštár (roštárske nárečie) v strednej časti Štítnickej doliny. Čiže za „ideálneho informátora“ sme považovali ideálneho zástupcu svojej lingvosociety, a teda informátora, ktorý je rodákom z danej obce a patrí do vekovej kategórie nad 60 rokov. Túto podmienku sa nám podarilo splniť. Rovnako sme sa pokúsili zaznamenať prehovory mužských a ženských informátorov, čo sa nám podarilo v prípade obcí Rakovnica a Slavošovce.

Okruh tém rozhovoru sme si vopred pripravili. Keďže naším cieľom bolo zamerať sa na archaické morfosyntaktické javy (v súčasnosti už zanikajúce), zamerali sme sa na starších informátorov a dôraz sme kládli na témy týkajúce sa minulosti, životopisu informátorov, ich zážitkov z mladosti a pod., aby sa čo najviac priblížili staršiemu stavu nárečia. Čiastočne sme kládli aj otázky týkajúce sa plánov do budúcnosti, pričom sme sa sústredili na štylizáciu otázok tak, aby informátori vo svojich odpovediach spontánne používali časové údaje. Z tohto dôvodu sme zvolili poloriadený rozhovor a informátorom sme dali priestor, aby hovorili čo najviac sami bez našej intervencie, no hovorili o nami určených okruhoch tém, ktoré neskôr aj prirodzene vyplynuli z rozhovoru.

Po dôkladnejšom prepísaní zozbieraného nárečového materiálu sme pristúpili k excerpácii vybraných javov v gramatickej rovine. (...) Excerptovali sme všetky príklady, v ktorých sa používali predložky s časovým významom. (...) Všimli sme si najmä tie javy, v ktorých sa nárečový materiál odlišoval od spisovnej normy, resp. od súčasnej štandardnej hovorenej normy, ako aj javy, ktorými sa naše súčasné texty odlišovali od textov zo starších publikovaných prác. Následne sme tieto príklady analyzovali uplatnením kontextového prístupu so zameraním na identifikáciu sémantických súvislostí medzi priestorovými a časovými významami predložiek a odtienkov časových významov. Zohľadnili sme aj ich pôvod a vývin z diachrónneho hľadiska. Táto analýza a komparácia je ťažiskom našej diplomovej práce a venujeme sa jej v analytickej časti tejto práce.

(ONDREJČIKOVÁ, S., 2021. *Nárečové osobitosti v používaní predložiek vyjadrujúcich časové vzťahy v gemerských nárečiach Štítnickej doliny* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 16-21 – didakticky upravené)

2. Vyberte vhodné slová v zátvorkách. Vety nesúvisia s predchádzajúcim textom ani nie sú navzájom obsahovo prepojené.

- a) Výskum je (*založený / obsiahnutý / pripravovaný*) na obsahovej analýze novinových článkov.
- b) Na získanie potrebných výskumných dát (*sme realizovali / sme použili / sme dosiahli*) metódu štruktúrovaného dotazníka.
- c) Stanovený cieľ sme mohli (*dosiahnuť / získať / realizovať*) iba kvalitatívnym výskumným prístupom.
- d) Výskum sme (*realizovali / založili / prezentovali*) prostredníctvom rozhovorov s predstaviteľmi jednotlivých politických strán.
- e) Náš výskum (*prebiehal / sa skúmal / sme analyzovali*) od júna 2020 do januára 2021 formou anonymných online dotazníkov.
- f) Dotazníky (*dosahovali / obsahovali / zisťovali*) tak otvorené, ako aj zatvorené otázky.
- g) Celkovo (*sme realizovali / sme zistili / sme získali*) 105 vyplnených dotazníkov.

1.5 Formulovanie cieľov práce

Ciele práce jasne, precízne a výstižne pomenúvajú výskumné zámery a predmet výskumu. Najčastejšie ciele práce:

- **opísať** (jav, jeho vlastnosti alebo fungovanie),
- **klasifikovať** (typy alebo triedy nejakého javu),
- **špecifikovať** (nejaký jav a jeho vlastnosti),
- **analyzovať** (fungovanie, vzťahy, príčiny, dôsledky),
- **identifikovať** (príčiny, zdroje),
- **porovnať** (dva javy, dva prístupy),
- **vymedziť** (nejaký jav a jeho chápanie),
- **zhrnúť** (viaceré zdroje, viaceré teoretické koncepcie či prístupy).

Typické formulácie:

Cieľom práce/príspevku/štúdie je opísať/klasifikovať/interpretovať (čo?)...

V tejto práci/tomto príspevku/tejto štúdii špecifikujeme/vymedzujeme (čo?)...

Hlavným cieľom (tejto) práce je komparácia/klasifikácia/analýza (čoho?)...

Na dosiahnutie hlavného cieľa sme si stanovili dva parciálne ciele: opísať (čo?) a klasifikovať (čo?)...

Primárnym cieľom práce/príspevku/štúdie je analyzovať jazykovú situáciu na južnom Slovensku. Sekundárnym cieľom je charakterizovať súčasné vnímanie identity na tomto etnicky heterogénnom území.

Vo vzťahu k výskumným zámerom sa niekedy rozlišuje medzi **hlavným cieľom** a **vedľajšími (sekundárnymi, parciálnymi, čiastkovými) cieľmi**, ktoré splnenie hlavného cieľa podmieňujú. Ak je napr. naším hlavným cieľom porovnať postavu zbojníka v slovenskej a poľskej literatúre 19. storočia, potrebujeme najprv identifikovať typické znaky zbojníka v oboch národných literatúrach.

Na čo si dať pozor...

Formulácia cieľov práce by sa nemala v práci jazykovo variovať, t. j. v celom texte sa musí uvádzať rovnako.

Ciele práce nikdy neformulujeme v budúcom čase, ale v prítomnom.

Zároveň sa vyhýbame jazykovým formuláciám typu „chceli by sme opísať“, „pokúsime sa analyzovať“, „snažíme sa porovnať“, pretože to pôsobí neisto a nevedecky.

1. **Pozrite sa na nasledujúce tri príklady, v ktorých sú sformulované ciele záverečných prác. Porovnajte, ako sú vymedzené. Diskutujte aj o ďalších aspektoch: špecifikovanie metód, výskumných dát a formulovanie hypotéz.**

Príklad 1

V tejto práci sa pokúsime nahliadnuť na význam rozprávky v súčasnej rodine. Poukážeme na najdôležitejšie funkcie rozprávky a ponúkneme psychologickú charakteristiku niekoľkých vybraných detských rozprávok, ktoré patria medzi najznámejšie a najoblúbenejšie. Naším zámerom je zistiť, akou formou sa deti najčastejšie do kontaktu s rozprávkou dostávajú, aké verzie rozprávok sú im najčastejšie sprostredkované, koľko času rodičia so svojimi deťmi pri spoločnej činnosti čítania alebo rozprávania rozprávok trávajú a pod. Zaujíma nás tiež, nakoľko si rodičia význam rozprávok pre svoje deti uvedomujú a prečo im rozprávky čítajú alebo nečítajú. Praktická časť je preto venovaná kvantitatívnemu a kvalitatívnemu spracovaniu výsledkov výskumu významu rozprávok v súčasnej rodine, ktorého sa prostredníctvom dotazníka zúčastnilo 135 rodičov.

(ŠELIGOVÁ, J., 2010. *Rozprávka a jej význam v súčasnej rodine* [diplomová práca]. Praha: Univerzita Karlova v Prahe, s. 9-10)

Príklad 2

Hlavným cieľom diplomovej práce je analýza gamifikačných prvkov v rámci výučbovej platformy www.e-slovak.sk, ktorá ponúka online kurzy slovenčiny ako cudzieho jazyka. Na dosiahnutie hlavného cieľa sme si stanovili čiastkový cieľ prepojiť gamifikáciu s Bloomovou taxonómiou vzdelávacích cieľov a opísať znalostné dimenzie a kognitívne procesy nachádzajúce sa v online kurzoch danej platformy.

Aktuálnosť zvolenej témy spočíva v malom preskúmaní gamifikácie a jej vplyvu na výučbu cudzích jazykov, predovšetkým slovenčiny ako cudzieho jazyka, čo nám dáva možnosť vyplniť existujúcu medzeru vo výskume.

Pri písaní diplomovej práce sme najprv potrebovali urobiť rešerš, pri ktorej sme sa sústredili na aktuálnosť odbornej literatúry. Kvôli dosiahnutiu hlavného cieľa sme potrebovali vykonať dôkladnú analýzu, pri ktorej sme vybrali potrebné teoretické poznatky a zhrnuli sme existujúce možnosti nasledujúceho spracovania. Ďalšou metódou, ktorú sme použili, je metóda definovania, pomocou ktorej sme vymedzili termín gamifikácia, a opísali sme gamifikačné prvky, znalostné dimenzie a kognitívne procesy v rámci Bloomovej taxonómie vzdelávacích cieľov. Toto nám poslúžilo pri opise jednotlivých cvičení obsiahnutých v jednotlivých kurzoch platformy [e-slovak](http://www.e-slovak.sk). Pomocou metódy myšlienkového experimentu sme sa pokúsili vytvoriť návrhy cvičení a predpokladať ich význam a výsledky v rámci online výučby SakoCJ v kurzoch [e-slovak](http://www.e-slovak.sk).

(LUKINCHUK, O., 2018. *Využívanie prvkov gamifikácie pri online výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 28)

Príklad 3

Na trhu sa pohybuje obrovské množstvo spotrebiteľov, a preto je potrebné ich zaradiť do menších skupín, v ktorých budú spotrebiteľia s rovnakým alebo veľmi podobným správaním, potrebami a preferenciami. Hľadiská triedenia spotrebiteľov sú rôzne. Môžeme ich rozdeliť podľa veku, pohlavia, územia, na ktorom žijú, a mnohých a mnohých ďalších kritérií. Je len na samotnom predajcovi, ktoré je pre neho najdôležitejšie z hľadiska ponúkaného produktu. Po tom, ako rozdelí trh na menšie skupiny zákazníkov, môže pre každú z nich zvoliť inú komunikačnú stratégiu, ktorá bude pre konkrétny segment najbližšia.

Hlavným cieľom diplomovej práce je analyzovať jednotlivé segmenty trhu spoločnosti McDonald's a zhodnotiť vplyv, ktorý prináša zavádzanie inovatívnych foriem marketingu, a to konkrétne marketingu zážitku na cieľového zákazníka. Na to, aby bol dosiahnutý hlavný cieľ diplomovej práce, je potrebné naplnenie parciálnych cieľov:

- oboznámenie sa s problematikou prostredníctvom dostupnej domácej a zahraničnej literatúry, týkajúcej sa segmentácie trhu, inovatívnych foriem marketingu s upriamením pozornosti na marketing zážitku,
- spracovanie stručnej charakteristiky spoločnosti McDonald's,
- identifikovanie trhových segmentov spoločnosti McDonald's,
- analýza vybraných situácií marketingu zážitku, ich stručná charakteristika a vplyv na spotrebiteľa,

- dotazníkový prieskum a jeho výsledky,
- syntéza záveru na základe zistených poznatkov a dosiahnutých výsledkov.
(GÁLOVÁ, A., 2010. *Segmentácia trhu a marketing zážitku vo vybranej obchodnej prevádzke* [diplomová práca]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, s. 14)

2. Vyberte si jednu z nasledujúcich výskumných tém. Z uvedených informácií skúste sformulovať súvislý text, v ktorom opíšete ciele práce, výskumné dáta a metódy výskumu.

a)

dištančná výučba na Slovensku a vo vašej krajine
lektori učiaci na lektorátoch
študenti učiaci sa na lektorátoch
skúsenosti, problémy, potreby
dotazníky

b)

formálna mailová komunikácia
písomná komunikácia študentov s pedagógmi, lektormi na univerzite
problematika: pozdravy, oslovovanie, prosby, zdvorilosť
komunikačno-pragmatický prístup
teoretické východisko: teória rečových aktov (Austin, Searle)

c)

raná gramotnosť
bilingválne deti
deti z jazykovo zmiešaných manželstiev + deti cudzincov, ktoré navštevujú slovenské materské školy
predškolský vek
test ranej gramotnosti – nástroj MABEL (test skladania slov z písmen, test rýchleho pomenovania farieb, test rýchleho pomenovania obrázkov...)

d)

volebné právo žien v jednotlivých krajinách Európy
ženské práva vo všeobecnosti a ich genéza
vývin názorov na volebné právo žien
volebné právo žien a jeho vymedzenie – vstup do platnosti v jednotlivých štátoch
diachronická komparatívna metóda
historický chronologický výskum

1.6 Teoretické východiská vedeckého textu

Vedecké texty (najmä väčšieho rozsahu) musia obsahovať aj prehľad a kritické posúdenie existujúcej odbornej literatúry viažucej sa k stanovenej problematike. Táto časť odborného textu (v prípade záverečných prác vo forme samostatne vymedzenej kapitoly) má nasledujúce funkcie (a zvyčajne aj nasledujúce logické časti):

kritický = vyznačujúci sa triezvym, vecným hodnotením, posudzovaním; obsahujúci kritiku; poukazujúci na nedostatky, chyby

(Slovník súčasného slovenského jazyka. H – L, 2011)

- **definovanie základných pojmov:** na začiatku práce je vhodné uviesť základné termíny, ktoré budeme v práci používať, a uviesť ich pojmové vymedzenie, aby bolo zrejmé, ako ich v našej práci chápeme; v prípade, že je to potrebné, uvedieme spolu s primeranou argumentáciou svoju vlastnú definíciu,
- **prehľad odbornej literatúry:** preukážeme, že vieme, čo všetko dôležité už bolo napísané doteraz, a že poznáme iné, vývinovo relevantné a aj najnovšie – domáce aj zahraničné – pramene o zvolenej téme,
- **kritická sumarizácia:** nielenže vieme, čo bolo napísané doteraz, ale v danej problematike sa dokážeme orientovať a k jednotlivým prameňom/publikovaným zisteniam vieme zaujať postoj, t. j. vieme posúdiť zmysluplnosť východísk, vhodnosť metodiky, logickosť argumentácie a záverov autorov doteraz publikovaných štúdií,
- **sformulovanie prínosov:** vyjadrujeme názor, že svojím textom doplníme poznatky v danom výskumnom priestore, tzn. výskumnú oblasť niečím novým obohacujeme.

Nie je presne dané, ako má táto časť práce vyzeráť, akú má mať štruktúru, keďže to závisí od typu vedeckej práce (či je teoretická alebo empirická), od cieľov práce (či ide o analýzu, aplikáciu a pod.) a takisto od rozsahu práce (či ide o odborný článok, monografiu a pod.). Podstatné však je, že vždy obsahuje postoje autorov doteraz publikovaných odborných prác k danej téme a zároveň aj **naše vlastné stanovisko k postojom týchto autorov**. Táto časť teda vytvára isté **odborné a myšlienkové premostenie medzi našim textom a predchádzajúcimi prácami**. „Prehľad literatúry sa tak stáva akosi diskusiou medzi pisateľom predkladaného vedeckého textu a autormi predchádzajúcich článkov“ (Staroňová 2011, s. 31).

Kvôli prehľadnosti a lepšej orientácii čitateľa je dobré vybrať si isté kritérium, podľa ktorého odbornú literatúru spracujeme: môže to byť napr. podľa existujúcich vedeckých prístupov, podľa chronologického vývinu istej teórie a pod. Toto kritérium nám umožní jednotlivé pramene porovnať, interpretovať a zhodnotiť vo vzťahu k našej vlastnej práci. Výsledkom musí byť ucelená a logická syntéza.

Pri odvolávaní sa na názory iných autorov používame citovanie. Rozlišujeme dva spôsoby: **citáty** (doslovne prevzatá časť pôvodného textu iného autora, ktorú vymedzujeme úvodzovkami) a **parafrázy** (vlastnými slovami preformulovaný zmysel časti pôvodného textu iného autora – nesignalizuje sa úvodzovkami). Technikám citovania sa podrobnejšie venujeme v kapitole.

Typické formulácie, ako môžeme definovať základné pojmy:

Pre potreby našej práce sa opierame o definíciu J. Štefánika (2018)

V práci vychádzame z definície J. Štefánika (2018)

Lexikálnu motiváciu chápeme podobne ako J. Furdík, ktorý ...

Intenčný bilingvizmus budeme (v našej práci) chápať ako ... Nadväzujeme tým na X. Y. (2003), ktorá/-ý ...

V našom príspevku využívame terminológiu X. Y. (2000), podľa ktorého sa vymedzujú dva základné typy...

Koncept ... je v odbornej literatúre označovaný viacerými termínmi: ... Jednotlivé termíny sa obsahovo nelíšia, všetky jednotne pomenúvajú ...

Anglická terminológia používa termín „options“. Slovenská terminológia nie je ustálená, niekedy sa stretávame aj s termínom „alternatívy“. My sa prikláňame k termínu „varianty“ z dvoch dôvodov. Po prvé, existuje ustálený termín „nulový variant“ na označenie ... (Staroňová 2011, s. 45)

Na čo si dať pozor...

V prvých verziách seminárnych alebo záverečných prác sa študenti v tejto kapitole často dopúšťajú viacerých chýb.

Prvou chybou je to, ak nevieme dostatočne posúdiť, **čo je a čo nie je odborný informačný prameň**. Týka sa to najmä rôznych všeobecných popularizačných internetových zdrojov, internetových encyklopédií, ako je napr. Wikipédia, a pod.

Ako druhý nedostatok môžeme uviesť neschopnosť uvedomiť si, do akej hĺbky je potrebné spracovávať teoretickú literatúru k vymedzenej téme: neuvádzať zdroje „od Adama“ ani, naopak, nepreceňovať čitateľa a nechať ho, aby sa sám zorientoval v danej problematike.

Príklad nevhodného uvedenia do problematiky (práca sa venovala výučbe cudzích jazykov):

Príklad 1

Predtým, ako začneme skúmať jazykovednú tému, musíme porozumieť slovu jazyk. Podľa Slovníka slovenského jazyka sa slovo „jazyk“ definuje takto: „*sústava zvukových lexikálno-gramatických prostriedkov, ktoré sú nástrojom styku ľudí, výmeny myšlienok a vzájomného dorozumievania, ľudská reč*“¹. Ale toto slovo má veľa ďalších definícií. Podľa významného amerického lingvistu Sapira definícia tohto slova znie takto: „*Jazyk je čisto ľudská a neištingtívna metóda sprostredkovania myšlienok, emócií a túžob pomocou dobrovoľne vyrobených symbolov*“². Slovenský univerzitný profesor a jazykovedec Dolník považuje jazyk za „*prírodno-kultúrny jav. Jazyk sa začal rozvíjať ako kultúrny fenomén, keď sa vymaňoval z rámca svojho prírodného stavu*“³. Všeobecne teda môžeme povedať, že jazyk je systém vyvinutý na ústnu alebo písomnú komunikáciu myšlienok.

¹ PECIAR, Š. et al., 1959 – 1968. *Slovník slovenského jazyka*. Bratislava: Slovenská akadémia vied.

² SAPIR, E., 1921. *Language: An Introduction to the study of speech*. New York: Harcourt, Brace – vlastný preklad z angličtiny

³ DOLNÍK, J., 2010. *Všeobecná jazykoveda (Opis a vysvetľovanie jazyka)*. Bratislava: VEDA.

(študentská práca, 2021)

Tretou chybou býva to, že v práci absentuje **kritické posúdenie odborných informačných prameňov**, najmä chýba zámer, prečo odborné práce/definície/koncepcie spomíname, ďalej informácia, aký k nim máme postoj. Medzi jednotlivými prameňmi teda nie je naznačené logické prepojenie. Vznikne tak tzv. kompilát vyskladaný z jednotlivých vedeckých prameňov. V takejto práci zvyčajne chýbajú uvádzacie vety, ktoré autorov postoj vyjadrujú (porov. aj Staroňová 2011, s. 38).

Príklad 2

V tejto kapitole sa budeme zaoberať pojmom komunikácie, ktorú sme zadefinovali od rôznych autorov. Komunikáciou rozumieme sprostredkovanie verbálnych a neverbálnych informácií medzi ľuďmi.

Komunikácia je pojem, ktorý má veľmi široké využitie, má latinský pôvod a znamená niečo spájať. Označuje tiež javy, ktoré sú prostriedkom spojenia medzi ľuďmi, ich vzájomného styku, oznamovania myšlienok a názorov. Komunikácia je nevyhnutná k efektívnemu sebaujadrovaniu, je tiež prenosom a výmenou informácií v hovorenej, písanej, obrazovej alebo činnostnej forme, ktorá sa realizuje medzi ľuďmi, čo sa prejavuje nejakým účinkom. Komunikácia je výmenou významu medzi ľuďmi s použitím bežného systému symbolov (Mikulášik 2003, s. 18-19).

Sedlák (2007, s. 285) opisuje komunikáciu „ako proces prenášania informácie od jednej osoby (skupiny) k druhej osobe (skupine). Efektívna komunikácia je odosielanie správy takým spôsobom, aby prijatá správa bola svojím významom veľmi blízka zamýšľanej správe“.

Pod pojmom komunikácia rozumieme prenos informácie pomocou znakového systému, uskutočňovaného medzi ľuďmi priamo alebo pomocou technicko-organizačných prostriedkov (Musil 2010, s. 12). Škvareninová (1995, s. 7) dodáva, že „slovo komunikácia sa vyvinulo z latinského *communicare*, ktorého význam je robiť niečo spoločným, radiť sa, rokovať, zhovárať sa. Komunikáciu teda chápeme ako rozhovor a slovo komunikovať ako sprostredkovať, spájať, dohovárať sa. Jazyková komunikácia je proces, ktorý sprostredkuje vzájomné informácie ľudí. Keďže informácie medzi ľuďmi sa realizujú a šíria nielen klasickými jazykovými prostriedkami, ale aj nejazykovými signálmi, oblasť jazykovej komunikácie obsahuje

všetky spôsoby a prostriedky, ktorými sa ľudia dorozumievajú. Sprostredkované informácie sa môžu šíriť jednosmerne (simplexne) alebo obojsmerne (duplexne).“

(študentská práca, 2014 – didakticky upravené)

Štvrtým problémom je preberanie názorov istého autora od iného autora, teda ak ich nečerpáme z **originálnych zdrojov**. Takýto postup môžeme využívať skôr ojedinele – vtedy, ak sa k originálnemu prameňu z časových či iných objektívnych dôvodov skutočne nedokážeme dostať.

Ďalším nedostatkom teoretickej časti práce, ale aj práce ako takej býva variantné používanie základných termínov. Predídeme tomu tak, že pri definovaní základných pojmov v úvode teoretickej časti práce uvedieme informáciu o existencii synonymných termínov, no v samotnej práci sa **dôsledne pri-držiavame iba jedného zo synonym**. Inak by to na čitateľa mohlo pôsobiť zmätočne alebo by to mohlo vzbudzovať dojem, že dôsledne neovládame terminológiu.

Ad fontes!

= Siahajme po originálnych prameňoch!

1. Vysvetlite, čo rozumiete pod pojmom *nacionalizmus*. Potom si prečítajte nasledujúci text. Nájdite v ňom časti, v ktorých sa uvádza rôzne vymedzenie tohto pojmu.

Tradične bola pre nacionalizmus ako ideológiu charakteristická kľúčová črta – právo národa ako kolektívnej entity na suverenitu, pričom táto entita bola spojená s ideálom (historickej) etnickej komunity¹. Záujmom jednotlivca mala byť spolupatričnosť k tejto komunite zomknutej na základe zdieľania spoločných hodnôt, kultúry a tradícií. Nacionalistickí politici teda tradične zdôrazňovali posilňovanie a ochranu etnicky postavenej národnej identity, čo sa politicky mohlo prejaviť vo viacerých oblastiach, počnúc školstvom cez kultúru až po štátoprávne usporiadanie. Pri mobilizácii voličov využívali najmä politickú víziu presadenia alebo ochrany svojbytnosti daného národa a jeho zvrchované právo spravovať územie, ktoré mu historicky „patrilo“. S. Stroschein² však koncept nacionalizmu rozširuje, keď tvrdí, že ho nemožno vnímať len ako čistú ideológiu, ale môže byť využívaný politikmi aj ako stratégia, ktorá k mobilizácii voličov využíva špecifické rétorické praktiky. V tomto texte sa budem venovať zmenám v mobilizačnej rétorike politických strán, ktoré stavali/stavajú na nacionalistickej tradícii. Nacionalizmus teda do analýzy vstupuje aj ako ideológia a aj v širšom chápaní ako mobilizačná stratégia.

Nacionalistickí politici historicky presadzovali zhodu medzi štátom (teritoriálne vytýčeným) a (štátotvorným) národom. Aj keď sa na prvý pohľad môže zdať, že ide o ideológiu, ktorá našla uplatnenie najmä pri vzniku národných štátov (prelom 18. a 19. storočia) a jej dominancia sa skončila porážkou nacizmu v druhej svetovej vojne, nie je to celkom tak. Nacionalizmus sa prejavil v plnej sile aj neskôr, pri rozpade Sovietskeho zväzu či Juhoslávie. Dodnes zohráva úlohu pri politických štiepeniach v Španielsku (otázka Baskicka, Katalánska) či vo Veľkej Británii (Severné Írsko, Škótsko). Nacionalizmus a aj v kombináciách s inými ideológiami má teda svoje politické uplatnenie dodnes a cieľom tejto štúdie je poukázať na posun, ktorý nacionalistickí politici dosiahli v cílení mobilizačnej rétoriky v poslednom období.

Budem sa snažiť na príklade slovenských politických strán dokázať, že posun nacionalistických mobilizačných apelov nastal smerom od potreby chrániť svojbytnosť slovenského národa k ochrane tradičných kresťanských hodnôt, ktoré sú prezentované ako základ

slovenskej národnej identity. Tento posun so sebou zároveň nesie aj zmenu v identifikácii nepriateľa/hrozby národa, kde iredentizmus a historický revizionizmus bol nahradený multikulturalizmom a liberalizmom (často označovaným ako „dekadencia hodnôt“).

¹ BEN-ISRAEL, H., 1992. Rethinking Nationalism and Sovereignty. *Journal of International Affairs*, 45, č. 2, s. 367–397.

² STROSCHERIN, S., 2019. Populism, Nationalism, and Party Politics. *Nationalities Papers*, 47, č. 6, s. 923–935.

(VILÁGI, A., 2021. Od Slováka ku kresťanovi – posun nacionalistickej rétoriky politických strán v Slovenskej republike. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 319–320 – didakticky upravené)

2. Doplňte podľa vzoru – modifikujte zvýraznené časti textu podľa svojich vlastných výskumných potrieb.

VZOR: Výskum osvojovania si písania vedeckých textov v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka je jednou z oblastí, ktorej sa dosiaľ na Slovensku nevenovala výraznejšia pozornosť. Táto skutočnosť má niekoľko dôvodov. V prvom rade možno spomenúť absenciu kurzov orientovaných na akademické písanie. V druhom rade je to fakt, že mnohí zahraniční študenti píšú záverečné práce v inom ako slovenskom jazyku.

Výskum (čoho?) v (v čom? / v rámci čoho?) je jednou z oblastí, ktorej sa doposiaľ (kde?) nevenovala výraznejšia pozornosť. Táto skutočnosť má niekoľko dôvodov. V prvom rade možno spomenúť absenciu (čoho?). V druhom rade je to fakt, že

3. Prečítajte si nasledujúci úryvok príspevku a vyberte, ktorý z odsekov a), b) alebo c) ho najlepšie parafrázuje.

Význam reálií a sprostredkovávania reálií pri výučbe cudzích jazykov v európskom kontexte podporila v uplynulých desaťročiach najmä koncepcia komunikačnej metódy, ktorá sa stala aj podkladom pre unifikovaný koncept učenia sa, výučby, ako aj hodnotenia v prípade európskych jazykov zhrnutý v dokumente *Spoločný európsky referenčný rámec na výučbu jazykov* (ďalej SEER) a prijatý v roku 2001 Radou Európy (slovenské vydanie vyšlo v r. 2006). Podľa neho je univerzálnym cieľom jazykovej výučby pripravenosť ku kooperatívnemu sociálnemu správaniu, čo znamená zvládnuť také sociálne zručnosti, ako je účasť na riešení problémov a rozhodovanie, tolerancia voči menšinám a ochota zapájať sa, formulovať stanoviská, diskutovať, čo často znamená obmedziť a potlačiť strach a zábrany komunikovať. V dokumente sa preto medzi jednotlivými aspektmi dobrej komunikačnej kompetencie uvádzajú na jednej strane 1) jazykové znalosti, na druhej strane aj 2) zručnosti a praktické schopnosti uplatňované pri komunikácii.

(ŠPANOVÁ, E. a M. MOŠAŤOVÁ, 2016. K metodike prezentácie reálií v kontexte slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk II*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 343)

a) Výučba reálií je podľa dokumentu Rady Európy *Spoločný európsky referenčný rámec na výučbu jazykov* (2001) dôležitá iba v prípade komunikačnej vyučovacej metódy, ktorá sa pri výučbe jazykov používa v posledných desiatich rokoch. Pre dobré ovládanie cieľového jazyka je najdôležitejšie osvojiť si praktické sociálne komunikačné zručnosti.

- b) Všeobecným cieľom výučby cudzích jazykov je to, aby si učiaci sa osvojili nielen jazykové vedomosti, ale aj sociálne zručnosti, ako napríklad schopnosť riešiť problémy a rešpektovať iné etniká, schopnosť argumentovať a diskutovať. Tieto ciele vymedzuje aj dokument *Spoločný európsky referenčný rámec na výučbu jazykov*, ktorý prijala Rada Európy v roku 2001 a ktorého slovenská verzia bola publikovaná v roku 2006.
- c) V poslednom desaťročí vznikol dokument *Spoločný európsky referenčný rámec na výučbu jazykov* (2001), ktorý unifikoval koncepciu výučby a hodnotenia komunikačnej metódy v rámci Európy. Podľa dokumentu je základom jazykovej výučby strach z komunikácie a neochota riešiť problémy a diskutovať. Ak si chcú učiaci sa dobre osvojiť cudzí jazyk, musia získať jednak jazykové znalosti a jednak sociálne komunikačné zručnosti.

4. V nasledujúcich pasážach záverečných prác by bolo vhodné urobiť isté štylistické a lexikálne úpravy. Viete, ktoré to sú a aké sú vhodnejšie možnosti?

- a) Domnievame sa (podľa Furdíka), že väčšina týchto výrazov ešte nenadobudla „domovské právo“ medzi substantívami.
(študentská práca, 2020)
- b) Ako už vyššie uvedené, podľa Oravca k druhotným predložkám nepatria iba „ustrnuté tvary podstatných mien, ktoré nemôžu stáť samostatne“, čo by podľa neho bola iba úzka definícia druhotných predložiek.
(študentská práca, 2020)
- c) O druhotných predložkách v jazyku odborných diel sa písal článok v časopise Slovenské odborné názvoslovie (Kajanová 1961, s. 97-104).
(študentská práca, 2020)
- d) „Stereotypné rozhodnutia poskytujú viac ako 60 % správnych profesionálnych riešení, zabezpečujú stabilný vývoj situácií a profesie ako celku“ (Akhmetova et al.). Dozvedáme sa teda, že stereotypné metódy môžu byť pri riešení problémov v oblasti vzdelávania veľmi užitočné, musia sa však používať správne a vo vhodnom čase.
(študentská práca, 2021)
- e) Z *Morfológie slovenského jazyka* sme sa dozvedeli, že partikuly sú neohybným slovným druhom, ktorý (...)
(študentská práca, 2020)
- f) Z uvedeného je zrejmé, že použitie didaktických stereotypov môže mať pozitívne aj negatívne účinky. Teraz mi dovoľte predstaviť didaktické stereotypy z pohľadu učiteľov.
(študentská práca, 2021)
- g) Dovoľte mi začať túto kapitolu zaujímavým zistením, t. j. že 69,2 % opýtaných učiteľov sa považuje za skôr kreatívneho, inovatívneho učiteľa.
(študentská práca, 2021)

1.7 Citovanie a uvádzanie prameňov

S cieľom dodržiavať autorské práva je potrebné pri preberaní myšlienok z existujúcej odbornej, umeleckej a inej literatúry uviesť daný zdroj a jeho základné atribúty. Rozlišujeme dva základné spôsoby, ktorými sa odvolávame na iný zdroj: **citát** (doslovné prevzatie) a **parafrázu** (volné prevzatie). Súhrnne ich nazývame **citovanie**. Vo všeobecnosti platí, že necitujeme všeobecne známe informácie (bližšie porov. Lichnerová 2016, s. 9–10). Typické odlišnosti medzi uvádzaním citátov a parafráz znázorňuje schéma 2:

Schéma 2 Základné rozdiely medzi citátom a parafrázou

Citát	Parafráza
<ul style="list-style-type: none">• je to doslovné prevzatie citovaného zdroja,• preberáme len sémanticky najrelevantnejšiu časť citovaného zdroja,• používame ho vtedy, ak obsahuje nové kľúčové slová alebo formuláciu, ktoré sú natoľko dôležité a originálne, že ich chceme doslovne zopakovať,• je pri ňom bibliografický odkaz s uvedením konkrétnej strany, odkiaľ sme citovali,• používame pri ňom úvodzovky.	<ul style="list-style-type: none">• je to volné, približné prevzatie citovaného zdroja,• používame ju vtedy, ak vieme vlastnými slovami primerane preformulovať zmysel pasáže citovaného zdroja – dokazujeme tým, že rozumieme zmyslu citovanej pasáže,• nepoužívame pri nej úvodzovky,• je pri nej bibliografický odkaz bez uvedenia konkrétnej strany, odkiaľ sme parafrázovanú myšlienku prebrali.³

Typické formulácie, ako môžeme uviesť citovaný text:

X. Y. (2018) uvádza niekoľko typov (čoho?)...

Podľa X. Y. (2013)...

Výskum v oblasti ... sa doteraz v prevažnej miere venoval problematike ... V tejto súvislosti je potrebné spomenúť najmä autorov X. Y. (2016), A. B. (2015; 2016; 2020) a C. D. (2016), podľa ktorých...

Menej výskumného priestoru sa venovalo otázkam (čoho?)

Danou problematikou sa zaoberal X. Y. (2015), ktorý za hlavný princíp považuje..., pričom nadväzuje na práce A. B. (2008, 2009);

Výskum v danej oblasti má však jedno spoločné: ...;

Väčšina uvedených autorov sa však zhoduje v tom, že...

Formálne zásady citovania sa v medzinárodnom kontexte riadia štandardom ISO 690 *Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources* (2010)⁴, ktorý sa stal aj základom slovenského štandardu STN ISO 690 (2012). V slovenskom kontexte sa zvyčajne využívajú publikácie *Akademická príručka* od D. Meška a kolektívu autorov (2013) alebo *Ako písať záverečné a kvalifikačné práce* od D. Katuščáka (2013).

Funkciu metodologickej príručky pre citovanie a úpravu záverečných prác v prípade študentov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave plnia vysokoškolské skriptá L. Lichnerovej (2016), ktoré komplexným a didakticky prístupným spôsobom sprostredkujú požiadavky na formálne a čiastočne aj obsahové náležitosti záverečných prác obsiahnuté vo vnútornom predpise Univerzity Komenského v Bratislave (Vnútorný predpis č. 12/2013, 2013)⁵.

Podľa štandardu ISO 690 (2010) existuje niekoľko spôsobov, ako možno citovať práce iných autorov.

³ Mnohí autori však kvôli lepšej orientácii v použítom zdroji uvádzajú konkrétne strany aj v prípade parafráz.

⁴ V r. 2021 vzniklo nové vydanie štandardu ISO 690, ktoré sme však nezahrnuli do tejto učebnice, keďže modifikovaný štandard zatiaľ nebol na Slovensku implementovaný.

⁵ Vnútorný predpis č. 12/2013 bol v r. 2018 doplnený – porov.: Vnútorný predpis č. 2/2018: Úplné znenie vnútorného predpisu č. 12/2013 Smernice rektora Univerzity Komenského v Bratislave o základných náležitostiach záverečných prác, rigorózných prác a habilitačných prác, kontrole ich originality, uchovávaní a sprístupňovaní na Univerzite Komenského v Bratislave v znení dodatku č. 1 [online]. [Bratislava: Univerzita Komenského] [cit. 2021-02-20]. Dostupné na: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2018/Vp_2018_02.pdf

Na základe skúseností s koncipovaním záverečných prác na FiF UK poukážeme na dve techniky, ktoré študenti používajú v prevažnej miere⁶:

- a) **technika 1. údaj a dátumu = tzv. harvardský systém,**
- b) **technika priebežných poznámok.**

Ich výber závisí od konvencií v konkrétnom vednom odbore alebo v skupine vied, od zásad konkrétneho vydavateľstva alebo od požiadaviek konkrétnej univerzity, fakulty, resp. katedry. V prípade, ak sa rozhodneme pre istú techniku, musíme ju dodržiavať v celom texte.

a) Technika 1. údaj a dátumu

J. Bauer (1967) upozornil na to, že gramatická kategória a zhoda sú dva odlišné javy v jazyku, ktoré sa nemôžu označovať rovnakým termínom. Tvrdí, že zhoda je iba spôsob vyjadrenia determináčného vzťahu, nie kategória. Avšak kategórie, ktoré pri tom využíva, súhrnne označuje ako kategórie zhody. K tejto problematike sa nesúhlasne vyjadril aj J. Kačala, ktorý jazykové kategórie chápe ako „významovo-výrazové entity s vysokou mierou stability v jazykovom systéme, ktoré sú utvorené súhrou veľmi zovšeobecneného a abstraktného (kategoriálneho) významu a zodpovedajúceho pravidelného a zvyčajne paradigmaticky usporiadaného jazykového výrazu (diferencovaného podľa subsystémov jazyka) a ktoré v jazykovom systéme majú výraznú systémotvornú funkciu“ (**Kačala 2006, s. 11**). J. Kačala ďalej definuje zhodu ako „formálny signál o existencii syntaktického, resp. syntagmatického vzťahu medzi vetnými členmi“ (**tamže, s. 12**), pričom sa gramatické kategórie syntakticky nadradeného vetného člena prenášajú na syntakticky podradený vetný člen.

parafráza

citát 1

citát 2

Zoznam bibliografických odkazov

BAUER, Jaroslav, 1967. Predikační kategorie slovesa a kategorie osoby. *Jazykovedný časopis*, **18**(1), s. 62-64.

GASS, Susan a Larry SELINKER, 2008. *Second Language Acquisition*. Routledge. ISBN 9781138743427.

KAČALA, Ján, 2006. *Systém jazykových kategórií*. Bratislava: Vydavateľstvo Univerzity Komenského. ISBN 80-223-2135-4.

MISADOVÁ, Katarína, 2011. *Kapitoly z morfológie maďarského jazyka: Kontrastívny opis niektorých morfológických javov maďarského jazyka* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského [cit. 2021-6-24]. ISBN 978-80-223-2984-2. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Misad_Kapitoly_z_morfologie_ma-darskeho_jazyka.pdf

MOŠAŤOVÁ, Michaela. Anotovanie chýb v korpuse písaných textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: PEKAROVIČOVÁ, Jana – Miloslav VOJTECH, ed. *Studia Academica Slovaca*. **48**(1), s. 322-338. ISBN 978-80-223-4748-8.

(SZIGHARDOVÁ, I., 2021. *Typológia jazykových chýb zameraných na vyjadrovanie syntaktických vzťahov v slovenčine ako cudzom jazyku (so zameraním na problematiku kongruencie)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave – didakticky upravené)

⁶ Tretiu známu techniku – techniku číselných odkazov – možno nájsť podrobne vysvetlenú v skriptách L. Lichnerovej (2016) – dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/studium/student/bakalar_magister/Pisanie_a_obhajoba_zaverecnych_prac.pdf

b) Technika priebežných poznámok

J. Bauer¹ upozornil na to, že gramatická kategória a zhoda sú dva odlišné javy v jazyku, ktoré sa nemôžu označovať rovnakým termínom. Tvrdí, že zhoda je iba spôsob vyjadrenia determinačného vzťahu, nie kategória. Avšak kategórie, ktoré pri tom využíva, súhrnne označuje ako kategórie zhody. K tejto problematike sa nesúhlasne vyjadril aj J. Kačala, ktorý jazykové kategórie chápe ako „významovo-výrazové entity s vysokou mierou stability v jazykovom systéme, ktoré sú utvorené súhrou veľmi zovšeobecneného a abstraktného (kategoriálneho) významu a zodpovedajúceho pravidelného a zvyčajne paradigmaticky usporiadaného jazykového výrazu (diferencovaného podľa subsystémov jazyka) a ktoré v jazykovom systéme majú výraznú systémotvornú funkciu“². J. Kačala ďalej definuje zhodu ako „formálny signál o existencii syntaktického, resp. syntagmatického vzťahu medzi vetnými členmi“³, pričom sa gramatické kategórie syntakticky nadradeného vetného člena prenášajú na syntakticky podradený vetný člen.

parafráza

citát 1

citát 2

¹ BAUER, J., 1967. Predikační kategorie slovesa a kategorie osoby. *Jazykovedný časopis*.

² KAČALA, J., 2006. *Systém jazykových kategórií*. Bratislava: Vydavateľstvo Univerzity Komenského.

³ Tamže, s. 12.

Zoznam bibliografických odkazov

BAUER, Jaroslav. Predikační kategorie slovesa a kategorie osoby. *Jazykovedný časopis*. 1967, **18**(1), s. 62–64.⁷ KAČALA, Ján. *Systém jazykových kategórií*. Bratislava: Vydavateľstvo Univerzity Komenského, 2006. ISBN 80-223-2135-4.

GASS, Susan a Larry SELINKER. *Second Language Acquisition*. Routledge, 2008. ISBN 9781138743427.

MISADOVÁ, Katarína. *Kapitoly z morfológie maďarského jazyka: Kontrastívny opis niektorých morfológických javov maďarského jazyka* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského, 2011 [cit. 2021-6-24]. ISBN 978-80-223-2984-2. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/file-admin/fif/katedry_pracoviska/kmj/Misad_Kapitoly_z_morfologie_madarskeho_jazyka.pdf

MOŠAĽOVÁ, Michaela. Anotovanie chýb v korpuse písaných textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: PEKAROVIČOVÁ, Jana – Miloslav VOJTECH, ed. *Studia Academica Slovaca*. **48**(1), 2019, s. 322–338. ISBN 978-80-223-4748-8.

(SZIGHARDTOVÁ, Iveta, 2021. *Typológia jazykových chýb zameraných na vyjadrovanie syntaktických vzťahov v slovenčine ako cudzom jazyku (so zameraním na problematiku kongruencie)* [diplomová práca].

Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave

– didakticky upravené)

1. Prečítajte si pokyny pre autorov, ktorí chcú publikovať svoje štúdie v nemenovanom zborníku prednášok. Identifikujte, o akú citačnú techniku ide.

Pokyny na úpravu rukopisu príspevku

- text prosíme doručiť v programe Word v rozsahu 10 – 12 normostrán, riadkovanie 1,5, text nezarovnávať, odseky neodsadzovať;

⁷ V praxi (aj v prostredí FIF UK v Bratislave) sa veľmi často zapisuje za krstným menom autora namiesto bodky dvojbodka – takto: LICHNEROVÁ, Lucia: *Písanie a obhajoba záverečných prác* [online]. Bratislava: Stimul, 2016 [cit. 2021-05-12]. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/studium/student/bakalar_magister/Pisanie_a_obhajoba_zaverecnych_prac.pdf

- písmo v príspevku používajte štandardné (Times New Roman, veľkosť 12), názvy literárnych diel a kníh, časopiseckých príspevkov a periodík uvádzajte v príspevku kurzívou;
- v hlavičke príspevku uveďte: názov príspevku (tučným písmom, veľkosť 12), meno/-á a priezvisko/-á autora/-ov (uviesť štandardným písmom, veľkosť 12) a aktuálne pracovisko (uviesť kurzívou, veľkosť 12), abstrakt v slovenskom jazyku v rozsahu 10 – 15 riadkov (preklad do angličtiny zabezpečíme) a 5 – 8 kľúčových slov v slovenčine (preklad do angličtiny zabezpečíme);
- text je vhodné členiť podnadpismi (tučné písmo, veľkosť 12, podnadpisy nečíslovať)
- bibliografické odkazy uvádzajte iba vo forme poznámok pod čiarou podľa nasledujúcej citačnej normy:

citácia z monografie:

ČEPAN, Oskár. *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, 2001, s. 25 – 30.

citácia zo zborníka:

PEKAROVIČOVÁ, Jana. *Slovenčina ako cudzí jazyk v teórii a praxi*. In: *Slovenčina vo svete – súčasný stav a perspektívy*. Ed. J. Pekarovičová – Z. Hargašová. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2012, s. 28 – 36.

citácia z časopisu:

ČÚZY, Ladislav. *Literárnoestetická koncepcia Jána Kollára a formovanie myslenia o literatúre v štúrovskom období*. *Slovenská literatúra*, 32, 1985, č. 3, s. 226.

internetové a korpusové zdroje:

IVANOVÁ, Martina. *Syntax slovenského jazyka*. 2., uprav. a dopln. vyd. [online]. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2020, ISBN 978-80-555-2482-5. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Ivanova4/subor/9788055524825.pdf>

Slovenský národný korpus – prim-6.o-public-all. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 2013. Dostupné na: <http://korpus.juls.savba.sk/>

- na záver príspevku pripojte súpis použitej literatúry a prameňov označený nadpisom **LITERATÚRA**, resp. **LITERATÚRA A PRAMENE** (podľa charakteru príspevku)
- obrázky a fotografie prosíme zaslať vo vysokom rozlíšení ako samostatné súbory, v rukopise príspevku je potrebné zreteľne vyznačiť miesta, kde majú byť jednotlivé obrázky umiestnené

2. Vyberte si jednu techniku citovania a spracujte do zoznamu použitej literatúry nasledujúce pramene.

- <https://www.martinus.sk/?uItem=747255>
- <https://www.martinus.sk/?uItem=819141>
- Martin Lacko: Zrod Slovenského štátu v kronikách slovenskej armády – dostupné tu: <https://www.upn.gov.sk/sk/elektronicka-kniznica/>
- <https://www.upn.gov.sk/sk/juraj-alner-1937/> – informácie o Jurajovi Alnerovi a jeho živote

3. a) Predstavte si, že píšete odborný článok o deklinácii substantív v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka. Počas štúdia odbornej literatúry ste si rôznym spôsobom poznačili 5 citátov a parafráz (body 1) až 5) nižšie), ktoré chcete teraz v článku použiť v súlade so zásadami citovania. Vyberte si jednu techniku citovania (harvardský systém alebo techniku priebežných poznámok) a použite dané citáty a parafrázy vo svojom článku – spracujte ich podľa zvolenej techniky.

b) Z uvedených zdrojov vytvorte v súlade so zvolenou citačnou technikou súhrnný Zoznam bibliografických odkazov za článkom.

1

„S deklináciou substantív sa cudzinci zoznamujú jednak vertikálne v rámci jedného vzoru, kde sa predstaví celá paradigma, jednak horizontálne po jednotlivých pádoch, pričom môžu sledovať analogické a kontrastné prípony vo všetkých rodoch.“

– uvedené bolo na strane 74 v nasledujúcej práci:

<https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/24>

2

Pri predstavení dôležitých črt slovenčiny sa ako najvhodnejší postup ukazuje konfrontačný výklad príslušných gramatických kategórií s tým, že sa zdôraznia tie javy, ktoré cudzinci nemajú vo svojom jazyku L1 alebo sa nezhodujú so systémom slovenčiny.

podľa: Peter Baláž

názov práce: Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku publikované v zborníku Studia Academica Slovaca – 14. ročník

redaktorom bol Jozef Mistrík

vyšlo v Bratislave a vo vydavateľstve Alfa v roku 1986

3

„Cieľom výučby pritom je nie aktívne osvojenie si celej konjugačnej paradigmy, ale primárne tých tvarov, ktoré sú komunikačne funkčné a žiaduce.“ (s. 123)

citovaná štúdia: **KU KLASIFIKÁCIÍ KONJUGAČNÝCH TRIED PRE POTREBY SLOVENČINY AKO CUDZIEHO JAZYKA**

autorky štúdie: Eva Španová a Michaela Mošaťová publikované v zborníku GRAMATIKA VE VÝUCE A TESTOVÁNÍ CIZÍCH JAZYKŮ (VČETNĚ ČEŠTINY PRO CIZINCE) – Sborník z mezinárodní konference Poděbrady, 23. – 24. 6. 2015;

Editori: Gabriela Dvořáková, Jan Houžvička

© Univerzita Karlova v Praze, Ústav jazykové a odborné přípravy v roce 2015

ISBN 978-80-87238-11-0

4

Je vhodné, ak výber gramatických javov v učebnici vyplýva z tematického zamerania jednotlivých lekcí.

– parafráza z učebnice: Kamenárová, R. – Španová, E. – Tichá, H. – Ivoríková, H. – Kleschtová, Z. – Mošaťová, M.: *Křížom-krážom. Slovenčina A1*. Bratislava, Univerzita Komenského 2007 – str. 7

5

identifikácia, interpretácia a didaktická reflexia jazykových chýb je stálou súčasťou výučby každého jazyka (parafráza podľa str. 345)

článok K. Gajdošovej a M. Mošaťovej v Jazykovednom časopise: <https://www.juls.savba.sk/ediela/jc/2019/2/jc19-02.pdf>

2 Základné formálno-obsahové časti záverečných prác

2.1 Formálne znaky záverečných prác

Odporúčaný rozsah záverečných prác⁸:

- **bakalárska práca** – spravidla **30 až 40 normostrán** (54 000 až 72 000 znakov vrátane medzier);
- **diplomová práca** – **50 až 70 normostrán** (90 000 až 126 000 znakov);
- dizertačná, resp. licenciátska práca – 80 až 120 normostrán (144 000 až 216 000 znakov);
- habilitačná práca – do 150 strán.

Formálna úprava:

- písmo Times New Roman;
- veľkosť 12 bodov;
- riadkovanie 1,5;
- formát A4;
- nastavenie okrajov: vľavo – 3,5 cm⁹, vpravo 2 cm, ostatné 2,5 cm;
- dodržiavame rovnakú úpravu kapitol a odsadenia odsekov.

Nadpisy:

- nadpis 1. úrovne: 14, bold, veľké písmo – napr. **NADPIS 1**;
- nadpis 2. úrovne: 12, bold, malé písmo – napr. **Nadpis 2**;
- nadpis 3. úrovne: 12, kurzíva, bold, malé písmo – napr. ***Nadpis 3***;
- nadpis v texte práce bez číslovania: 12, bold, malé písmo – napr. **Nadpis**;
- zarovnávame ich vľavo;
- od predchádzajúceho textu ich oddelujeme dvoma prázdnymi riadkami;
- od nasledujúceho textu ich oddelujeme jedným prázdny riadkom.

Kapitoly:

- ak sa začínajú nadpisom 1. úrovne, sú vždy na novej strane;
- pred názvami kapitol uvádzame arabské číslice;
- predhovor, úvod, abstrakt, záver a zoznam bibliografických odkazov ani zoznam príloh nie sú číslované.

Odseky:

- slúžia na vyjadrenie jednej rozvinutej myšlienky, resp. skupiny myšlienok;
- nie je vhodné používať veľa krátkych (3- až 4-riadkových) odsekov ani dlhé odseky (napr. na celú stranu).

Úvodzovky:

- slovenský úzus – na začiatku citácie dolné „deviatky“ a na konci citácie horné „šestky“ (bez medzier)¹⁰.

Medzery:

- vkladáme za bodku a čiarku, napr. s. 8, porov. DOLNÍK, J., druhý, t. j. derivovaný typ, zhoda, resp. kongruencia;
- nevkladáme ich pri číslovaní kapitol, napr. 1.2.1 Reklia.

⁸ Porov. https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2018/Vp_2018_07.pdf

⁹ V prípade elektronickej verzie stačí nastavenie okraja vľavo 2 cm.

¹⁰ Nepoužívame nasledujúci spôsob: "od Adama" ani "od Adama".

NÁZOV UNIVERZITY (veľkosť písma 16)

NÁZOV FAKULTY (veľkosť písma 16)

NÁZOV PRÁCE (veľkosť písma 16)

PODNÁZOV PRÁCE (veľkosť písma 16)

Typ práce (veľkosť písma 16)

Rok (písmo 11,5)

Meno a priezvisko, tituly (písmo 11,5)

Obrázok 1 Vzor obálky záverečnej práce

NÁZOV UNIVERZITY (veľkosť písma 16)

NÁZOV FAKULTY (veľkosť písma 16)

NÁZOV PRÁCE (veľkosť písma 16)

PODNÁZOV PRÁCE (veľkosť písma 16)

Typ práce (veľkosť písma 16)

Študijný program:	Názov (veľkosť písma 11,5)
Študijný odbor:	Číslo a názov (veľkosť písma 11,5)
Školiace pracovisko:	Názov (veľkosť písma 11,5)
Školiteľ:	Meno a priezvisko s titulmi (veľkosť písma 11,5)
Konzultant ¹¹ :	Meno a priezvisko s titulmi (veľkosť písma 11,5)

Rok (písma 14)

Meno a priezvisko, tituly (písma 14)

Obrázok 2 Vzor titulnej strany záverečnej práce

¹¹ Konzultanta v samostatnom riadku explicitne uvádzame iba vtedy, ak sa okrem školiteľa tiež podieľal na vzniku práce.

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK A OBRÁZKOV¹²

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK¹³

ÚVOD

1 NÁZOV KAPITOLY

1.1 Názov podkapitoly

1.2 Názov podkapitoly

2 NÁZOV KAPITOLY

2.1 Názov podkapitoly

2.1.1 Názov podkapitoly

2.1.2 Názov podkapitoly

3 NÁZOV KAPITOLY

ZÁVER

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

PRÍLOHA 1

PRÍLOHA 2¹⁴

Obrázok 3 Vzor formálnej úpravy obsahu

¹² Zoznam tabuliek a obrázkov je povinný iba v prípade, ak sú súčasťou práce.

¹³ Zoznam skratiek a značiek je povinný iba vtedy, ak sú v práci obsiahnuté.

¹⁴ Prílohy sú povinné iba v prípade, ak sa v práci vyskytujú.

2.2 Abstrakt

Abstrakt predstavuje „skrátene, presné vyjadrenie obsahu dokumentu bez pridanej interpretácie alebo kritiky“ (STN ISO 214, 1998, s. 3). Je to stručné zhrnutie vedeckého textu, ktoré **služí na rýchlu orientáciu pre čitateľa**, či má daný text vôbec čítať. Organizátori konferencií sa na základe abstraktov rozhodujú, či príspevky zaradia do programu.

Vo vzťahu k študentským záverečným prácam musí abstrakt spĺňať viaceré náležitosti. Predstavuje povinnú súčasť všetkých typov študentských prác (okrem seminárnych). Do práce sa vkladá v **dvoch jazykových verziách** (na FiF UK zvyčajne v slovenskom a anglickom jazyku), pričom každá jazyková verzia je na samostatnej strane. Rozsah abstraktu sa pohybuje v rozpätí **150 až 200 slov**. Píšeme ho ako súvislý text (nečleníme ho na odseky) a názov nečíslujeme. **Prvá veta abstraktu by mala obsahovať hlavnú tému práce**, keďže názov textu, abstrakt a kľúčové slová sú základný orientačný bod pre čitateľa-odborníka. V ďalšej časti stručne špecifikujeme **metódy, výskumnú vzorku, výsledky a závery práce** a zvyčajne uvedieme aj stručnú informáciu o členení práce na kapitoly/časti s ich stručnou charakteristikou.

Závaznou, formálne odčlenenou súčasťou abstraktu je bibliografický odkaz na danú záverečnú prácu, ktorý je uvedený v hornej časti nad abstraktom, a **kľúčové slová**, ktoré uvádzame dolu pod ním. Ide o 5 – 7 slov, ktoré predstavujú „najvýznamnejšie a najdôležitejšie prirodzené slová alebo slovné spojenia vyjadrujúce obsah záverečnej práce“ (Lichnerová 2016, s. 52).

Pri formulovaní abstraktu volíme **3. os. sg. prézentu a aktívne formy verba** (píše sa o práci, o kapitolách, resp. o autorovi), napr.: *práca sa zaoberá problematikou spoločenského bilingvizmu*. V abstrakte nepoužívame skratky ani akronymy (*slovenčina ako cudzí jazyk*, nie *SakoCJ*; *Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave*, nie *FiF UK*; *Medzinárodná organizácia pre migráciu*, nie *IOM*).

Typické jazykové prostriedky:

Cieľom práce je analýza chýb v písomných textoch študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk...;

Práca sa venuje analýze najčastejších chýb na jednotlivých jazykových rovinách (morfologickej, syntaktickej, lexikálnej a štylistickej) a následnej interpretácii ich vzniku...;

Práca je zameraná prevažne empiricky;

Prvá kapitola sa orientuje na (čo?)...;

Druhá kapitola sa zaoberá (čím?)...;

Tretia kapitola vymedzuje najfrekvencovanejšie chyby/základné príčiny/rozdiely...;

V závere autor práce konštatuje, že vo vzťahu k jazykovej úrovni a postupnému osvojovaniu si slovenčiny ako cudzieho jazyka sa dajú vymedziť dve základné tendencie výskytu chýb: klesajúca tendencia a tzv. U-krivka.

1. Pozrite si nasledujúci text a podčiarknite v ňom základné znaky abstraktu.

ABSTRAKT

SZIGHARDOVÁ, Iveta. *Typológia jazykových chýb zameraných na vyjadrovanie syntaktických vzťahov v slovenčine ako cudzom jazyku (so zameraním na problematiku kongruencie)* [diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Filozofická fakulta. Katedra slovenského jazyka. Školiteľka: Mgr. Michaela MOŠAŤOVÁ, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister. Bratislava, 2021. 89 s.

Predkladaná diplomová práca sa zaoberá výskumom chybovosti realizovanej v kategórii kongruencie v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka. Cieľom práce je kvantitatívno-kvalitatívna analýza zameraná na identifikáciu a interpretáciu chýb vo vyjadrení gramatickej zhody v písaných textoch zahraničných študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. Práca je rozdelená na päť častí. Prvá, teoretická časť je venovaná vymedzeniu termínu jazykovej chyby a zák-

ladným prístupom, ktoré sa venujú osvojovaniu si cudzieho jazyka. V ďalšej časti práce predkladáme spracovanie teoretických poznatkov o gramatickej kategórii kongruencie. Tretia, praktická časť práce je venovaná samotnej analýze textov cudzincov so zreteľom na chyby v realizácii kongruencie. Vo štvrtej časti práce sa venujeme analýze a charakteristike osvojovania si kategórie zhody v tých textoch študentov s rovnakým jazykom L1, ktoré sa v našej výskumnej vzorke vyskytovali na viacerých jazykových úrovniach. V piatej časti predkladáme súhrnné zistenia v rámci nášho výskumu.

Kľúčové slová: jazyková chyba, slovenčina ako cudzí jazyk, kongruencia, ERRKORP, chybová analýza

(SZIGHARDTOVÁ, I., 2021. *Typológia jazykových chýb zameraných na vyjadrovanie syntaktických vzťahov v slovenčine ako cudzom jazyku (so zameraním na problematiku kongruencie)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 6 – didakticky upravené)

2. Upravte nasledujúci abstrakt v súlade s odporúčaniami pre písanie záverečných prác.

V práci sa venujem problematike prekladu medzi poľštinou a slovenčinou s dôrazom na preklad vlastných mien. Hlavným cieľom mojej práce je priblížiť interkultúrny a interlingválny charakter prekladu umeleckého textu a úlohy vlastných mien vo fantastike na príklade románu *Zaklínač* od Andrzeja Sapkowského.

V úvode práce priblížim charakteristiku žánru fantasy a zhrniem základné informácie a uvediem príslušnú literatúru. V ďalšej kapitole predstavím históriu prekladu, najpopulárnejšie teórie používané prekladateľmi, ich kompetencie a najväčšie problémy, s ktorými sa pri preklade stretávajú. Jadro práce je venované analýze vybraných jazykových chýb zapríčinených pod vplyvom medzijazykového transferu a interkultúrnych odlišností.

(študentská práca, 2019)

3. Vymyslite k nasledujúcemu abstraktu 5 až 7 kľúčových slov.

Práca sa venuje fungovaniu predložkových konštrukcií v slovenčine v porovnaní so srbčinou na základe príkladov z učebníc *Krížom-krážom. Slovenčina A1* (Kamenárová a kol., 2018) a *Krížom-krážom. Slovenčina A2* (Kamenárová a kol., 2009). Cieľom výskumu je vyčleniť predložkové spojenia, ktoré sú odlišné v srbskom a v slovenskom jazyku a ktoré spôsobujú srbským študentom slovakistiky problémy pri ich osvojovaní a používaní. Korpus excerpovaných predložkových konštrukcií obsahuje príklady použitia prepozícií *v/vo, pre, za, o, k/ku, do* v slovenskom jazyku a ich ekvivalentov *u, za, na, iza, kod* v srbskom jazyku. Východiskovým jazykom porovnania je tu pritom slovenčina a na jej pozadí sú opísané a interpretované ekvivalenty v srbčine. Práca v závere sumarizuje časté prípady chýb v používaní prepozícií v dôsledku interferencie zo srbského jazyka.

(KNEŽEVIĆ, M., 2019. *Fungovanie predložkových konštrukcií v slovenčine v porovnaní so srbčinou* [práca ŠVOK]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave – didakticky upravené)

2.3 Úvod

Úvod je vstupná kapitola, ktorá nás zoznamuje s obsahom a cieľmi celej práce. Podáva čitateľovi-odborníkovi základnú predstavu o práci vo všeobecnosti, ako aj v kontexte doterajšieho výskumu danej problematiky, opisuje ciele práce, použité výskumné metódy, ako aj štruktúru práce (niekoľko informácií o každej kapitole, upozorňuje aj na prílohy). Rozsah úvodu závisí od veľkosti a typu celej práce (pri seminárnej práci stačí jeden odsek, v prípade diplomovej práce približne dve normostrany). Zásadou je, že sa formuluje až po skončení celej práce. Píšeme ho spravidla v 3. os. sg., to znamená o práci (*práca sa zameriava na, empirická časť práce obsahuje tri kapitoly*). Úvod predstavuje v záverečnej práci samostatnú kapitolu, ktorú však nečíslujeme.

Vnútorňá výstavba úvodu má zvyčajne nasledujúce časti:

a) objasnenie výskumnej problematiky/témy

V tejto časti úvodu musíme vysvetliť, ako téma danej práce súvisí s istou oblasťou výskumu (prečo je táto téma v danom výskumnom odbore zaujímavá, prečo je spoločensky aktuálna a dôležitá a pod.). Začíname zvyčajne od všeobecného pohľadu, až potom uvádzame svoj vlastný „vzťah“ k danej téme. Ďalej musíme kvôli orientácii uviesť, na akých autorov, relevantné koncepcie a na aké základné štúdie práca nadväzuje¹⁵, prípadne môžeme stručne spomenúť aj základné pojmy používané pri vlastnom výskume.

Typické jazykové prostriedky:

V poslednom čase/v súčasnosti existuje naliehavá otázka...;

Dôvodom na napísanie/vznik tejto práce je...;

Väčšina prác/štúdií uvádza...;

Autori zhodne uvádzajú...

b) zdôvodnenie potreby tohto výskumu

V rámci tejto časti úvodu vysvetlíme, ako, prečo a v čom svojou prácou nadväzujeme na prechádzajúci výskum a akú „medzeru“ chceme v danej problematike vyplniť.

Typické jazykové prostriedky:

Doterajší výskum nezohľadňoval/preceňoval/podceňoval/ignoroval (čo?)...;

V doterajšom výskume sa pozornosť nezameriavala na (čo?)/nevenovala (čomu?)...;

Doterajší výskum bol neuspokojivý/nedostatočný/nejednoznačný...;

V doterajšom výskume sa nevenovala (dostatočná/žiadna) pozornosť (čomu?)...;

Neexistujú žiadne štúdie/práce o (čom?)...;

Existuje len málo/niekoľko/zopár štúdií/prác o (čom?)...;

Existujú len sporadické analýzy/štúdie/výskumné sondy venované (čomu?)...;

Hoci v zahraničí sa problematike (čoho?) venovala relatívne dostatočná pozornosť, v domácom/slovenskom prostredí neexistuje žiadny systematický výskum v tejto oblasti;

Napriek potrebe ... sa doteraz nerealizoval žiadny komplexný výskum...;

Pokračujeme vo výskume s tým, že...;

Nadväzujeme na náš doterajší/predchádzajúci výskum...;

Danou problematikou sme sa už zaoberali v bakalárskej práci (porov. Mošatová 2004).

c) hlavná myšlienka výskumu a metódy riešenia

V tejto časti úvodu prejdeme k vlastnej práci: naznačíme jej hlavný cieľ, existujúce hypotézy a možnosti riešenia výskumného problému (t. j. objasníme, ako zaplníme „prázdne miesto“ existujúce

¹⁵ V rozsahovo väčších prácach (napr. diplomových, doktorandských prácach) sa prehľad relevantnej literatúry zároveň podrobnejšie venuje aj samostatná kapitola.

v danej výskumnej oblasti). Nevyhnutné je opísať aj základnú metodiku výskumu a kvôli orientácii čitateľa priblížiť aj štruktúru práce¹⁶. Častou chybou prác slovenských autorov je, že najdôležitejšie výskumné zistenia uvádzajú až v závere práce, hoci tie by mali byť už hneď v úvode, keďže je potrebné poskytnúť čitateľovi „akúsi mapu riešenia problému“ (porov. Staroňová 2011, s. 26).

Typické jazykové prostriedky:

V práci/v tomto príspevku/článku sa zameriavame na (čo?)...;

V práci sa venujeme (čomu?)...;

Táto/uvodená/predkladaná práca sa zameriava na /analyzuje/skúma/prezentuje/reflektuje (čo?)...;

Hlavným/primárnym/základným cieľom práce je (čo?/infinitív)...

Výskumné otázky tejto práce sú takéto: ...;

Na dosiahnutie cieľa záverečnej práce sme si zvolili metódu...;

Práca sa zakladá na východiskovej myšlienke...;

Práca má dve časti: ...;

Práca je rozdelená na dve časti: ...;

Práca obsahuje teoretickú a praktickú časť;

V teoretickej časti práce sumarizujeme/porovnávame (čo?)...;

V praktickej časti práce analyzujeme/opisujeme (čo?)...;

V prvej/druhej/tretej/štvartej kapitole sa zameriavame (na čo?)/sa venujeme (čomu?)/sa zaoberáme (čím?).

1. Prečítajte si nasledujúci úvod. Potom v ňom podčiarknite časti, ku ktorým sa vzťahujú tieto výrazy:

- hlavný cieľ práce,
- doterajšie/existujúce štúdie,
- nedostatok v doterajšom výskume,
- výskumné hypotézy,
- použité výskumné metódy,
- objasnenie výskumnej témy,
- štruktúra práce.

Úvod

Štúdium a osvojovanie si cudzích jazykov je zdĺhavá a náročná cesta a úctu a rešpekt si zaslúži každý, kto sa na ňu rozhodne vydať. A hlavne každý, kto na nej aj zotrva. Hoci motiváciu má každý študent inú, cieľ je rovnaký – byť schopný komunikovať v cudzom jazyku. Niekomu postačia základné frázy z tematických okruhov *pozdavy, zdvorilostné výrazy, reštaurácia* a pod., aby sa vedel dorozumieť v krajine, do ktorej cestuje (či už pracovne, alebo súkromne), a niekto iný chce z rôznych dôvodov ovládať cudzí jazyk na úrovni rodeného hovoriaceho. Myšlienka je to síce pekná, no realizácia tohto zámeru nie je okamžitá. Trvá niekoľko rokov (aj pri intenzívnom štúdiu) nadobudnúť jazykovú a komunikačnú kompetenciu rodeného hovoriaceho. Študent sa nevyhne robeniu chýb, čo môže byť pre niekoho skôr demotivujúce než naopak. Táto diplomová práca sa zaoberá práve skúmaním toho, akých chýb sa študenti dopúšťajú v dependencii, t. j. vo formálnom spôsobe vyjadrenia závislostných vzťahov existujúcich medzi predikátom a komponentmi vetnej štruktúry v procese osvojovania si slovenčiny ako cudzieho jazyka (ďalej len SakoCJ).

Naša diplomová práca vznikla na pozadí teórie medzijazyka, ktorý predstavuje istý dočasný a premenlivý konštrukt tvorený prvkami a pravidlami jednak prvého/materinského jazyka študenta a jednak jazyka cieľového. Naznačenej problematike sa venovala a venuje pozornosť predovšetkým v zahraničí. Významné sú naj-

¹⁶ Uviesť štruktúru práce – jednotlivé časti (kapitoly) práce a ich stručný obsah – je nevyhnutné v záverečných (bakalárskych, diplomových a doktorandských prácach).

mä publikácie angloamerických autorov, napr. Cordera (1967), El-lisa (1997, 2005), Granger (2008) a Selinkera (1972). Inšpiratívny je takisto výskum na českej strane, napr. príspevky Panevovej (2014) a Kotkovej (2017) či viaceré práce v spoluautorstve Štindlovej, Škodovej, Rosena a Hanu (2012, 2013 a i.). Na Slovensku výskum v tejto oblasti za svetom zaostáva o niekoľko dekád, spomenúť však možno autorov v oblasti didaktiky SakoCJ, ako sú Pekarovičová (2002, 2004 a i.), Dolník (2016), Kamenárová (2016), Mošatová (2018, 2019a, 2019b). Podnetná je takisto práca Sedlákovej (2015) či mnohé ďalšie. Nárast prác na túto tému v slovenskom prostredí súvisí aj so vznikom akvizičného korpusu písomných textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. Ide o projekt s názvom ERRKORP a podieľajú sa na ňom takisto zahraničné lektoráty slovenského jazyka. Táto diplomová práca vznikla na základe spolupráce na budovaní daného projektu. Jedným z cieľov práce je práve prispieť k výskumu v danej oblasti a rozšíriť tak počet prác slovenských autorov venujúcich sa danej problematike. V neposlednom rade má za cieľ podať prehľad chýb, ktorých sa študenti v dependencii dopúšťajú, a z tohto dôvodu môže motivovať ku skvalitneniu výkladu problémového gramatického javu.

Práca má dve časti – teoretickú a praktickú. Teoretická časť pozostáva z troch kapitol. Prvá sa venuje základným pojmom z oblasti didaktiky cudzieho jazyka, pričom podáva ich vymedzenia v angloamerickom, českom aj slovenskom prostredí. Obsahom druhej kapitoly je priblíženie projektu ERRKORP, charakteristika/opis práce anotátora a typov chýb, s ktorými sa anotátor v textoch študentov stretáva. Záver kapitoly sa zaoberá značkou *dep* a typmi chýb, ktoré pod ňu pri anotovaní textov spadajú. Tretia kapitola podáva vysvetlenie termínu *dependencia* (v slovenskej a českej lingvistiky) – ako aj ďalších pojmov, ktoré s ním súvisia (*valencia*, *intencia*, *rekcia*) – a vymedzuje značku *dep*, ako je chápaná v českej korpusovej lingvistiky.

Praktická časť je zložená zo štyroch kapitol. Prvá sa venuje analyzovanému jazykovému materiálu a charakteristike študentov, ktorých texty boli použité ako výskumný materiál. Druhá kapitola praktickej časti je jadrom diplomovej práce. Zaoberá sa prehľadom chýb v dependencii, pričom sú tieto chyby dôkladne klasifikované z hľadiska typu dependenčnej chyby, ďalej pádu, v ktorom sa vyskytujú, a konkrétneho významu (napr. účel, špecifikácia, zreteľ a i.). Súčasťou kapitoly je aj uvádzanie možných príčin vzniku chýb. Tretia kapitola sa venuje kvantitatívnemu prehľadu chybovosti v každom páde (bez ohľadu na druh chyby). Sleduje sa frekvencia chybovosti na každej jazykovej úrovni, pričom sa osobitne prihliada na materinský jazyk študentov. Posledná kapitola podáva syntézu zistení vzhľadom na konkrétny pádový význam, národnosť študentov a ich jazykovú úroveň.

Práca je v prílohe doplnená o tabuľku zachytávajúcu všetky zaznamenané chyby v dependencii. Pri jednotlivých príkladoch demonštrujúcich chyby študentov nie sú v práci uvádzané jazykové úrovne študentov, preto táto tabuľka slúži aj na overenie si tohto parametra.

(MAGÁTOVÁ, M., 2021. *Syntaktická dependencia a jej osvojovanie z hľadiska slovenčiny ako cudzieho jazyka* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 12–13)

2. Porovnajete, ako sú sformulované dva nasledujúce úvody študentských prác. V čom sa oba úvody zhodujú a v čom sa líšia? Podčiarknite jazykové prostriedky typické pre úvod.

Úvod 1

Táto práca je pokusom o komparatívny opis výpovedí s funkciou povzbudenia v súčasnom slovenskom a ruskom jazyku. Cieľom je zistiť formálne charakteristiky a vlastnosti fungovania stimulatívnych výpovedí v porovnaní s podobnou kategóriou, ktorá sa uvádza v súčasnej ruštine. Na dosiahnutie tohto cieľa sa v práci zameriavame na nasledujúce výskumné úlohy: vymedzenie výpovedí s funkciou povzbudenia, ktorá ich odlišuje od výpovedí s odlišným komunikačným postojom; zostavenie klasifikácie korelačných univerzálnych prostriedkov oboch jazykov schopných tvoriť stimulatívne výpovede.

Predmetom výskumu je analýza využívania univerzálnych a zároveň korelačných jazykových prostriedkov v ruskom a slovenskom jazyku na vyjadrenie imperatívnosti v publicistických, umeleckých a odborných textoch.

Aktuálnosť témy spočíva v tom, že v súčasnej jazykovede existuje málo výskumov, ktoré by sa tejto problematike hlbšie venovali v domácom kontexte a ktoré by porovnávali možnosti a formy využitia výpovedí s funkciou povzbudenia v slovenskom a ruskom jazyku.

Primárne sme vychádzali z klasických a kľúčových diel o teórii gramatiky ruského jazyka V. V. Vinogradovova, skúmali sme neskoršie diela V. S. Chrakovského (1990) a pozornosť sme venovali aj naznačeným koncepciám spracovania vymedzeného javu v slovenskej lingvistike, najmä v prácach J. Ružičku (1968) a M. Ivanovej (2016).

V práci používame najmä kvalitatívne metódy (metódu komparácie), obmedzenú štatistickú metódu a metódy, ktoré súvisia s technickou stránkou skúmania faktického materiálu: metóda pozorovania fungovania stimulatívnych výpovedí; metóda porovnania prekladov.

(ZAPEKINA, N., 2020. *Korelácia gramatickej kategórie imperatívnosti výpovedí s funkciou povzbudenia v súčasnom slovenskom a ruskom jazyku* [seminárna práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 3 – didakticky upravené)

Úvod 2

V predkladanej diplomovej práci sa zaoberáme postojmi predstaviteľov rusínskej minority voči svojmu jazyku a identite v etnicky heterogénnom jazykovom prostredí s dôrazom na Rusínov žijúcich na Zakarpatskej Ukrajine. Na základe vypracovaných dotazníkov analyzujeme súčasnú situáciu rusínskeho etnika v rámci Ukrajiny v porovnaní s už analyzovanými slovenskými výsledkami súčasného stavu rusínskej identity na Slovensku. Na základe výsledkov analýzy sa snažíme hľadať podobnosti a odlišnosti v sebahodnotení slovenských a na druhej strane ukrajinských Rusínov.

Primárnym cieľom našej práce je teda poukázať na dnešnú národnostnú situáciu danej minority na oboch stranách slovensko-ukrajinskej hranice. Sekundárnym cieľom je charakterizovať súčasné vnímanie kolektívnej identity v „cudzom“ štáte.

V slovenskom kontexte bolo realizovaných už niekoľko typov výskumov, ktoré sa venujú tejto problematike, z čoho vyplýva aktuálnosť danej témy, na druhej strane ukrajinské dotazníky o identite rusínskeho etnika neexistujú, resp. nie sú k dispozícii. Preto sme sa v práci snažili zaplniť túto medzeru a vytvoriť aj na základe vzoru najnovších slovenských dotazníkov verziu použiteľnú pri skúmaní etnickej identity zakarpatských Rusínov.

Teoretický základ na opísanie menšinovej otázky sme čerпали z monografií Paula Roberta Magocsiho *Chrbtom k horám a Rusíni a jejich vlast'*, ktoré zahŕňajú komplexné dejiny rusínskej minority a ich spolužitia s inými národmi a národnosťami a taktiež reflektujú súčasnú situáciu v oblasti etnickej sebaidentifikácie. Cenné informácie o Rusínoch sa nachádzajú aj v príspevkoch M. Kalavského a M. Priečka (mnohé z nich v rámci periodika *Ethnologia Actualis Slovaca*), v publikácii *Sebareflexia postavenia a vývoja Rusínov na Slovensku* J. Lipinského alebo *Identita ve vzťahu k národnostním menšinám* J. Balvína. Rovnako sme ako jeden zo základných zdrojov použili súbor prác o ukrajinských Rusínoch, editorom ktorého je A. Skripnik, pod názvom *Rusíni-Ukrajinci*. V tomto súbore sú uvedené faktografické informácie o etnických procesoch v súčasnosti, o identite rusínskej menšiny, jej etnickom sebavedomí i o jazykovej asimilácii. Teoretické podklady v časti venovanej súčasnému stavu rusínskeho jazyka sme získavali najmä z publikácie A. Pliškovej *Rusínsky jazyk na Slovensku: náčrt vývoja a problémy*. Veľké množstvo monografií či iných publikácií, ktoré sme využili, pochádza zo zahraničných zdrojov, najmä českých a ukrajinských. Východiskom praktickej časti výskumu boli naše vlastné dotazníky vyplňané v online podobe zo strany mladších respondentov a v tlačenej forme zo strany príslušníkov rusínskeho etnika starších generácií.

Diplomová práca je rozdelená do dvoch častí. Prvá, teoretická kapitola, sa zaoberá otázkami jazyka a identity rusínskej menšiny. Tu sú uvedené základné poznatky o Rusínoch, je opísaná odlišnosť rusínskeho jazyka od ukrajinského a slovenského jazyka a takisto sa zameriavame na sebareflexiu tejto minority, ktorá funguje na spoločnom území s majoritnými národmi.

Druhá kapitola je praktická a je venovaná zhrnutiu výsledkov a analýze nami šírených dotazníkov na Ukrajine v porovnaní s dotazníkmi, ktoré boli už predtým skúmané na Slovensku. Naše dotazníky pozostávajú zo 40 otázok týkajúcich sa vzťahu predstaviteľov rusínskej menšiny k vlastnej identite a ich kontaktov s inými národnosťami a jazykmi. V tejto kapitole sme sa taktiež zamerali na porovnanie súčasného stavu Rusínov na Ukrajine a na Slovensku na základe výsledkov analyzovaných dotazníkov.

V práci sa okrem vypracovania dotazníka, analýzy jeho výsledkov a ich usúvzťažnenia s teoretickými poznatkami o Rusínoch snažíme zdôrazniť aj dôležitosť spracúvania takýchto výskumov. Na Slovensku, hoci je rusínska menšina oficiálne uznaná a aj jej jazyk je osobitným jazykom, len málokto vie, kým sú Rusíni a čím sa odlišujú od iných národností. Na Ukrajine je situácia dokonca oveľa horšia, pretože rusínska minorita nie je ani len oficiálne zaregistrovaná. Napriek tomu existujú príslušníci tejto menšiny, ktorí chcú, aby ich jazyk a identita boli uznané, a v tomto smere môžu byť aj naše zistenia užitočné a relevantné.

(SOPKO, O., 2019. *Jazyk a kolektívna identita v etnicky heterogénnom jazykovom prostredí (v stredoeurópskom kontexte)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 8–9 – didakticky upravené)

2.4 Jadro

Jadro je hlavná a najrozsiahlejšia časť záverečnej práce. Vzhľadom na svoj rozsah je členené na **kapitoly**, príp. aj **podkapitoly**, ktoré číslujeme arabskými číslicami. Samotné jadro práce píšeme **v 1. os. pl.** = používame tzv. **autorský plurál**, napr. *v práci analyzujeme, pri príprave výskumu sme najprv vymedzili okruh respondentov...*). Jadro empirickej práce zvyčajne pozostáva z **dvoch základných častí – teoretickej a praktickej**, ktoré sa podľa zamerania výskumu opisovaného v práci rozdeľujú formálne na samostatné kapitoly alebo podkapitoly¹⁷. Všeobecne musí jadro záverečnej práce obsahovať tieto základné súčasti:

a) súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Táto – teoretická – časť jadra práce tvorí približne 30 % celkovej dĺžky práce. Obsahuje **systematický prehľad odbornej literatúry** týkajúcej sa vymedzenej výskumnej problematiky (musia to byť relevantné pramene a relevantní autori). Obsahová nadväznosť uvádzaných prác je pritom **logicky usúvzťažnená** (nejde teda len o jednoduché spísanie toho, čo bolo k téme už publikované). Dôležitou súčasťou je **zaujatie stanoviska**, čiže jednak kritického postoja k uvedeným prácam a jednak vzťahu medzi uvedenou literatúrou a našou vlastnou prácou¹⁸. Súčasťou tejto časti zvyčajne býva aj **vymedzenie kľúčových pojmov**, to znamená, že uvádzame definície relevantných, najmä problematických pojmov, ktoré v práci používame (môžeme sa tu práve odvolať na odborné práce iných autorov).

b) ciele práce

V tejto časti explicitne a výstižne formulujeme cieľ práce. Ak má práca viacero cieľov, je potrebné zvážiť, ktorý z nich je hlavný (primárny) a ktoré sú čiastkové (parciálne/sekundárne), napomáhajúce dosiahnuť hlavný cieľ. Bežnou praxou v prípade bakalárskych a diplomových prác je, že ciele práce sa neuvádzajú samostatne, ale spolu s metodikou výskumu.

c) metodika práce a metódy výskumu

Táto kapitola alebo podkapitola špecifikuje výskumný objekt, približuje výskumné dáta a spôsob ich získavania (zber dát), výskumné postupy a metódy, ako aj metódy interpretácie dát¹⁹.

d) výsledky práce a diskusia

Sú najdôležitejšou časťou práce (cca 30 – 40 % práce) a tiež sú delené na kapitoly alebo podkapitoly, ktoré predstavujú logicky usporiadané výsledky toho, k čomu autor dospel (vlastné výsledky, ich interpretácie a postoje k nim). Súčasťou je aj potvrdenie (verifikácia) alebo vyvrátenie (falzifikácia) hypotéz formulovaných v cieľoch práce a predovšetkým odborná konfrontácia s výsledkami iných autorov citovaných v práci – táto časť sa nazýva diskusia. Dôležité je prezentovať vlastný tvorivý prístup k výsledkom výskumu, argumentovať a prepojiť vlastné výsledky výskumu s výsledkami iných odborníkov v rámci vedeckej komunity.

¹⁷ Kapitoly alebo podkapitoly jadra bakalárskych prác sú zvyčajne pomenované podľa svojho obsahu (napr. *Teoretická časť, Pojem kongruencia, Psychologické aspekty gamifikácie vo vzdelávacom procese*).

¹⁸ Podrobnejšie v kapitole 1.6 učebnice.

¹⁹ Viac v kapitole 1.4 tejto učebnice.

2.5 Záver

Záver predstavuje jednu z najdôležitejších častí práce. Jeho funkciou je sformulovať vo forme zovšeobecnenia výsledky, ku ktorým sme dospeli v jadre (v praktickej časti) práce. Záver tvorí v záverečnej práci samostatnú kapitolu, ktorú však nečíslujeme. Záver má rozsah **minimálne 2 normostrany**. Píše sa spravidla **v 3. os. sg. préterita** (*práca sa zameriavala na, príspevok sa orientoval na*), ale **časté je aj používanie 1. os. pl.**

Vnútorňá výstavba záveru pozostáva spravidla z nasledujúcich častí:

a) rekapitulácia výskumnej problematiky a cieľov práce

V tejto časti uvedieme, čo bolo predmetom výskumu a aké boli ciele práce. Formulácia cieľov práce by mala byť rovnaká ako v úvode záverečnej práce (použijeme však minulý čas): napr. *Cieľom tejto práce bolo identifikovať príčiny stúpajúcej nezamestnanosti...*

b) zhrnutie výskumných zistení

Táto časť záveru sumarizuje najdôležitejšie poznatky vo forme najrelevantnejších argumentov (syn téza zistení), prináša potvrdenie alebo vyvrátenie vstupných hypotéz a prináša hlavný záver z výskumu. Zároveň obsahuje aj problémy a otázky, ktoré sa pri výskume objavili a ktoré môžu byť základom ďalšieho, nadväzujúceho výskumu. Neotvárame tu však už nové problémy ani neuvádzame nové argumenty, ktoré dovedy v práci neboli načrtnuté.

c) formulovanie prínosov práce a možností smerovania ďalšieho výskumu

Z poslednej časti záveru musí byť jasné, kam naša práca posunula danú výskumnú oblasť a ako sme pokryli medzery v doterajšom poznaní, ktoré sme špecifikovali v úvode práce a ktoré sú zrejmé aj z jej cieľov. Existuje preto veľmi **tesné prepojenie medzi záverom a úvodom práce**, ktoré možno vyjadriť schémou 3. V tejto časti záveru preukazujeme schopnosť kritického posúdenia vlastných zistení v kontexte výskumnej problematiky a formulovania ďalších výskumných možností (porov. Lichnerová 2016).

Schéma 3 Prepojenie úvodu a záveru záverečnej práce (porov. Staroňová 2011, s. 95)

Úvod práce

existujúca literatúra o skúmanej problematike
medzera v poznaní
výskumný cieľ

Jadro práce

výskum a výsledky výskumu

Záver práce

naplnenie výskumného cieľa
odstránenie medzery v poznaní
doplnenie literatúry o skúmanej problematike

Typické jazykové prostriedky:

V práci sme skúmali (čo?)/analyzovali (čo?)/sa venovali (čomu?)...;

Táto/uvedená/predkladaná práca sa zameriavala na (čo?)...;

Hlavným/primárnym/základným cieľom práce bolo (čo?/infinítív)...;

Ako sme zistili, ...;

Ako vyplynulo zo zistení,...;

Ako vyplynulo z výskumu/z analýzy, celkovo/až/len 50 % respondentov/opýtaných...;

(Ne-)potvrdila sa hypotéza, že...;

Práve preto je potrebné zlepšiť/zvýšiť/sprístupniť/zefektívniť...;

Medzi najčastejšie tendencie/k najčastejším javom, ktoré sme zachytili/zaznamenali, patrili...;

Na základe nízkej/vysokej miery (čoho?) môžeme konštatovať, že...;

Uvedomujeme si, že výsledky obsiahnuté v našej práci sú len parciálneho charakteru a vyžadovali by si rozsiahlejší výskum s väčším objemom dát, avšak veríme, že môžu predstavovať určité teoreticko-praktické východisko pri ďalšom výskume v tejto oblasti;

Naša diplomová práca prispela k lepšiemu spoznaniu (čoho?)...

1. Doplňte do nasledujúceho záveru vhodné prípony.

V príspevk.../štúdi.../prac... sme predstavili súbor alternatívnych (nespisovných) prvkov na foneticko-fonologickej a morfolologickej rovine v rámci... / kontext... výučby slovenčiny... ako cudz... jazyk... . Otázk... je, do akej miery je vhodn... alebo potrebn... oboznámiť študentov slovenčiny ako cudzieho jazyka aj s nespisovn... jazykov... prostriedk..., ktor... sú frekventovan... v bežn... komunikáci... . Odpoveď na t...to otázk... závisí od viacer... faktor... . Významn... aspekt... ovplyvňujúc... potrebu sprostredkovať informáciu o nespisovn... jazykov... prvk... je charakter a zameranie jazykov... vzdelávaní... .

(HARGAŠOVÁ, Z., 2016. Nespisovné jazykové prvky a ich miesto vo výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka (so zameraním na úroveň A1). In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk II*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 228)

2. Doplňte vhodné verbá do viet. V každej vete použite dve synonymné verbá.

**zahŕňa – má – si zasluhujú – vykazuje – svedčí o tom – poukazuje na
– obsahuje – si žiadajú – zohráva – dokazuje to**

Načrtnutá typológia viet v slovenčine vychádzajúca z ich sémantickej štruktúry a typov propozície a) vysoký stupeň gramatikalizácie ich sémantickej stavby. Táto typologická charakteristika b) aj pravidlá používania jazykových prostriedkov vo vzťahu ku komponentom sémantickej štruktúry analyzovaných vetných modelov a ich častý výskyt v jazykovej praxi.

Porovnanie základných vetných štruktúr v slovenčine s niektorými geneticky a typologicky (z hľadiska morfolologickej typológie) odlišnými jazykmi vykazuje takmer úplnú totožnosť ich syntakticko-sémantickej stavby. To okrem iného c), že tieto a niektoré ďalšie vetné štruktúry sú výsledkom rovnakej konceptualizácie skutočnosti vo viacerých národných a jazykových spoločnostiach. Vo vzťahu k slovenčine a k jazykom, ktoré sme so slovenčinou porovnávali, dôležitú rolu d), samozrejme, skutočnosť, že z hľadiska syntaktickej typológie ide o neergatívne jazyky.

Osobitnú pozornosť aj z hľadiska konfrontácie slovenčiny najmä s neslovanskými jazykmi e) vetné štruktúry vyjadrujúce nevedomelú alebo mimovoľnú činnosť typu *Chcelo sa mi počuť tvoj hlas. – Nechce sa mi ísť na prednášku (ale mal by som)*, ako aj ďalšie konštrukcie so subjektovým datívom typu *Podarilo sa mi urobiť skúšku na jednotku. – Martin nie je dobrý pracovník, ale v našom ústave sa mu pracuje dobre.*

(VAŇKO, J., 2015. Typológia vetných štruktúr v slovenčine (z hľadiska osvojovania si slovenčiny ako cudzieho jazyka). In: *Studia Academica Slovaca* 44. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 290-291 – didakticky upravené)

3. Prečítajte si závery dvoch štúdií publikovaných v zborníku. Podčiarknite tie časti, kde autori sumarizujú, k čomu dospeli vo svojich príspevkoch.

Záver 1

Na záver sa pokúsim aspoň o čiastkovú rekapituláciu, teda fragmentárnu odpoveď na otázku, čo znamená problém Štúr ako téma (tento názov som si, mimochodom, požičal z titulu jedného z predstavených článkov) pre medzivojnovú publicistiku. Neúplnosť tejto odpovede zabezpečuje na primárnej úrovni výberový charakter celého príspevku. S určitosťou sa dá povedať, že samotný výsledok tohto materiálového exkurzu bude mať celkom určite viaceré, nie vždy vzájomne kompatibilné podoby. Na malej ploche zachytený obraz osobnosti Ľudovíta Štúra sa tak dostáva do rozličných kontextov, ktoré nie vždy museli zohľadňovať snahu o akceptovateľnú mieru objektívnosti. Vo viacerých prípadoch registrujeme snahu autorov sprostredkovať málo známe, resp. nesprávne interpretované názory na analyzovanú historickú postavu. Táto súvislosť sa objavuje najmä v prípadoch, keď sa do centra pozornosti dostáva subjektívna rekonštrukcia pomeru medzi českým prostredím a slovenskou politicko-kultúrnou scénou. Rovnako je prítomný v príspevkoch reflektujúcich prvý Kongres slovenských spisovateľov (1936) organizovaný v Trenčianskych Tepliciach. Štúr sa v nich stáva veľmi často synekdochou celej „štúrovskej generácie“, pri ktorej autori deklarujú svoj obdiv. Imponuje im najmä predstava výrazných individualít spájajúcich sa v kľúčových obdobiach do väčších kolektívov. Samotného Ľ. Štúra zaraďujú do čela panteónu slovenských osobností. Nezabúdajú ho predstaviť ako politického vodcu Slovákov a zároveň formovateľa národných a politických ideálov, ktoré viacerí autori považujú v medzivojnovom období za aktuálne. V ďalších implicitných portrétoch sledujeme osobnosť Štúra v kontextoch jazykovedy či prozódie. Pri skúmaní publicistického materiálu sa nevyhneme ani spájaniu jeho myšlienkového dedičstva s budovaním socialistickej spoločnosti. Predložený obraz na záver dotvorí dobová kritika Štúrovho postupného odmietania západnej kultúry, čo v očiach autora konkrétneho článku súvisí so všeobecnou, nielen umeleckou zaostalosťou.

Napriek tejto rôznorodosti východísk a predložených pohľadov prítomných v textoch však konštatujem, že samotná osobnosť Ľudovíta Štúra nie je v medzivojnovéj publicistike v centre záujmu autorov. Ak vynecháme štúdie, ktoré si všímajú špecifiká prozódie „štúrovskej“ generácie, resp. texty analyzujúce Štúra lingvistiký prínos, veľká časť článkov jeho odkaz skôr pragmaticky využíva (viaceré výročia spojené s jeho osobou nevynímajúc) ako určitý argumentačný štít pri názorových konfrontáciách. Väčšina textov je ideologicky presne vyhranená a zodpovedá jednoznačným definíciám, čo asi celkom očakávane zodpovedá pohybom spoločenského a kultúrneho života medzi dvoma vojnami.

(CSIBA, K., 2015. Ľudovít Štúr ako téma v medzivojnovéj publicistike. Interpretácia vybraných publicistických textov. In: *Studia Academica Slovaca* 44. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 41-42 – didakticky upravené)

Záver 2

Napriek tomu, že v rovine politickej praxe možno pozorovať rozdiel v nacionalistických výzvach a rétorike, samotný charakter nacionalizmu na Slovensku ostal nezmenený. Vo svojej podstate je to stále etnický nacionalizmus, ktorý národnú identitu charakterizu-

je na základe zdieľaných spoločných črt ako kultúra, etnicita, jazyk, tradície, náboženstvo či geografické vymedzenie priestoru tradične obývaného daným etnikom. Rozdiel pozorujeme najmä v tom, ktorá z uvedených črt sa dostáva do popredia politickej mobilizácie. Kým v minulosti nacionalistickí politici zvykli zdôrazňovať etnicitu a ochranu celistvosti územia, súčasní nacionalisti a politici využívajúci nacionalistickú rétoriku dávajú do popredia najmä potrebu ochrany tradičných hodnôt, ktoré prezentujú ako piliere národnej kultúry. Kým v minulosti nacionalisti polarizovali spoločnosť najmä pozdĺž línií etnickej príslušnosti, dnešná spoločnosť je z pohľadu nacionalistickej politiky rozdelená na tých, ktorí chránia jedinečnosť slovenskej kultúry postavenej na tradíciách (so špeciálnym dôrazom na kresťanské hodnoty), a tých, ktorí sú liberálni s príklonom k multikulturalizmu. Ak v minulosti bolo zo zahraničnopolitického pohľadu pre nacionalistov najväčším ohrozením susedné Maďarsko, v dnešnej dobe je to najmä Európska únia.

(VILÁGI, A., 2021. Od Slováka ku kresťanovi – posun nacionalistickej rétoriky politických strán v Slovenskej republike. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 333)

4. V nasledujúcich pasážach zo záverov študentských prác by bolo vhodné opraviť isté formulácie. Viete, ktoré to sú a ako by mohli byť sformulované vhodnejšie?

- a) Môžeme povedať, že náš výskum bol vo všetkých ohľadoch prínosný: dozvedeli sme sa užitočné a zaujímavé informácie o metódach – a ich aplikácii – pri výučbe cudzích jazykov.
(študentská práca, 2021)
- b) Jedna vec je istá: aj konvenčné aj inovatívne metódy tvoria dôležitú súčasť jazykového vzdelávania.
(študentská práca, 2021)
- c) Môžeme povedať, že na konci tejto diplomovej práce sa nám podarilo splniť všetky uvedené ciele, ako sme ich aj definovali v úvodných častiach.
(študentská práca, 2021)

3 Praktické jazykové cvičenia

3.1 Textová nadväznosť

Termínom textová nadväznosť (textová konexia) označujeme veľmi zjednodušene spojitosť a súdržnosť textu pomocou obsahových, jazykových, ako aj mimojazykových prostriedkov (konektorov) – patria sem najmä konjunkcie, pronomína, partikuly, synonymá a i. Vďaka nim je text pre čitateľa jasný a pochopiteľný. Textové konektory môžu odkazovať smerom dozadu v texte (čo už bolo spomenuté), smerom dopredu (anticipovať, čo uvedieme) alebo odkazovať von z textu, t. j. vzťahovať sa na javy objektívnej reality.

Textové konektory a ich funkcie ukazuje aj nasledujúci príklad:

Príklad

Individuum a spoločnosť ranonovovekého Uhorska je **aj v slovenskej**¹ historiografii čoraz intenzívnejšie skúmaná cez optiku kriminality a fenoménu kriminálneho správania. Hoci sa bádatelia **doteraz**² sústreďovali prevažne na mestské prostredie, **ich**³ pozornosť postupne púta **aj zločin na vidieku**⁴. **Táto štúdia**⁵ prináša pohľad na súdnu prax na páľffyovskom panstve Červený Kameň v 18. storočí a je postavená na niekoľkých konkrétnych prípadoch. Zaujímavými nie sú iba **samotné prerokované záležitosti**⁶, ale aj otázka jazyka používaného v zápisniciach a ostatných písomnostiach panskej stolice. V 18. storočí začala oveľa častejšie do prísne nemecky vedenej agendy hospodárskej správy panstva prenikať slovenčina. Zámerom je **preto**⁷ pozrieť sa na **jazykovú situáciu**⁸ v písomnostiach červenokamenskej **judikatúry**⁹ a ukázať **tým**¹⁰ na perspektívy výskumu zemepanského súdnictva.

¹ odkazuje mimo text (= na zahraničný výskum)

² odkazuje mimo text (= na uplynulé obdobie)

³ odkazuje na slovo *bádatelia* vyššie v texte

⁴ odkazuje na slová *mestské prostredie + kriminalita* vyššie v texte

⁵ odkazuje čitateľa priamo na text, ktorý číta

⁶ odkazuje na *konkrétne prípady na páľffyovskom panstve* vyššie v texte

⁷ odkazuje na informáciu o prenikaní slovenčiny do písomností

⁸ odkazuje na informáciu o prenikaní slovenčiny do písomností

⁹ synonymum spojenia *súdna prax* spomenutého vyššie

¹⁰ odkazuje na informáciu o analýze písomností na páľffyovskom panstve

(BENKOVÁ, E., 2021. Slovenčina a slovaciká v písomnostiach panskej stolice na panstve Červený Kameň v 18. storočí. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 150–151)

1. Vyberte, ktoré slová napísané tučne/boldom sú v uvedenom kontexte vhodné.

V *tejto / takejto / tej* štúdii sa venujem prvej časti skúmaného problému, *a teda / a to / a tak* podobám Vámošovho reflektovania cudzieho a domáceho. Urobím *tak / tam / tým* pomocou niekoľkých opozícií, ktoré sú v *ich / jeho / jej* diele prítomné. Ide o „tradičné“ priestorové kultúrne opozície medzi východom a západom (Slovania – západná Európa, ale aj Slováci – Česi), medzi severom a juhom (Slováci – Maďari, slovenskí Židia – maďarskí Židia), *ale / nielen / ale aj* o opozície centrum – periféria, kam spadá opozícia väčšina – marginalizovaná skupina (Róm, Žid) a kde sa výrazne objavuje aj rozdiel v prístupe k moci (človek – zvieratá/rastlina/mikrób, muž – žena).

(KROČANOVÁ, D., 2016. O podobách inakosti v tvorbe Gejzu Vámoša. In: *Studia Academica Slovaca* 45. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 198 – didakticky upravené)

2. Ako sa v práci/príspevku odvolávame na predchádzajúci a ako na nasledujúci text? Podčiarknite dané výrazy.

- a) Ako už bolo povedané,
- b) Tejto otázke sa budeme venovať neskôr.
- c) Ako sme spomenuli v úvode,
- d) Ako sme uviedli už skôr,
- e) V ďalšej časti príspevku sa chceme sústrediť na analýzu básnickej zbierky *Dar*.
- f) Ako sme už naznačili v predchádzajúcej kapitole,

3. Doplňte podľa vzoru. Použite neosobnú formu préterita a formu 1. os. pl. futúra. Zároveň použite niektorý z nasledujúcich výrazov:

skôr – vyššie – ďalej – v úvode – v závere – neskôr – už

VZOR:

Ako **už** bolo ...*povedané*... (*povedať*) v úvode,

Ako **neskôr** ...*vysvetlíme*... (*vysvetliť*)

a) Ako bolo (*uviest'*)

Ako (*uviest'*)

b) Ako bolo (*spomenúť*)

Ako (*spomenúť*)

c) Ako bolo (*naznačiť*)

Ako (*naznačiť*)

d) Ako bolo (*opísať*)

Ako (*opísať*)

e) Ako bolo (*ukázať*)

Ako (*ukázať*)

4. Prečítajte si nasledujúci text.

- a) Sledujte tučne/boldom zvýraznené slová. Na čo v texte sa vzťahujú?
- b) Identifikujte princíp, kedy sa v texte preferujú pronominá *ten, tá, to*, kedy pronominá *tento, táto, toto* a kedy pronominá *takýto, takáto, takéto*.
- c) K podčiarknutým výrazom nájdite synonymné výrazy.

Kultúra ako univerzálna antropologická pojmová kategória je prirodzene tvorená nielen internými, vnútro systémovými prvkami a vzťahmi, ale **jej** štruktúru a funkčnosť ovplyvňujú aj externé zdroje. V **takomto** poňatí nesie kultúra analogické znaky ako samotný jazyk a funguje analogickým spôsobom. Pozorujeme **to** na **tom**, že má inherentnú znakovú povahu, určití členovia lokálnej society si **ju** v určitom geografickom priestore osvojili, štandardizovali a prirodzeným spôsobom **ju** reprodukovujú, nehovoriac o tom, že jazyk i kultúra sú abstraktné fenomény, ktorých význam a zmysel sa konkretizuje až v reálnej komunikačnej praxi, resp. kultúrnej situácii. Vplyvom **toho** sa kultúra transformuje na jednotlivé kultúrne mechanizmy a kultúrne inštitúcie **tak**, ako sa jazyk transformuje na text (diskurz).

Uvedené analogie, ako aj mnohé iné podobnosti medzi jazykom (textom) a kultúrou vytvárajú dostatočný výskumný priestor na interdisciplinárne skúmanie **týchto** dvoch kategórií, čoho dôkazom je napríklad vznik a rozmach lingvokultúrológie¹ alebo lingvistickej antropológie² a najnovšie najmä moderných koncepcií kultúry založených na **jej** semioticko-symbolických princípoch a ďalšom interpretatívnom chápaní³.

Jazyk je integrálnou súčasťou kultúry nielen v **tom** zmysle, že pomocou neho uchopujeme a segmentujeme príslušné kultúrne reálie, ale aj v **tom**, že každá textová reprezentácia nesie isté kultúrne

znaky – symboly, a teda je **jej** odrazom, v dôsledku čoho text, resp. istá množina textov poskytuje relatívne ucelený obraz o jej genéze, štruktúre, fungovaní a potenciálnom smerovaní. V našom prípade, t. j. vo vzťahu k slovenskej národnej kultúre, môžeme dokonca tvrdiť, že jazyk – vo svojej kodifikovanej existenčnej forme – je jej fundamentálnou podmienkou, keďže až po zavedení konkrétnych kodifikačných opatrení a ich akceptovaní na širšej spoločenskej báze dochádza k jej expanzii a permanentnému rozvíjaniu⁴. Je zrejmé, že jazyk pôsobí ako výrazný stimulačný činiteľ pri fenoméne kultúry, čo dokazuje jednu zo základných téz celej lingvokulturologie, ako aj kultúrnej semiotiky.

Odhliadnuc od **tejto** iniciačnej fázy vo vývine slovenskej národnej kultúry, ktorú datujeme do prvej polovice 19. storočia a ktorá je spojená s duchovnou, tvorivou, politickou a v neposlednom rade aj jazykovo-kodifikačnou a literárno-umeleckou činnosťou predstaviteľov slovenského preromantického a romantického hnutia⁵, je nutné pri rekonštrukcii slovenskej národnej kultúry a jej parametrizácii prihliadať aj na jej archetypálne zdroje – tzv. protopramene. Za **tie** možno považovať jednak vznešenú antickú kultúru (najmä helenistického typu) a jednak mohutnú latinskú kultúru stredoveku myšlienkovovo výrazne podporovanú kresťanskou náboženskou doktrínou a transcendentálnym. Zhrňujúco povedané, antika v celej svojej úchvatnosti a majestátnosti položila základy všetkých súčasných moderných európskych kultúr vrátane **tej** slovenskej, a to v duchovnom, umeleckom i materialistickom meradle. Jej vklad však možno vidieť aj inde, pretože v ďalšej fáze umožnila rozmach kresťanstva.

¹ Porov. DOLNÍK, J., 2002. Jazyk ako kultúrny jav. *Jazykovedný časopis*, 37, č. 1, s. 19–30 alebo HORVÁTH, M., 2009. Úvod do lingvokulturologie. In: *Varia XVI*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV a Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, s. 206–214.

² Porov. SALZMANN, Z., 1997. *Jazyk, kultura a společnost: úvod do lingvistické antropologie*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1997.

³ Porov. GEERTZ, C., 1996. *Interpretace kultur*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), alebo súhrne ČERVINKOVÁ, H., 2000. Třicet let poté. Úvaha o interpretativním programu Clifforda Geertza. In: *Interpretace kultur*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), s. 503–526.

⁴ Zdôrazňujeme v tejto súvislosti, že samotné kodifikačné aktivity nemali len čisto jazykový a literárny význam, ale podľa našej mienky boli aj výrazným psychologickým impulzom k naštartovaniu niektorých národno-emancipačných a kultúrnych procesov.

⁵ K širšiemu kultúrnemu odkazu Ľudovíta Štúra a ostatných predstaviteľov našej romanticko-generácie pozri najnovšie HORVÁTH, M., 2015. Jazykovo-kodifikačné a kultúrne aktivity Ľudovíta Štúra. *Otázky žurnalistiky*, 58, č. 3–4, s. 73–80.

(HORVÁTH, M., 2016. Parametrizácia slovenskej národnej kultúry na osi domáce verzus cudzie. In: *Studia Academica Slovaca* 45. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 114–117 – didakticky upravené)

3.2 Slovtvorba

1. Doplňte sufíxy a vysvetlite, akým spôsobom dokážeme vytvárať verbálne substantíva.

prezentovať výsledky výskumu:

pred prezentáciou výsledkov výskumu

- a) formulovať teoretické východiská: pri formulovan___ teoretick___ východ_____
- b) klasifikovať jazykové chyby: na základe klasifikác___ jazykov___ ch___
- c) skúmať písomné texty: pri výskum___ písomn___ text___
- d) analyzovať gramatické formy: pred analýz___ gramatick_____ for_____
- e) dosiahnuť hlavný cieľ: kvôli dosiahnut___ hlavn___ cieľ___

2. Doplňte zakončenia substantív (vety na seba textovo ani sémanticky nenadväzujú).

- a) V diplomovej práci sme sa zaoberali anal....., interpret..... a kompar..... diel Dušana Mitana zo 70. rokov minulého storočia.
- b) Naším cieľom bolo obsiahnuť špecifik.... autorových troch diel s ohľadom na zasadenie prozaika do kontextu doby, v ktorej diela vyšli.
- c) Verifik.... stanovených hypotéz priniesla výsledky, ktoré prehľadne zobrazujú tabuľky 4 a 5.
- d) Táto klasifik..... vychádza z porovn..... stylistických vlastností frazeologizmu so stylistickými vlastnosťami slova.
- e) Š. Barnabáš vo viacerých svojich monografiách a štúdiách ponúkol interpret..... hlavných myšlienkových smerov minulých aj prítomných.
- f) Základom správneho systému odmeňovania zamestnancov je identifik.... ich potrieb, záujmov a hodnotovej orient.....

3. Preformulujte podčiarknuté verbá podľa vzoru. Použite nasledujúce verbá s vhodným substantívom.

sa venuje – sa zameriava na – sa zaoberá – obsahuje

VZOR:

Praktická časť interpretuje možné príčiny chýb, ktoré sa vyskytujú v textoch.

→ Praktická časť *sa venuje interpretácii / sa zameriava na interpretáciu / sa zaoberá interpretáciou / obsahuje interpretáciu* možných príčin chýb.

- a) Prvá kapitola sumarizuje základné pojmy z lingvistiky a didaktiky cudzích jazykov.
→
- b) Druhá kapitola špecifikuje metodológiu výskumu.
→
- c) Tretia kapitola opisuje typy chýb, ktoré sa vyskytujú v písomných textoch študentov.
→
- d) Štvrtá kapitola analyzuje jazykový materiál získaný od študentov učiacich sa SakoCJ.
→

3.3 Prepozície v odborných textoch

Odborné texty sú typické o. i. aj tým, že sa v nich využíva aj množstvo zložených sekundárnych prepozícií, ktoré vyjadrujú najmä mnohé abstraktné vzťahy. Sú to najmä:

- **vzťah vo všeobecnosti:** *vzhľadom na, bez ohľadu na, v porovnaní s, vo vzťahu k, v súvislosti s, so zreteľom na*
- **vzťah zhody:** *v súlade s, v zhode s*
- **vzťah rozdielu:** *v protiklade k, na rozdiel od, v rozpore s, s výnimkou*
- **vzťah prostriedku alebo spôsobu:** *pomocou, za pomoci, prostredníctvom, na základe, na báze, vo forme, v duchu, v zmysle*
- **vzťah príčiny alebo pôvod(c)u:** *vplyvom, vďaka, následkom, v dôsledku, účinkom, zo strany*
- **vzťah účelu:** *s cieľom, so zámerom, v záujme*
- **vzťah podmienky alebo vymedzenia:** *v prípade, v rámci*

ÚLOHA

1. S akým pádom sa viažu nasledujúce prepozície? Vytvorte gramaticky správne spojenia.

- a) **bez ohľadu na** (jazyková úroveň)
- b) **v porovnaní so** (špecifická situácia)
- c) **v prípade** (kvantitatívny empirický výskum)
- d) **vo vzťahu k** (zvolená výskumná metóda)
- e) **vzhľadom na** (vybraní respondenti)

2. Zvýraznené prepozície nahradte synonymami a vety v prípade potreby preformulujte.

- a) **Na rozdiel od** ukrajinského a ruského jazyka v slovenčine existuje tendencia k umiestneniu prísudku hneď po príslovkovom určení na začiatku vety bez ohľadu na ostatné vetné členy.
- b) V diplomovej práci sme sa pokúsili o kvantitatívno-kvalitatívnu analýzu chýb v slovoslede slovenského jazyka **na základe** anotovaných textov ukrajinských študentov.
- c) Hypotéza kontrastívnej analýzy bola prevládajúcou hypotézou od 60. do 80. rokov 20. storočia, **na základe** ktorej sa dali predpovedať ťažkosti s jazykovou akvizíciou.
- d) Keďže **v porovnaní s** predchádzajúcimi úrovňami tu máme chýb relatívne málo, nebudeme ich rozdeľovať do podkapitol, len naznačíme spomenuté chyby na konkrétnych príkladoch.
- e) Prvá kapitola je venovaná chybovej analýze ako metóde analýzy jazykových chýb **s cieľom** porozumieť procesu a postupnosti osvojovania si cudzieho jazyka.

(KLYMCHUK, T., 2020. *Analýza jazykových chýb v písaných textoch ukrajinských študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk (so zameraním na slovosled)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave)

3. Preformulujte nasledujúce vety tak, aby ste použili vhodné prepozície.

- a) príčina – **v dôsledku:** *Mistake* je chyba nesystematická, kolísavá, ktorá vzniká, pretože je učiaci sa v strese, je nepozorný a pod.
- b) porovnanie – **v porovnaní s:** Ak porovnáme ruskú vetu so slovenskou, najmä v hovorovej podobe (nielen v ústnej, ale aj písanej forme), je oveľa dynamickejšia.
- c) vzťah – **bez ohľadu na:** Na prvé miesto študenti dávajú podmet, na druhé prísudok, a je jedno, aké sú ostatné vetné členy.
- d) rozdiel – **na rozdiel od:** Na úrovniach A1 až B2 sme našli chyby, ale na úrovni C1 sme nenašli žiadne.

e) východisko/dôsledok – **na základe:** Študent už má isté poznatky a v jeho myslení sa formuje určitý medzijazyk, v ktorom pozícia *sa/si* ešte nie je pevná.

(KLYMCHUK, T., 2020. *Analýza jazykových chýb v písaných textoch ukrajinských študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk (so zameraním na slovosled)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave)

3.4 Konjunkcie v odborných textoch

Konjunkcie v odborných textoch sú veľmi dôležitými jazykovými prostriedkami, ktorými môžeme vyjadriť zložitejšie sémantické vzťahy medzi dvoma alebo viacerými vetami.

Vety môžu byť do súvetí spojené nasledujúcimi typmi spájacích prostriedkov:

- **spojky**, napr. *ale, pretože, že, hoci,...*;
- **vzťažné zámená**, napr. *ktorý, aký, kto, čo, keď, ako, prečo...*;
- **spájacie výrazy príslovkového pôvodu**, napr. *najskôr – potom, tu – tam...*;
- **spájacie výrazy časticového pôvodu**, napr. *ani len, dokonca, nielen – (ale) aj...*

Zo sémanticko-funkčného hľadiska môžeme vymedziť nasledujúce vzťahy medzi vetami v súvetí, ktoré považujeme za veľmi časté v odborných textoch:

- vzťah priradenia/následnosti/postupnosti: *a, najprv – potom, aj, či*;
- vzťah zhody: *a, ako aj, a súčasne/zároveň, na jednej strane – a na druhej strane, tak – ako aj, jednak – a jednak*;
- vzťah stupňovania: *nielen(že) – ale aj, nielen(že) – ale ani, (a) dokonca*;
- vzťah rozdielu/protikladu/porovnania: *ale, no, však, síce – ale, kým, zatiaľ čo*;
- vzťah vylúčovania: *bud' – alebo, či*;
- vzťah prostriedku alebo spôsobu: *pomocou, za pomoci, prostredníctvom, na základe, na báze, vo forme, v duchu, v zmysle*;
- vzťah príčiny: *pretože, lebo, keďže*;
- vzťah dôsledku: *(a) tak, (a) preto, teda*;
- vzťah prípustky: *hoci, napriek tomu, že, aj keď*;
- vzťah účelu: *aby*;
- vzťah vysvetlenia: *teda, čiže*;
- vzťah reálnej podmienky alebo vymedzenia: *ak, v prípade, že*;
- vzťah potenciálnej alebo ireálnej podmienky: *keby, ak by*.

1. Vysvetlite funkciu zvýraznených konjunkcií, a ak je to možné, nahradte ich synonymami.

- a) Zrod celovečerného životopisného filmu v réžii Jana Svítáka (...) bol však značne komplikovaný (...), **hoci** ho finančným príspevkom podporil aj československý štát. (MACHO, M., 2018. Hľadanie národného hrdinu v kontexte dramatického a filmového umenia. In: *Studia Academica Slovaca 47*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 59)
- b) Tieto typy textov nie sú predmetom našej pozornosti, **keďže** v nich nejde o vlastnú reflexiu bohemizmu/čechizmu (GAJDOŠOVÁ, K., 2018. Metahodnotenie bohemizmus/čechizmus v slovensko-českých kontaktoch (na báze textových korpusov). In: *Studia Academica Slovaca 47*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 213)
- c) Odbor slovenské dejiny, **ako aj** predmety a kurzy s týmto názvom sa začali vyučovať na univerzite až od zimného semestra 1939/1940 práve zásluhou vtedy už riadneho univ. prof. D. Rapanta. (BAĎURÍK, J. a E. BENKOVÁ, 2018. Profesor Daniel Rapant (1897 – 1928 – 1988). In: *Studia Academica Slovaca 47*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 128)
- d) Na to, **aby** Peter Pišťanek napísal spoločenský román o deväťdesiatych rokoch, nepotreboval angažovať do svojej prózy politické dejiny. (DAROVEC, P., 2018. Nežná revolúcia a drsná realita v románe Petra Pišťanka Rivers of Babylon. In: *Studia Academica Slovaca 47*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 183)
- e) Hrdina je podrobený rozličným skúškam, musí prekonávať prekážky, často prechádza očistou, **ak** sa previnil voči etickým princípom alebo žiadal neprimerane veľa vzhľadom na svoje postavenie. (PEKA-

ROVIČOVÁ, J., 2018. Po slovensky s rozprávkou v jazykovo-kultúrnom koncepte slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 272)

- f) Platilo to najmä pre prijímanie podnetov z hudobnej kultúry nám najbližšej, **teda** českej, s ktorou sme aj vďaka dlhoročnému spolužitiu v jednom štátnom útvare zdieľali spoločné osudy (CHALUPKA, L., 2018. „Osmičky“ vo vývoji slovenskej hudby 20. storočia. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 36)

2. Opravte použitie konjunktív v nasledujúcich vetách.

- a) Vo svojich štúdiách upozorňuje na to, že systém prefixov sa ako aj ochudobňuje, tak aj obohacuje.
- b) Preskúmali sme 225 textov, však táto analýza nebola dostačujúca.
- c) Hoci je známe, že jeden jediný prvok alebo dokonca pár prvkov ešte nemôžu vytvárať príťažlivé prostredie obvyčajnej hry, gamifikácia má však svoje výsledky aj pri jednom z komponentov.
- d) Ide jednak o strategické znalosti a o znalosť riešiť rôzne typy testov.
- e) Na štúdium v online kurze slovenčiny študenti musia ovládať angličtinu na úrovni aspoň A2, takže angličtina funguje ako sprostredkujúci jazyk pri výklade gramatiky a zadaní cvičení.

3.5 Súhrnné cvičenia

Nasledujúce cvičenia slúžia na precvičenie rôznych štylistických, lexikálnych a gramatických javov. Vo všetkých cvičeniach je použitá nasledujúca štúdia: MOŠAŤOVÁ, M., 2018. Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku v pripravovanom akvizičnom korpuse. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 344–350.

1. Prečítajte si nasledujúci text a potom v ponuke nižšie v danom riadku prečiarknite možnosť, ktorá je v uvedenom kontexte nevhodná.

Jazykové chyby sú prítomné¹ v procese učenia sa každého cudzieho jazyka. S menej úspešnou alebo až neúspešnou písomnou aj hovorenou komunikáciou je neustále konfrontovaný² tak študent, ako aj³ lektor. Preto aj identifikácia, interpretácia a didaktická reflexia jazykových chýb tvoria súčasť výučby⁴ nepochybne každého cudzieho jazyka – najmä so zámerom⁵ ich redukcie i profylaxie (aby sa vyskytovali čo najmenej a aby sa im v čo najväčšej možnej miere už predchádzalo). Potrebu komplexnejšej analýzy jazykových chýb, pri ktorej by sme chceli⁶ využiť nástroje a skúsenosti korpusovej lingvistiky, pociťujeme aj v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka.

- ¹ sa objavujú – sa vyskytujú – sa hľadajú – možno nájsť
- ² je konfrontujúci – sa konfrontuje
- ³ jednak študent a jednak lektor – nielen študent, ale aj lektor – nielen študent, ba aj lektor
- ⁴ predstavujú súčasť výučby – patria k výučbe – stvárajú súčasť výučby
- ⁵ s úlohou – s cieľom
- ⁶ zamýšľame – plánujeme – vymýšľame

2. Podčiarknite gramaticky správny tvar atribútu.

táto/tento/toto analýza, v *tejto/tomto/touto* oblasti, cieľom *tejto/tohto/tomto* výskumnej/výskumného/výskumnom projekte, *táto/tento/toto* jazyková/jazykový/jazykové systém, vo *všetkým/všetkých/všetkými* písomným/písomných/písomnými textoch, *naše/naši* doterajšie/doterajší skúsenosti

3. Transformujte podľa vzoru (= použite aktívne alebo pasívne participiá). Pozor na slovosled.

VZOR:

Náš príspevok prezentuje projekt, ktorý sa rozbieha v centre Studia Academica Slovaca.

→ *Náš príspevok prezentuje projekt rozbiehajúci sa v centre Studia Academica Slovaca.*

a) Cieľom je vytvoriť elektronický korpus písomných textov študentov, ktorí sa učia slovenčinu ako cudzí jazyk.

→

b) Stručne naznačuje konceptie, ktoré existujú v doterajšom výskume cudzích jazykov.

→

c) V rámci projektu skúmame písomné texty, ktoré napísali študenti na lektorátoch v zahraničí.

→

d) Všetky texty, ktoré získame od študentov, doplníme o tzv. vonkajšie metadáta (údaje o autorovi textu a o texte).

→

- e) Korpus by mal predstavovať moderný nástroj, ktorý bude slúžiť na ďalšie vedeckovýskumné účely v oblasti aplikovanej lingvistiky.

→

4. Doplňte vhodné spojenia.

v spolupráci s – aby – s pomocou – na podklade – s cieľom – kvôli

..... skúmať jazykové chyby štatisticky reprezentatívneho súboru jazykových textov, využívajúc poznatky a možnosti korpusovej lingvistiky, začalo v roku 2017 centrum SAS Oddelením Slovenského národného korpusu JÚLŠ SAV vypracovávať koncepciu korpusu písomných textov v slovenskom jazyku, ktoré boli vytvorené nerodenými hovoriacimi s rôznou úrovňou jazykovej kompetencie (skrátene tzv. chybového korpusu).

5. Transformujte podľa vzoru (= zmeňte na mennú konštrukciu a doplňte sufíxy).

VZOR:

prezentovať spoločný projekt:

pred prezentáciou spoločného projektu

a) opísať teoretické východiská:

pri opis_____ teoretick_____ východ_____

b) interpretovať základné príčiny:

pri interpretácii základn_____ príč_____

c) skúmať písomné texty:

pri výskum_____ písomn_____ text_____

d) porovnať počet chýb:

po porovnan_____ počt_____ ch_b

e) nadväzovať na zahraničných autorov:

v nadväznost_____ na zahraničn_____ autor_____

6. Vyberte vhodné prepozície.

Vnútoraná anotácia spočíva (pri / v / o / na) tom, že každej chybe priradíme značku (pri / v / bez / podľa) typu chyby. Každú chybu, ak to bude možné, zároveň opravíme. (Na / Pri / Podľa / V) základe týchto atribútov môžeme (pri / počas / v priebehu) ďalšom výskume vyselektovať len vybrané javy – napr. vybrať len chyby, ktoré urobili študenti (s / podľa / pri / v) jazykovou úrovňou A2 (po / v / pri / na) prípade slovesného vidu.

7. Preformulujte.

VZOR:

korpus predstavuje moderný nástroj

korpus je považovaný za moderný nástroj

a) rovnaký ako koncepcia

totožný

b) skúmať jazykové chyby

zaoberať sa

c) zefektívniť výučbu

prispieť výučby

d) bude slúžiť na výskum

umožní

e) výsledky by mali prispieť k spresneniu

výsledky pomôžu

8. Nahradte zvýraznené konjunkcie synonymami.

- a) Opisom, analýzou **aj** diagnostikou jazykových chýb sa v posledných desaťročiach zaoberá predovšetkým aplikovaná lingvistika, didaktika cudzích jazykov, teória prekladu, kontaktná lingvistika **či** psycholingvistika.

- b) **Ale** jazykové chyby nie sú zapríčinené iba prenosom pravidiel alebo elementov z materinského jazyka, **teda** nevyplývajú iba z interlingválnych rozdielov.
- c) V slovenskom kontexte na to upozorňuje napríklad aj A. Horák (2014), **keď** konštatuje, že (...)
- d) **Zatiaľ čo** U. Weinreich (1953) vymedzil termín interferencia ako (...), iný autor, M. Clyne (1967), použil synonymný termín transferencia alebo transfer ako (...).
- e) Širší pojem chybová analýza zahŕňa **tak** interferenčné, **ako aj** vývojové chyby.
- f) Toto rozlišovanie má však svoj význam vo výučbe, **keďže** ovplyvňuje stratégiu ďalšej výučby.

9. Preformulujte zvýraznené spojenia.

- a) **v prípade učenia sa** jazyka
- b) pri osvojovaní si materinského jazyka **v prípade detí**
- c) chybová analýza sa etablovala **zásluhou L. Selinkera** v 70. rokoch minulého storočia
- d) Produkcia chýb u študentov **podľa nás** odráža istý prechodný stav v neustálom procese pretvárania istého medzijazyka...
- e) **V protiklade k predchádzajúcim lingvistom** sa pri L. Selinkerovi objavuje (...)
- f) **Medzi najčastejšie chyby** patria chyby v deklinácii a konjugácii.

10. Aká bude väzba verba? Doplňte výrazy v zátvorkách v správnych tvaroch, prípadne doplňte aj prepozície, ak je to potrebné.

- a) V práci sa zaoberáme (frazémy) s komponentom *pes* v slovenskom jazyku.
- b) Výskum poukazuje (potreba) posilniť právny štát.
- c) Práca prináša (nový pohľad) na klasifikáciu slovných druhov.
- d) V úvode naznačujeme (niektoré príčiny) vzniku antisemitizmu v Európe.
- e) Práca reflektuje (hlavné tendencie) vo vývine európskej hudby 20. storočia.
- f) V práci sa sústreďujeme (problematika) času ako základnej gramatickej kategórie slovesa.
- g) V práci sa zameriavame (analýza) motívu matky v slovenskej lyrike 1. polovice 20. storočia.
- h) V práci využívame (metóda) komparácie.
- i) Formulujeme (vstupná hypotéza).
- j) Anotácia spočíva (priradenie) značiek k jednotlivým chybám.
- k) Práca sa venuje (porovnanie) dvoch románov R. Jašíka.
- l) Korpus bude slúžiť (lingvisti a lektori) (ďalšie analýzy).

11. Vypíšte verbá z cvičenia 10 do nasledujúcej tabuľky a doplňte ich vidové páry.

imperf.	perf.	imperf.	perf.
poukazovať na + A	poukázať na + A		

Kľúč k cvičeniam

1 Výstavba vedeckých textov

1.1 Hlavné znaky vedeckých textov

1. 1e, 2b, 3g, 4h, 5c, 6f, 7a, 8d

2. a) kurzíva; b) skratka/značka; c) zátvorky; d) úvodzovky; e) bold/tučné písmo

3. a) nadpis, b) autor/-i, c) skratka, d) abstrakt, e) kľúčové slová, f) kurzíva, g) úvodzovky, h) bibliografický odkaz, i) pomlčka, j) zátvorka

4.

Ciele výskumu, ku ktorým chceli autorky dospieť	odhaliť pripravenosť a vybavenosť lektorov a lektoriek na dištančnú výučbu, zmapovať ich skúsenosti, zručnosti, preskúmať ich potreby s cieľom zväziť ďalší rozvoj a možnosti smerovania SakoCJ v blízkej budúcnosti
Predpoklady alebo hypotézy, z ktorých vychádzali	V dôsledku nevyužívania dištančnej výučby v období pred pandémiou covid-19 bude existovať nízka variabilita v používaní digitálnych platforiem a výučbových aplikácií. U lektoriek a lektorov bude prevažovať v oboch sledovaných semestroch skôr celková nespokojnosť s DV. Najdôležitejšou potrebou lektoriek a lektorov bude potreba zlepšiť a rozšíriť ponuku didaktických materiálov pre SakoCJ v online forme a potreba zlepšiť si technologické, ale aj didaktické zručnosti v online prostredí.
Metódy a postup pri výskume	dotazníková metóda Výskum prebiehal v dvoch fázach – v júni 2020 a v januári 2021 – formou anonymných online dotazníkov. Otázky v oboch dotazníkoch boli rovnaké, avšak dotazník, ktorý sa zameriaval na výučbu počas ZS 2020/2021, obsahoval navyše otázky zamerané na zmeny vo výučbe v porovnaní s LS 2019/2020. Práve zmeny a porovnanie výučby v oboch semestroch boli pre nás kľúčové. Dotazníky obsahovali tak otvorené, ako aj zatvorené otázky. Na otázky, ktoré sa zameriavali na hodnotenie a zisťovanie postojov k dištančnej výučbe a k jej aspektom a taktiež frekvencie využívania jednotlivých foriem a spôsobov DV, sme využili Likertove škály.
Výskumná vzorka	27 respondentov hodnotiacich výučbu v LS 2019/2020 a 21 respondentov hodnotiacich výučbu v ZS 2020/2021 (z toho ženy mali v LS 66,7-percentné zastúpenie a 76,2-percentné v ZS)
Výsledky výskumu a závery, ku ktorým autorky dospeli	vysoko pozitívny postoj k dištančnej výučbe, čo sa ukázalo byť v rozpore s jednou z našich vstupných hypotéz (s DV celkovo nespokojných len 14 až 15 % respondentov), najväčšia nespokojnosť bola s časovou náročnosťou DV (v oboch semestroch), čo v dotazníkoch koreluje s vyjadreným dopytom po digitálnych materiáloch a školeniach zameraných na prácu s novými technológiami a aplikáciami, študenti nestagnovali, ale napreďovali, výučba bola hodnotená ako efektívna, lektori napriek ojedinelým výhradám hodnotili veľmi pozitívne aj mieru interakcie so študentmi.

Problémy pri výskume	Autorky príspevku nezískali dáta od rovnakých respondentov za oba skúmané semestre (pre pracovné vyťaženie viacerých lektoriek a lektorov i pre personálne výmeny na niektorých lektorátoch).
Ostávajúce otvorené otázky, ktoré sa autorkám nepodarilo zodpovedať	V príspevku to nie je uvedené.

5. a) V *príspevku/texte/štúdiu* sa venujeme motívu otca v románe Ruda Slobodu Rozum.; b) **Cielom/Záměrom** našej práce je poukázať na príčiny nárastu trestných činov drogovo závislých.; c) V bakalárskej práci používame dva hlavné **zdroje/pramene**: *War and Peace in the Frontier: Ottoman Rule in the Uyvar Province* (2009) a *Frontier Orientalism and the Turkish Image in Central European Literature* od Charlesa D. Sabatosa (2014); d) Napriek tomu, že práce prvých dvoch **autorov** sú z relatívne staršieho obdobia, ich vymedzenie bilingvizmu je stále používané.; e) Ako však **uvádza/tvrdí/konštatuje** J. Filipovič (2015), používaná klasifikácia má isté nedostatky.

6. práca/príspevok/štúdia/článok, b) záverečná práca, c) autor, d) konštatovať/tvrdiť/uvádzať

1.3 Výskumná oblasť, výskumná téma a výskumné otázky

1. a) antisemitizmus na Slovensku – možné návrhy: príčiny, vznik, prejavy antisemitizmu, možné výskumné témy: príčiny vzniku antisemitizmu na Slovensku, úloha štátu pri vzniku protizidovskej propagandy na Slovensku, postoje obyvateľov k židovskej otázke na Slovensku na začiatku 20. storočia a podobne

1.4 Výskumné metódy a výskumné dáta

1. kvalitatívny výskum; metóda poloriadeného rozhovoru a metóda (obsahovej) analýzy

2. a) Výskum je **založený** na obsahovej analýze novinových článkov.; b) Na získanie potrebných výskumných dát **sme použili** metódu štruktúrovaného dotazníka.; c) Stanovený cieľ sme mohli **dosiahnuť** iba kvalitatívnym výskumným prístupom.; d) Výskum sme **realizovali** prostredníctvom rozhovorov s predstaviteľmi jednotlivých politických strán.; e) Naš výskum **prebiehal** od júna 2020 do januára 2021 formou anonymných online dotazníkov.; f) Dotazníky **obsahovali** tak otvorené, ako aj zatvorené otázky.; g) Celkovo **sme získali** 105 vyplnených dotazníkov.

1.5 Formulovanie cieľov práce

1. **A)** výskumné ciele: poukázať na najdôležitejšie funkcie rozprávky, zo psychologického hľadiska charakterizovať vybrané detské rozprávky, analyzovať okolnosti, ako, kedy, s kým, ako dlho a prečo sa deti venujú rozprávkam v rodinnom prostredí; výskumné metódy: dotazníková metóda, kvalitatívny aj kvantitatívny výskum; hypotéza: žiadna nebola stanovená; **B)** výskumné ciele: analyzovať gamifikačné prvky v rámci výučbovej platformy www.e-slovak.sk, ktorá ponúka online kurzy slovenčiny ako cudzieho jazyka, prepojiť Bloomovu taxonómiu vzdelávacích cieľov s gamifikáciou; výskum: definovanie termínu gamifikácia, opis gamifikačných prvkov, myšlienkový experiment; hypotéza: žiadna nebola stanovená; **C)** výskumné ciele: analyzovať jednotlivé segmenty trhu spoločnosti McDonald's a zhodnotiť vplyv, ktorý prináša zavádzanie inovatívnych foriem marketingu, a to konkrétne marketingu zážitku na cieľového zákazníka; výskum: analýza vybraných situácií marketingu zážitku, ich stručná charakteristika a vplyv na spotrebiteľa, dotazníková metóda, hypotézy: na tomto mieste neuvedené

1.6 Teoretické východiská vedeckého textu

1. V texte sa uvádzajú dve vymedzenia: **a)** ideológia, podľa ktorej národ ako (historická) kolektívna etnická komunita má právo na suverenitu, cieľom je posilňovanie a ochrana etnicky postavenej národnej identity, čo sa politicky mohlo prejavovať vo viacerých oblastiach, počnúc školstvom cez kultúru až po štátoprávne usporiadanie (právo na spravovanie územia); **b)** mobilizačná politická stratégia, založená na ochrane tradičných kresťanských hodnôt, ktoré sú prezentované ako základ národnej identity, a kritizujúca multikulturalizmus a liberalizmus

3. b)

4. Podľa J. Furdíka (rok, strana) väčšina týchto výrazov ešte nenadobudla „domovské právo“ medzi substantívami.; b) **Ako už bolo uvedené vyššie / Ako sme uviedli už skôr**, podľa Oravca k druhotným predložkám nepatria iba „ustrnuté tvary podstatných mien, ktoré nemôžu stáť samostatne“, čo by podľa neho

bola iba úzka definícia druhotných predložiek.; c) **Druhotné predložky v jazyku odborných diel analyzovala / druhotným prepozíciám v jazyku odborných diel sa venovala O. Kajanová (1961, s. 97 – 104);** d) „Stereotypné rozhodnutia poskytujú viac ako 60 % správnych profesionálnych riešení, zabezpečujú stabilný vývoj situácií a profesie ako celku“ (**porov. Akhmetova et al. rok, strana**). **Stereotypné metódy môžu byť teda** pri riešení problémov v oblasti vzdelávania veľmi užitočné, musia sa však používať správne a vo vhodnom čase.; e) **Podľa Morfológie slovenského jazyka (rok) sú partikuly** neohybným slovným druhom, ktorý (...); f) Z uvedeného je zrejmé, že použitie didaktických stereotypov môže mať pozitívne aj negatívne účinky. Teraz/v nasledujúcej časti **opíšeme/charakterizujeme/vymedzíme** didaktické stereotypy z pohľadu učiteľov.; g) **Zistili sme / naša analýza ukázala, že** 69,2 % opýtaných učiteľov sa považuje za skôr kreatívneho, inovatívneho učiteľa.

1.7 Citovanie a uvádzanie prameňov

1. Ide o techniku priebežných poznámok.
- 2.

Technika 1. údaj a dátumu (tzv. harvardský systém):

Juraj Alner (1973). *Ústav pamäti národa* [online], ©2004–2022. ÚPN [cit. 2022–1–21]. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/sk/juraj-alner-1937/%20>

KOVÁR, Branislav, ZAJAC, Oliver a Lucia BENEDIKOVÁ, 2020. *Epidémie v dejinách: Ľudstvo v boji s neviditeľnými nepriateľmi*. Bratislava: Premedia. ISBN 9788081598364.

LACKO, Martin, 2010. *Zrod Slovenského štátu v kronikách slovenskej armády* [online]. Bratislava: Ústav pamäti národa [cit. 2021–10–19]. ISBN 978–80–89335–19–0. Dostupné na: https://www.upn.gov.sk/publikacie_web/zrod-slovenskeho-statu-v-kronikach-slovenskej-armady.pdf

MARSHALL, Tim, 2021. *The Power of Geography: Ten Maps That Reveal the Future of Our World* [online]. London: Elliott and Thompson [cit. 2021–10–18]. ISBN 9781783965953.

Technika priebežných poznámok:

Juraj Alner (1973). *Ústav pamäti národa* [online]. ÚPN, ©2004–2022 [cit. 2022–1–21]. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/sk/juraj-alner-1937/%20>

KOVÁR, B., ZAJAC, O. a L. BENEDIKOVÁ. *Epidémie v dejinách: Ľudstvo v boji s neviditeľnými nepriateľmi*. Bratislava: Premedia, 2020. ISBN 9788081598364.

LACKO, M. *Zrod Slovenského štátu v kronikách slovenskej armády* [online]. Bratislava: Ústav pamäti národa, 2010 [cit. 2021–10–19]. ISBN 978–80–89335–19–0. Dostupné na: https://www.upn.gov.sk/publikacie_web/zrod-slovenskeho-statu-v-kronikach-slovenskej-armady.pdf

MARSHALL, T. *The Power of Geography: Ten Maps That Reveal the Future of Our World* [online]. London: Elliott and Thompson, 2021 [cit. 2021–10–18]. ISBN 9781783965953.

a) zápis bibliografických odkazov:**Technika 1. údaj a dátumu (tzv. harvardský systém)**

„S deklináciou substantív sa cudzinci zoznamujú jednak vertikálne v rámci jedného vzoru, kde sa predstaví celá paradigma, jednak horizontálne po jednotlivých pádoch, pričom môžu sledovať analogické a kontrastné prípony vo všetkých rodoch“ (Pekarovičová 2020, s. 74).

Pri predstavení dôležitých črt slovenčiny sa ako najvhodnejší postup ukazuje konfrontačný výklad príslušných gramatických kategórií s tým, že sa zdôraznia tie javy, ktoré cudzinci nemajú vo svojom jazyku L1 alebo sa nezhodujú so systémom slovenčiny (Baláž 1986).

„Cieľom výučby pritom je nie aktívne osvojenie si celej konjugačnej paradigmy, ale primárne tých tvarov, ktoré sú komunikačne funkčné a žiaduce“ (Španová a Mošatová 2015, s. 123).

Je vhodné, ak výber gramatických javov v učebnici vyplýva z tematického zamerania jednotlivých lekcí (Kamenárová et al. 2007).

... identifikácia, interpretácia a didaktická reflexia jazykových chýb je stálou súčasťou výučby každého jazyka (Gajdošová a Mošatová 2019) ...

Technika číselných odkazov (tzv. numerický systém)

„S deklináciou substantív sa cudzinci zoznamujú jednak vertikálne v rámci jedného vzoru, kde sa predstaví celá paradigma, jednak horizontálne po jednotlivých pádoch, pričom môžu sledovať analogické a kontrastné prípony vo všetkých rodoch“ (1 s. 74).

Pri predstavení dôležitých črt slovenčiny sa ako najvhodnejší postup ukazuje konfrontačný výklad príslušných gramatických kategórií s tým, že sa zdôraznia tie javy, ktoré cudzinci nemajú vo svojom jazyku L1 alebo sa nezhodujú so systémom slovenčiny (2).

„Cieľom výučby pritom je nie aktívne osvojenie si celej konjugačnej paradigmy, ale primárne tých tvarov, ktoré sú komunikačne funkčné a žiaduce“ (3 s. 123).

Je vhodné, ak výber gramatických javov v učebnici vyplýva z tematického zamerania jednotlivých lekcí (4).

... identifikácia, interpretácia a didaktická reflexia jazykových chýb je stálou súčasťou výučby každého jazyka (5) ...

Technika priebežných poznámok

„S deklináciou substantív sa cudzinci zoznamujú jednak vertikálne v rámci jedného vzoru, kde sa predstaví celá paradigma, jednak horizontálne po jednotlivých pádoch, pričom môžu sledovať analogické a kontrastné prípony vo všetkých rodoch.“¹

Pri predstavení dôležitých črt slovenčiny sa ako najvhodnejší postup ukazuje konfrontačný výklad príslušných gramatických kategórií s tým, že sa zdôraznia tie javy, ktoré cudzinci nemajú vo svojom jazyku L1 alebo sa nezhodujú so systémom slovenčiny.²

„Cieľom výučby pritom je nie aktívne osvojenie si celej konjugačnej paradigmy, ale primárne tých tvarov, ktoré sú komunikačne funkčné a žiaduce.“³

Je vhodné, ak výber gramatických javov v učebnici vyplýva z tematického zamerania jednotlivých lekcí.⁴

... identifikácia, interpretácia a didaktická reflexia jazykových chýb je stálou súčasťou výučby každého jazyka⁵...

¹ PEKAROVIČOVÁ, Jana. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky* [online]. Bratislava: Stimul, 2020. [cit. 2021-10-18]. Dostupné na: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/24>, s. 74.

² BALÁŽ, Peter. Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku. In: MISTRÍK, Jozef, ed. *Studia Academica Slovaca*. 14. Bratislava: Alfa, 1986, s. 35–55.

³ ŠPANOVÁ, Eva a Michaela MOŠAŤOVÁ. Ku klasifikácii konjugačných tried pre potreby slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: DVOŘÁKOVÁ, Gabriela a Jan HOUŽVIČKA, zost. *Gramatika ve výuce a testování cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015. ISBN 978-80-87238-11-0, s. 123.

⁴ KAMENÁROVÁ, Renáta et al. *Křížom–krážom. Slovenčina A1*. Bratislava: Univerzita Komenského 2007. ISBN 978-80-223-2441-0.

⁵ GAJDOŠOVÁ, Katarína a Michaela MOŠAŤOVÁ. Annotation in the Corpus of Texts of Students Learning Slovak as a Foreign Language (ERRKORP). In: *Jazykovedný časopis*. 2019, roč. 70, č. 2, s. 345–357. ISSN 0021-5597.

b) zoznam bibliografických odkazov:

Technika 1. údaj a dátumu (tzv. harvardský systém)

BALÁŽ, Peter, 1986. Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku. In: MISTRÍK, Jozef, ed. *Studia Academica Slovaca. 14.* Bratislava: Alfa, s. 35-55.

GAJDOŠOVÁ, Katarína a Michaela MOŠAĎOVÁ, 2019. Annotation in the Corpus of Texts of Students Learning Slovak as a Foreign Language (ERRKORP). *Jazykovedný časopis.* 2019, roč. 70, č. 2, s. 345-357. ISSN 0021-5597.

KAMENÁROVÁ, Renáta et al., 2007. *Krížom-krážom. Slovenčina A1.* Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 978-80-223-2441-0.

PEKAROVIČOVÁ, Jana, 2020. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky* [online]. Bratislava: Stimul. [cit. 2021-10-18]. ISBN 978-80-8127-290-5. Dostupné na: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/24>

ŠPANOVÁ, Eva a Michaela MOŠAĎOVÁ, 2015. Ku klasifikácii konjugačných tried pre potreby slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: DVOŘÁKOVÁ, Gabriela a Jan HOUŽVIČKA, zost. *Gramatika ve výuce a testování cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince).* Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 122-131. ISBN 978-80-87238-11-0.

Technika číselných odkazov (tzv. numerický systém)

1. PEKAROVIČOVÁ, Jana. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky* [online]. Bratislava: Stimul, 2020. [cit. 2021-10-18]. ISBN 978-80-8127-290-5. Dostupné na: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/24>

2. BALÁŽ, Peter. Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku. In: MISTRÍK, Jozef, ed. *Studia Academica Slovaca. 14.* Bratislava: Alfa, 1986, s. 35-55.

3. ŠPANOVÁ, Eva a Michaela MOŠAĎOVÁ. Ku klasifikácii konjugačných tried pre potreby slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: DVOŘÁKOVÁ, Gabriela a Jan HOUŽVIČKA, zost. *Gramatika ve výuce a testování cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince).* Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015, s. 122-131. ISBN 978-80-87238-11-0.

4. KAMENÁROVÁ, Renáta et al. *Krížom-krážom. Slovenčina A1.* Bratislava: Univerzita Komenského, 2007. ISBN 978-80-223-2441-0.

5. GAJDOŠOVÁ, Katarína a Michaela MOŠAĎOVÁ. Annotation in the Corpus of Texts of Students Learning Slovak as a Foreign Language (ERRKORP). *Jazykovedný časopis.* 2019, roč. 70, č. 2, 2019, s. 345-357. ISSN 0021-5597.

Technika priebežných poznámok

BALÁŽ, Peter. Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku. In: MISTRÍK, Jozef, ed. *Studia Academica Slovaca. 14.* Bratislava: Alfa, 1986, s. 35-55.

GAJDOŠOVÁ, Katarína a Michaela MOŠAĎOVÁ. Annotation in the Corpus of Texts of Students Learning Slovak as a Foreign Language (ERRKORP). *Jazykovedný časopis.* 2019, roč. 70, č. 2, s. 345-357. ISSN 0021-5597.

KAMENÁROVÁ, Renáta et al. *Krížom-krážom. Slovenčina A1.* Bratislava: Univerzita Komenského, 2007. ISBN 978-80-223-2441-0.

PEKAROVIČOVÁ, Jana. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky* [online]. Bratislava: Stimul, 2020. [cit. 2021-10-18]. ISBN 978-80-8127-290-5. Dostupné na: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/24>

ŠPANOVÁ, Eva a Michaela MOŠAĎOVÁ. Ku klasifikácii konjugačných tried pre potreby slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: DVOŘÁKOVÁ, Gabriela a Jan HOUŽVIČKA, zost. *Gramatika ve výuce a testování cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince).* Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015, s. 122-131. ISBN 978-80-87238-11-0.

2 Základné formálno-obsahové časti záverečných prác

2.2 Abstrakt

1. Základnými znakmi abstraktu pri záverečných prácach sú tieto parametre: súčasťou abstraktu je bibliografický odkaz na samotnú záverečnú prácu a kľúčové slová; abstrakt je formulovaný v 3. os. sg.; obsahuje špecifikovanie cieľov práce a opis členenia práce.

Predkladaná diplomová práca **sa zaoberá** výskumom chybovosti realizovanej v kategórii kongruencie v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka. **Cieľom práce je** kvantitatívno-kvalitatívna analýza zameraná na identifikáciu a interpretáciu chýb vo vyjadrení gramatickej zhody v písaných textoch zahraničných študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. **Práca je rozdelená na päť častí. Prvá, teoretická časť vymedzuje termín** jazykovej chyby **a charakterizuje základné prístupy**, ktoré súvisia s osvojovaním

cudzieho jazyka. **Ďalšia časť práce sa zaoberá** zhrnutím teoretických poznatkov o gramatickej kategórii kongruencie. **Tretia, praktická časť práce sa venuje samotnej analýze** textov cudzincov so zreteľom na chyby v realizácii kongruencie. **Štvrtá časť práce je zameraná na analýzu a charakteristiku** osvojovania si kategórie zhody v tých textoch študentov s rovnakým jazykom L1, ktoré sa vo výskumnej vzorke vyskytovali na viacerých jazykových úrovniach. **Piata časť práce obsahuje súhrnné zistenia** v rámci nášho výskumu.

2. **V práci sa venujem** Práca sa venuje problematike prekladu medzi poľštinou a slovenčinou s dôrazom na preklad vlastných mien. Hlavným cieľom mojej práce je priblížiť interkultúrny a interlingválny charakter prekladu umeleckého textu a úlohy vlastných mien vo fantastike na príklade románu *Zaklínač* od Andrzeja Sapkowského. V úvode práce priblížim **Úvod práce približuje/obsahuje** charakteristiku žánru fantasy a zhrniem základné informácie **o čom? (chýba doplnenie)** a uvediem príslušnú literatúru. V ďalšej kapitole predstavím **Teoretická časť práce sa zameriava na** históriu prekladu, najpopulárnejšie **významné/relevantné** teórie používané prekladateľmi, ich kompetencie a najväčšie problémy, s ktorými sa pri preklade stretávajú. Jadro práce je venované analýze vybraných jazykových chýb zapríčinených **pod vplyvom medzijazykového transferu a interkultúrnych odlišností medzijazykovým transferom a interkultúrnymi odlišnosťami**. – *abstrakt sa píše ako súvislý text bez odsekov, namiesto 1. os. sg. sa používa 3. os. sg., nepoužívajú sa prívlastňovacie zámená môj, náš.*

3. Kľúčovými slovami môžu byť napríklad nasledujúce výrazy: *predložky, predložkové konštrukcie, slovenčina ako cudzí jazyk, srbčina, interferencia*

2.3 Úvod

1. a) hlavný cieľ práce: **preskúmať, akých chýb sa študenti dopúšťajú v dependencii, t. j. vo formálnom spôsobe vyjadrenia závislostných vzťahov existujúcich medzi predikátom a komponentmi vetnej štruktúry v procese osvojovania si slovenčiny ako cudzieho jazyka (ďalej len SakoCJ), podať prehľad chýb, ktorých sa študenti v dependencii dopúšťajú, a z tohto dôvodu môže motivovať ku skvalitneniu výkladu problémového gramatického javu;** b) doterajšie/existujúce štúdie: **najmä publikácie angloamerických autorov, napr. Cordera (1967), Ellisa (1997, 2005), Granger (2008) a Selinkera (1972), príspevky českých autoriek Panevovej (2014) a Kotkovej (2017) či viaceré práce v spoluautorstve Štindlovej, Škodovej, Rosena a Hanu (2012, 2013 a i.); na Slovensku výskum v tejto oblasti za svetom zaostáva o niekoľko dekád, spomenúť však možno autorov v oblasti didaktiky SakoCJ, ako sú Pekarovičová (2002, 2004 a i.), Dolník (2016), Kamenárová (2016), Mošaťová (2018, 2019a, 2019b); podnetná je takisto práca Sedlákovej (2015);** c) nedostatok v doterajšom výskume: **na Slovensku výskum v tejto oblasti za svetom zaostáva o niekoľko dekád;** d) výskumné hypotézy: **nie sú uvedené;** e) použité výskumné metódy: **nie sú uvedené;** f) objasnenie výskumnej témy: **osvojovanie si slovenčiny ako cudzieho jazyka, konkrétne v oblasti dependencie;** g) štruktúra práce: **Práca má dve časti – teoretickú a praktickú. Teoretická časť pozostáva z troch kapitol (...)** Práca je v prílohe doplnená o tabuľku zachytávajúcu všetky zaznamenané chyby v dependencii.

2. **Úvod 1:** autorka vhodne vymedzuje predmet výskumu, ciele výskumu a špecifikuje aj výskumné metódy. Zároveň zdôvodňuje aktuálnosť svojho výskumu. Bolo by vhodnejšie použiť v celom úvode 3. os. sg. (písať o práci) namiesto 1. os. pl. Zároveň by bolo vhodné nahradiť formuláciu prvej vety „Táto práca je pokusom o komparatívny opis (...)“ formuláciou „Táto práca predstavuje komparatívny opis (...)“, ktorá pôsobí neutrálne (a sebaistejšie). **Úvod 2:** Aj v tomto úvode sú vhodne a komplexne vymedzené ciele výskumu, odborné pramene, z ktorých práca teoreticky vychádza. Trocha netransparentne sú špecifikované použité metódy výskumu. Aj tento úvod je formulovaný v 1. os. pl. (namiesto 3. os. sg.). Bolo vhodnejšie vyhnúť sa nieisto pôsobiacim formuláciám „snažíme sa hľadať podobnosti a odlišnosti“, „snažíme sa zdôrazniť aj dôležitosť spracúvania takýchto výskumov“.

2.5 Záver

1. V **príspevku/štúdiu/práci** sme predstavili súbor alternatívnych (nespisovných) prvkov na foneticko-fonologickej a morfolologickej rovine v **rámci/kontexte** výučby **slovenčiny ako cudzieho jazyka. Otázkou** je, do akej miery je **vhodné** alebo **potrebné** oboznámiť študentov slovenčiny ako cudzieho jazyka aj s **nespisovnými jazykovými prostriedkami, ktoré sú frekventované v bežnej komunikácii**. Odpoveď na **túto otázku** závisí od **viacerých faktorov. Významným aspektom ovplyvňujúcim** potrebu sprostredkovať informáciu **o nespisovných jazykových prvkoch** je charakter a zameranie **jazykového vzdelávania**.

2. a) poukazuje na/vyukazuje; b) zahŕňa/obsahuje; c) svedčí o tom/ dokazuje to; d) zohráva/má; e) si zasluhujú/si žiadajú

3. **Záver 1:** Autor uvádza, že v dôsledku neúplného/výberového charakteru svojej štúdie nedospel ku komplexnej odpovedi na to, akú pozíciu má Ľudovít Štúr v medzivojnovnej publicistike. Podľa preskúmaných

dát však Štúr nie je veľmi stredobodom pozornosti – spomínajú ho najmä autori, ktorí si všimajú jeho jazykovedný prínos, a tí, ktorí skúmajú prozódium štúrovcov. Inak je skôr využívaný pri polarizovaných ideologických argumentáciách. **Záver 2:** Autorka konštatuje, že povaha nacionalizmu, tak ako ju definovala v úvode príspevku, ostáva na Slovensku viac-menej nezmenená – stále možno hovoriť o etnickom nacionalizme. Rozdiel oproti minulosti však autorka vidí v tom, že v súčasnosti je v popredí nacionalistickej ideológie ochrana tradičných (špeciálne aj kresťanských) hodnôt a národnej kultúry (odpor voči multikulturalizmu), zatiaľ čo v minulosti nacionalisti kládli dôraz na ochranu územia Slovenska a zachovanie etnicity. Hrozbou v súčasnosti je najmä EÚ, kým v minulosti to bolo najmä Maďarsko.

4. a) Môžeme povedať, že náš výskum bol vo všetkých ohľadoch prínosný: dozvedeli sme sa užitočné a zaujímavé informácie o metódach — a ich aplikácii **V práci sme sa zamerali na analýzu metód používaných pri výučbe cudzích jazykov a na možnosti ich aplikácie.**; b) Jedna vec je istá: **(Na základe analýzy môžeme konštatovať, že)** aj konvenčné aj inovatívne metódy tvoria dôležitú súčasť jazykového vzdelávania.; c) **Môžeme povedať, že na konci tejto diplomovej práce V diplomovej práci** sa nám podarilo splniť všetky uvedené ciele, ako **ktoré** sme ich aj definovali v úvodných častiach.

3 Praktické jazykové cvičenia

3.1 Textová nadväznosť

1. V tejto štúdiu sa venujem prvej časti skúmaného problému, **a to** podobám Vámošovho reflektovania cudzieho a domáceho. Urobím **tak** pomocou niekoľkých opozícií, ktoré sú v **jeho** diele prítomné. Ide o „tradičné“ priestorové kultúrne opozície medzi východom a západom (Slovania – západná Európa, ale aj Slováci – Česi), medzi severom a juhom (Slováci – Maďari, slovenskí židia – maďarskí židia), **ale aj** o opozície centrum – periféria, kam spadá opozícia väčšina – marginalizovaná skupina (Róm, Žid) a kde sa výrazne objavuje aj rozdiel v prístupe k moci (človek – zvieratá/rastlina/mikrób, muž – žena).

2. odvolanie sa na predchádzajúci kontext: a), c), d), f); odvolanie sa na nasledujúci text: b), e)

3. a) Ako (už) bolo uvedené skôr/vyššie/v úvode; Ako uvedieme neskôr/v závere/ďalej; b) Ako (už) bolo spomenuté skôr/vyššie/v úvode; Ako spomenieme neskôr/v závere/ďalej; c) Ako (už) bolo naznačené skôr/vyššie/v úvode; Ako naznačíme neskôr/v závere/ďalej; d) Ako (už) bolo opísané skôr/vyššie/v úvode; Ako opíšeme neskôr/v závere/ďalej; e) Ako (už) bolo ukázané skôr/vyššie/v úvode; Ako ukážeme (skôr/vyššie).

4. c) V takomto poňatí = **v takomto chápaní/v takomto zmysle**; Vplyvom toho = **V dôsledku toho**; Uvedené analógie = **Spomínané podobnosti/paralely**; Je zrejmé = **Je evidentné/jasné**; v neposlednom rade = **napokon/nakoniec**

3.2 Slovtvorba

1. a) pri formulovaní teoretických východísk; b) na základe klasifikácie jazykových chýb; c) pri výskume písomných textov; d) pred analýzou gramatických foriem; e) kvôli dosiahnutiu hlavného cieľa

2. a) V diplomovej práci sme sa zaoberali analýzou, interpretáciou a komparáciou diel Dušana Mitana zo 70. rokov minulého storočia.; b) Naším cieľom bolo obsiahnuť špecifikáciu autorových troch diel s ohľadom na zasadenie prozaika do kontextu doby, v ktorej diela vyšli.; c) Verifikácia stanovených hypotéz priniesla výsledky, ktoré prehľadne zobrazujú tabuľky 4 a 5.; d) Táto klasifikácia vychádza z porovnania štylistických vlastností frazeologizmu so štylistickými vlastnosťami slova.; e) Š. Barnabáš vo viacerých svojich monografiách a štúdiách ponúkol interpretáciu hlavných myšlienkových smerov minulých aj prítomných.; f) Základom správneho systému odmeňovania zamestnancov je identifikácia ich potrieb, záujmov a hodnotovej orientácie.

3. a) Prvá kapitola **sa venuje sumarizácii / obsahuje sumarizáciu / sa zameriava na sumarizáciu / sa zaoberá sumarizáciou základných pojmov** z lingvistiky a didaktiky cudzích jazykov.; b) Druhá kapitola **sa venuje špecifikácii / obsahuje špecifikáciu / sa zameriava na špecifikáciu / sa zaoberá špecifikáciou vedeckovýskumného projektu a metodológie výskumu.**; c) Tretia kapitola **sa venuje opisu / obsahuje opis / sa zameriava na opis / sa zaoberá opisom typov chýb**, ktoré sa vyskytujú v písomných textoch študentov; d) Štvrtá kapitola **sa venuje analýze / obsahuje analýzu / sa zameriava na analýzu / sa zaoberá analýzou jazykového materiálu získaného** od študentov učiacich sa SakoCJ.

3.3 Prepozície v odborných textoch

1. a) bez ohľadu na jazykovú úroveň (akuzatív), b) v porovnaní so špecifickou situáciou (inštrumentál), c) v prípade kvantitatívneho empirického výskumu (genitív), d) vo vzťahu k zvolenej výskumnej metóde (datív), e) vzhľadom na vybraných respondentov (akuzatív)

2. a) **V porovnaní s ukrajinským a ruským jazykom** existuje v slovenčine tendencia k umiestneniu prísudku hneď po príslovkovom určení na začiatku vety bez ohľadu na ostatné vetné členy.; b) V diplomovej

práci sme sa pokúsili o kvantitatívno-kvalitatívnu analýzu chýb v slovoslede slovenského jazyka **na báze** anotovaných textov ukrajinských študentov.; c) Hypotéza kontrastívnej analýzy bola prevládajúcou hypotézou od 60. do 80. rokov 20. storočia, **prostredníctvom/pomocou/vďaka** ktorej sa dali predpovedať ťažkosti s jazykovou akvizíciou.; d) Keďže **na rozdiel od** predchádzajúcich úrovní tu máme chýb relatívne málo, nebudeme ich rozdeľovať do podkapitol, len naznačíme spomenuté chyby na konkrétnych príkladoch.; e) Prvá kapitola je venovaná chybovej analýze ako metóde analýzy jazykových chýb **so zámerom** porozumieť procesu a postupnosti osvojovania si cudzieho jazyka.

3. a) *Mistake* je chyba nesystematická, kolísavá, ktorá vzniká **v dôsledku** stresu, nepozornosti, vyrušenia a pod.; b) Ruská veta je **v porovnaní so** slovenskou vetou, najmä v hovorovej reči (nielen v ústnej, ale aj písanej), oveľa dynamickejšia.; c) Na prvé miesto študenti dávajú podmet, na druhé – prísudok, a to **bez ohľadu na** ostatné vetné členy.; d) Na úrovni C1 sme **na rozdiel od** prechádzajúcich úrovní nenašli chyby.; e) **Na základe** poznatkov, ktoré študent už má na týchto jazykových úrovniach, sa v jeho myslení formuje určitý medzijazyk, v ktorom pozícia napríklad *sa/si* ešte nie je pevná.

3.4 Konjunkcie v odborných textoch

1. a) Zrod celovečerného životopisného filmu v réžii Jana Svítáka (...) bol však značne komplikovaný (...) **napriek tomu, že** ho finančným príspevkom podporil aj československý štát. / Zrod celovečerného životopisného filmu v réžii Jana Svítáka (...) bol však značne komplikovaný (...) , **aj keď** ho finančným príspevkom podporil aj československý štát. – *druhá veta vyjadruje príпустku*

b) Tieto typy textov nie sú predmetom našej pozornosti, **pretože/lebo** v nich nejde o vlastnú reflexiu bohémizmu/čechizmu. – *druhá veta vyjadruje príčinu*

c) Odbor slovenské dejiny **a/a aj/a tiež** predmety a kurzy s týmto názvom sa začali vyučovať na univerzite až od zimného semestra 1939/1940 práve zásluhou vtedy už riadneho univ. prof. D. Rapanta. – *ide o vyjadrenie zlučovania*

d) Na to, **aby** Peter Pišťanek napísal spoločenský román o deväťdesiatych rokoch, nepotreboval angažovať do svojej prózy politické dejiny. – *ide o vyjadrenie účelu, synonymnú konjunkciu nemáme*

e) Hrdina je podrobený rozličným skúškam, musí prekonávať prekážky, často prechádza očistou **v prípade, že** sa previnil voči etickým princípom alebo žiadal neprímerane veľa vzhľadom na svoje postavenie. – *ide o vyjadrenie reálnej podmienky*

f) Platilo to najmä pre prijímanie podnetov z hudobnej kultúry nám najbližšej, **čiže** českej, s ktorou sme aj vďaka dlhoročnému spoluzitiu v jednom štátnom útvere zdieľali spoločné osudy. – *ide o vyjadrenie vysvetlenia, spresnenia*

2. a) Vo svojich štúdiách upozorňuje na to, že systém prefixov sa **ako aj tak** ochudobňuje, **tak aj ako aj** obohacuje.; b) Preskúmali sme 225 textov, **však** táto analýza **však** nebola dostačujúca / **ale/no/avšak** táto analýza nebola dostačujúca. – *konjunkcia však stojí vždy až za prvým prízvučným výrazom druhej vety;*

c) Hoci je známe, že jeden jediný prvok alebo dokonca pár prvkov ešte nemôžu vytvárať príťažlivé prostredie obyčajnej hry, gamifikácia má **však** svoje výsledky aj pri jednom z komponentov. – *ak sa súvetie začína konjunkciou hoci (napriek tomu, že), konjunkcia však je už v ďalšej časti súvetia redundantná;* d) Ide

jednak o strategické znalosti **a jednak** o znalosť riešiť rôzne typy testov. – *konjunkcia jednak sa používa vždy v dvojici (reduplikovaná): jednak – (a) jednak;* e) Na štúdium v online kurze slovenčiny študenti musia ovládať angličtinu na úrovni aspoň A2, **takže keďže/pretože** angličtina funguje ako sprostredkujúci

jazyk pri výklade gramatiky a zadaní cvičení. – *v tomto kontexte mala byť použitá konjunkcia príčiny, nie konjunkcia dôsledku.*

3.5 Súhrnné cvičenia

1. ¹sa objavujú – sa vyskytujú – sa hľadajú – možno nájsť; ²je konfrontujúci – sa konfrontuje; ³jednak študent a jednak lektor – nielen študent, ale aj lektor – nielen študent, ba aj lektor; ⁴predstavujú súčasť výučby – patria k výučbe – stvárajú súčasť výučby; ⁵s úlohou – s cieľom; ⁶zamýšľame – plánujeme – vymýšľame

2. táto/tento/toto analýza, v tejto/tomto/touto oblasti, cieľom tejto/tohto/tomto výskumnej/výskumného/výskumnom projektu, táto/tento/toto jazyková/jazykový/jazykové systém, vo všetkým/všetkých/všetkými písomným/písomných/písomnými textoch, naše/naši doterajšie/doterajší skúsenosti

3. a) Cieľom je vytvoriť elektronický korpus písomných textov **študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk**.; b) Stručne naznačuje **konceptie existujúce v doterajšom výskume cudzích jazykov**.;

c) V rámci projektu skúmame písomné **texty napísané študentmi** na lektorátoch v zahraničí.; d) **Všetky texty získané od študentov** doplníme o tzv. vonkajšie metadáta (údaje o autorovi textu a o texte);

e) Korpus by mal predstavovať moderný **nástroj slúžiaci na ďalšie vedeckovýskumné účely** v oblasti aplikovanej lingvistiky.

4. **S cieľom** skúmať jazykové chyby **na podklade** štatisticky reprezentatívneho súboru jazykových textov, využívajúc poznatky a možnosti korpusovej lingvistiky, začalo v roku 2017 centrum SAS **v spolupráci s** Oddelením Slovenského národného korpusu JÚLŠ SAV vypracovávať koncepciu korpusu písomných textov v slovenskom jazyku, ktoré boli vytvorené nerodenými hovoriacimi s rôznou úrovňou jazykovej kompetencie (skrátene tzv. chybového korpusu).

5. a) pri opise teoretických východísk; b) pri interpretácii základných príčin; c) pri výskume písomných textov; d) po porovnaní počtu chýb; e) v nadväznosti na zahraničných autorov

6. Vnútoraná anotácia spočíva **v** tom, že každej chybe priradíme značku **podľa** typu chyby. Každú chybu, ak to bude možné, zároveň opravíme. **Na** základe týchto atribútov môžeme **pri** ďalšom výskume vyselektovať len vybrané javy – napr. vybrať len chyby, ktoré urobili študenti **s** jazykovou úrovňou A2 **v** prípade slovesného vidu.

7. a) totožný s koncepciou; b) zaoberať sa jazykovými chybami; c) prispieť k zefektívneniu výučby; d) umožní skúmať; e) výsledky pomôžu spresniť

8. a) Opisom, analýzou **a / a tiež / , ako aj** diagnostikou jazykových chýb sa v posledných desaťročiach zaoberá predovšetkým aplikovaná lingvistika, didaktika cudzích jazykov, teória prekladu, kontaktná lingvistika **a / a tiež / , ako aj / , ale aj / alebo** psycholingvistika.; b) Jazykové chyby **však** nie sú zapríčinené iba prenosom pravidiel alebo elementov z materinského jazyka, **t. j. / to znamená, že / čiže** nevyplývajú iba z interlingválnych rozdielov.; c) V slovenskom kontexte na to upozorňuje napríklad aj A. Horák (2014), **ktorý** konštatuje, že (...); d) **Kým** U. Weinreich (1953) vymedzil termín *interferencia* ako (...), iný autor, M. Clyne (1967) použil synonymný termín *transferencia* alebo *transfer* ako (...); e) Širší pojem *chybová analýza* zahŕňa **nielen** interferenčné, **ale aj** vývojové chyby / **jednak** interferenčné **a** **jednak** vývojové chyby.; f) Toto rozlišovanie má však svoj význam vo výučbe, **pretože / lebo** ovplyvňuje stratégiu ďalšej výučby. – v správnych odpovediach sú uvedené aj čiarky, ktoré je potrebné uvádzať pred príslušnou konjunkciou

9. a) pri učení sa jazyka; b) u detí; c) vďaka L. Selinkerovi; d) podľa nášho názoru; e) Na rozdiel od predchádzajúcich lingvistov; f) K najčastejším chybám

10. a) V práci **sa zaoberáme frazémami** s komponentom *pes* v slovenskom jazyku; b) Výskum **poukazuje na potrebu** posilniť právny štát; c) Práca **prináša nový pohľad** na klasifikáciu slovných druhov; d) V úvode **naznačujeme niektoré príčiny** vzniku antisemitizmu v Európe; e) Práca **reflektuje hlavné tendencie** vo vývine európskej hudby 20. storočia; f) V práci **sa sústreďujeme na problematiku** času ako základnej gramatickej kategórie slovesa; g) V práci **sa zameriavame na analýzu** motívu matky v slovenskej lyrike 1. polovice 20. storočia; h) V práci **využívame metódu** komparácie; i) **Formulujeme vstupnú hypotézu**; j) Anotácia **spočíva v priradení** značiek k jednotlivým chybám; k) Práca **sa venuje porovnaniu** dvoch románov R. Jašíka; l) Korpus **bude slúžiť lingvistom a lektorom na ďalšie analýzy**.

11.

imperf.	perf.	imperf.	perf.
poukazovať na + A	poukázať na + A	zameriavať sa na + A	zamerať sa na + A
zaoberať sa + I	∅	využívať + A	využiť + A
prinášať + A	priniesť + A	formulovať + A	sformulovať + A
naznačovať + A	naznačiť + A	spočívať v + L	∅
reflektovať + A	reflektovať + A (obojvidové verbum)	venovať sa + D	venovať sa + D (obojvidové verbum)
sústreďovať sa na + A	sústrediť sa na + A	slúžiť + D (komu) na + A	poslúžiť + D (komu) na + A

Zoznam bibliografických odkazov

BAILEY, S., 2011. *Academic Writing. A Handbook for International Students*. 3rd Ed. London – New York: Routledge. ISBN 978-0-415-59581-0.

BIELIK, L. et al., 2016. *Slovník metodologických pojmov*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-4276-6.

BIELIK, L., 2019. *Methodology of Science: An Introduction* [online]. Bratislava: Comenius University in Bratislava [online]. ISBN 978-80-223-4782-2. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/klmv/bielik/Bielik-Methodology_of_Science.pdf

ČMEJRKOVÁ, S., DANEŠ, F. a J. SVĚTLÁ, 1999. *Jak napsat odborný text*. Praha: Leda. ISBN 80-85927-69-1.

GAVORA, P. et al., 2010. *Elektronická učebnica pedagogického výskumu* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského [cit. 2021-11-12]. ISBN 978-80-223-2951-4. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>

ISO 690:2010, *Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources*.

KATUŠČÁK, D., 2013. *Ako písať záverečné a kvalifikačné práce*. 3. vyd. Nitra: Enigma. ISBN 80-89132-10-3.

KIMLIČKA, Š., 2002. *Ako citovať a vytvárať zoznamy bibliografických odkazov podľa noriem ISO 690 pre „klasické“ aj elektronické zdroje*. Bratislava: Stimul. ISBN 80-88982-57-X.

KIMLIČKA, Š., 2005. *Metodika písania vysokoškolských a kvalifikačných prác: učebné texty – vybrané časti* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta [cit. 2022-02-22]. Dostupné na: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/cit/ais/zaverecne-prace/metodika_pisania_zp.pdf

LICHNEROVÁ, L., 2016. *Písanie a obhajoba záverečných prác: vysokoškolské skriptá pre študentov Univerzity Komenského v Bratislave* [online]. Bratislava: Stimul [cit. 2022-03-22]. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/studium/student/bakalar_magister/Pisanie_a_obhajoba_zaverecnych_prac.pdf

MEŠKO, D. et al., 2013. *Akademická príručka*. 3. vyd. Martin: Osveta. ISBN 978-80-8063-392-9.

MURRAY, D. M., 1972. *Teach Writing as a Process Not Product*. The Leaflet, s. 11-14.

PUNCH, K. F., 2015. *Úspešný návrh výzkumu*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0980-5.

STAROŇOVÁ, K., 2011. *Vedecké písanie: Ako písať akademické a vedecké texty*. Martin: Vydavateľstvo Osveta. ISBN 978-80-8063-359-2.

ŠANDEROVÁ, J., 2006. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 80-86429-40-7.

Vnútorý predpis č. 12/2013: *Smernica rektora Univerzity Komenského v Bratislave o základných náležitostiach záverečných prác, rigorózných prác a habilitačných prác, kontrole ich originality, uchovávaní a sprístupňovaní na Univerzite Komenského v Bratislave* [online]. [Bratislava: Univerzita Komenského] [cit. 2021-01-15]. Dostupné na: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2013/Vp_2013_12.pdf

Vnútorý predpis č. 2/2018: *Úplné znenie vnútorného predpisu č. 12/2013 Smernice rektora Univerzity Komenského v Bratislave o základných náležitostiach záverečných prác, rigorózných prác a habilitačných prác, kontrole ich originality, uchovávaní a sprístupňovaní na Univerzite Komenského v Bratislave v znení dodatku č. 1* [online]. [Bratislava: Univerzita Komenského] [cit. 2021-02-20]. Dostupné na: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2018/Vp_2018_02.pdf

ZEMACH, D. E. a C. ISLAM, 2006. *Writing in Paragraphs*. Macmillan. ISBN 1-4050-9586-5.

Odborné texty použité ako ukážky v teoretickom výklade alebo v cvičeniach:

BAĎURÍK, J. a E. BENKOVÁ, 2018. Profesor Daniel Rapant (1897 – 1928 – 1988). In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 123–133. ISBN 978–80–223–4566–8.

BENKOVÁ, E., 2021. Slovenčina a slovaciká v písomnostiach panskej stolice na panstve Červený Kameň v 18. storočí. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 150–160. ISBN 978–80–223–5199–0.

CSIBA, K., 2015. Ľudovít Štúr ako téma v medzivojnovnej publicistike. Interpretácia vybraných publicistických textov. In: *Studia Academica Slovaca* 44. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 31–44. ISBN 978–80–223–3915–5.

DAROVEC, P., 2018. Nežná revolúcia a drsná realita v románe Petra Pišťanka *Rivers of Babylon*. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 168–184. ISBN 978–80–223–4566–8.

GAJDOŠOVÁ, K., 2018. Metahodnotenie bohemizmus/čechizmus v slovensko-českých kontaktoch (na báze textových korpusov). In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 208–233. ISBN 978–80–223–4566–8.

GÁLOVÁ, A., 2010. *Segmentácia trhu a marketing zážitku vo vybranej obchodnej prevádzke* [diplomová práca]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre.

HARGAŠOVÁ, Z., 2016. Nespisovné jazykové prvky a ich miesto vo výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka (so zameraním na úroveň A1). In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk II*. Ed. J. Pekarovičová a Z. Hargašová. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 213–231. ISBN 978–80–223–4149–3.

HORVÁTH, M., 2016. Parametrizácia slovenskej národnej kultúry na osi domáce verzus cudzie. In: *Studia Academica Slovaca* 45. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 114–128. ISBN 978–80–223–4141–7.

CHALUPKA, L., 2018. „Osmičky“ vo vývoji slovenskej hudby 20. storočia. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 32–50. ISBN 978–80–223–4566–8.

KESSELOVÁ, J., 2021. Antepreteritum ako výpoveď o existencii, myslení, hovorení a konaní človeka. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 91–110. ISBN 978–80–223–5199–7.

KLYMCHUK, T., 2020. *Analýza jazykových chýb v písaných textoch ukrajinských študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk (so zameraním na slovosled)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

KNEŽEVIĆ, M., 2019. *Fungovanie predložkových konštrukcií v slovenčine v porovnaní so srbčinou* [práca ŠVOK]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

KROČANOVÁ, D., 2016. O podobách inakosti v tvorbe Gejzu Vámoša. In: *Studia Academica Slovaca* 45. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 194–216. ISBN 978–80–223–4141–7.

LUKINCHUK, O., 2018. *Využívanie prvkov gamifikácie pri online výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

MAGÁTOVÁ, M., 2021. *Syntaktická dependencia a jej osvojovanie z hľadiska slovenčiny ako cudzieho jazyka* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

MACHO, M., 2018. Hľadanie národného hrdinu v kontexte dramatického a filmového umenia. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 51–64. ISBN 978–80–223–4566–8.

MOŠAŤOVÁ, M., 2018. Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku v pripravovanom akvizičnom korpuse. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 344–350. ISBN 978–80–223–4566–8.

MOŠAŤOVÁ, M. a J. VÝŠKRABKOVÁ, 2021. Reflexia dištančnej výučby SakoCJ na univerzitných pracoviskách. In: *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Sofia: Univerzita sv. Klimenta Ochridského – v tlači.

ONDREJČIKOVÁ, S., 2021. *Nárečové osobitosti v používaní predložiek vyjadrujúcich časové vzťahy v gemerských nárečiach Štítnickej doliny* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

PEKAROVIČOVÁ, J., 2018. Po slovensky s rozprávkou v jazykovo-kultúrnom koncepte slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Studia Academica Slovaca* 47. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 264-279. ISBN 978-80-223-4566-8.

Slovenský národný korpus – prim-9.0-public-prf [online]. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV 2020. [cit. 2021-09-12].

SOPKO, O., 2019. *Jazyk a kolektívna identita v etnicky heterogénnom jazykovom prostredí (v stredoeurópskom kontexte)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

SZIGHARDTOVÁ, I., 2021. *Typológia jazykových chýb zameraných na vyjadrovanie syntaktických vzťahov v slovenčine ako cudzom jazyku (so zameraním na problematiku kongruencie)* [diplomová práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

ŠELIGOVÁ, J., 2010. *Rozprávka a jej význam v súčasnej rodine* [diplomová práca]. Praha: Univerzita Karlova v Prahe.

ŠPANOVÁ, E. a M. MOŠAŤOVÁ, 2016. K metodike prezentácie reálií v kontexte slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk II*. Ed. J. Pekarovičová a Z. Hargašová. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 343-356. ISBN 978-80-223-4149-3.

ŠUŠA, I., 2021. K výskumu slovenskej literatúry v Taliansku v kontexte medziliterárnych a medzikultúrnych vzťahov. In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk III*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave – v tlači.

UHRIN, M., 2021. Zabíjačky – tradičné spoločenské príležitosti vo vidieckom prostredí. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 267-285. ISBN 978-80-223-5199-7.

VAŇKO, J., 2015. Typológia vetných štruktúr v slovenčine (z hľadiska osvojovania si slovenčiny ako cudzieho jazyka). In: *Studia Academica Slovaca* 44. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 275-292. ISBN 978-80-223-3915-5.

VILÁGI, A., 2021. Od Slováka ku kresťanovi – posun nacionalistickej rétoriky politických strán v Slovenskej republike. In: *Studia Academica Slovaca* 50. Ed. J. Pekarovičová a M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 318-335. ISBN 978-80-223-5199-7.

ZAPEKINA, N., 2020. *Korelácia gramatickej kategórie imperatívnosti výpovedí s funkciou povzbudenia v súčasnom slovenskom a ruskom jazyku* [seminárna práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

